

Christiani VVarlitzii, medic. doct. et profess. publ. ... Scrutinium lacrymarum medico-sacrum.

Contributors

Warlitz, Christian, 1648-1717

Publication/Creation

Vitembergae : Sumptu Christ. Theoph. Ludovici, bibliopol. academ, MDCCV. [1705]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/jsjf9dn3>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Be
30
K. 9

$\frac{c}{a. 31}$

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark

WARLITZ, C.

65923/A

S7

CHRISTIANI VVARLITZII,
MEDIC. DOCT. ET PROFESS. PUBL.
EXTRAORD. NEC NON ARCHIATRI SAX.
ET ANHALTINI,

SCRUTINIUM
LACRY-
MARUM
MEDICO-SACRUM

VITEMBERGÆ,
Sumpta CHRIST. THEOPH. LUDOVICI,
BIBLIOPOL. ACADEM.
M DCC V.

THE DOCT. ET PROFESSOR
MAGISTER

Y. AGRY.
MARIUM
MEDIC. SACRUM

THE DOCT. ET PROFESSOR
MAGISTER

Per-Illustri et Excellentissimo

DOMINO,

**DNO. GOTTH. FRID.
DE SCHOENBERG,**

Domino superioris et inferioris Lock-
vvitzii, Trebizii, Bucko et Rans-
dorffii, etc.

Potentissimi Regis Poloniae, et Sere-
nissimi Electoris Saxoniae Consiliario In-
timo, summi Appellationum Senatus,
et Proto-Synedrii Eccles. Praefidi
eminentissimo,

Patrono meo gratioso,

opusculum hoc sancto obsequio
consecrare debuit
devotissimus

A V C T O R.

1-11-1870

D O M I N O

DMO. GOTT. FRID.
DE SCHOENBERG

Dominus Imperator et Princeps
elector, etc.

Procurator Generalis
et Advocatus Fiscalis
in Curia Archiepiscopali
Magister

Patronus

Magister

Magister

*Viro Nobilissimo Experientissimo
& Excellentissimo*

DNO. CHRISTIANO VVARLITZIO,
Medic. D. Profess. P. Extr. Archiatr. Princip.
Saxon. & Anhalt.

S. P. D.

GEORG. FRIDERICUS SCHROEER,
Prof. Publ. p. t. Academ. Pro-Rector.

QVæ de causis & origine lacrymarum
diserte copioseque dixisti, reficiunt &
recreant Sapientum animos, oblectant
gravissimos juris Interpretes, & rerum Sa-
crarum Antistites non mediocri volupta-
te afficiunt. Nam qui Sacris præsumt, ni-
hil magis in votis habent, quam, ut missis
mundi deliciis, Petri exemplum imiten-
tur omnes, se dent lacrymis & lamentis,
suisque testimoniis comprobent illud *Au-*
gustini: Dulciores sunt lacrymæ orantium
quam gaudia theatrorum, gravibus denique
calamitatibus expositi lacrymas Christi
suaves & toti hominum generi salutare

acri & intento animo intueantur. Quod de jure respondent, & consiliis juvenales alios, quaestionem saepe inter sagas exercent, non raro signa, quae levissimos illos produunt homines, in controversiam ducunt. Nempe *Sprengerus* & *Bodinus* statuunt, quod feminae, quando carnificum tormenta ferunt, & nullas effundunt lacrymas, in sagarum numerum adscribere mereantur. Hoc argumentis refellunt *Delrio* & *Vossius* optimique in jure civili Prudentes, qui causas lacrymarum scrutati sunt, omnemque fletum intensissimum saepius dolore & summa animi aegritudine impediri cognoverunt, illam opinionem cum purgatione sagarum, quae per aquam fit frigidam, improbarunt. Quem admodum, Vir Amplissime, hos vestigiis consequutus es, & doctas de lacrymis collegisti sententias: ita ab incepto opere non absistas, sed illustre & perpolitum in conspectu eruditorum virorum ponas, hi tibi veris ornabunt laudibus, & famam tuam multo studio comparatam perpetuo conservabunt.

CHRISTIANO VVARLITZIO,

Doctori Medico, ac Professore Extraord.
celeberrimo,

S. D.

GEORG. GVIL. KIRCHMAIERUS,

Graec. Lit. P. P.

Bene facis, CL. VIR, et eruditorum
expectationi convenienter, quod
non solum Medicinæ fines longius pro-
rogas, sed Theologiam quoque, quæ
praesertim in Scripturae S. interpretatio-
ne versatur, ac rerum divinarum intel-
gentiae fundamentum est, praeclare il-
lustras, ei que subsidia, ex arte tua salu-
ari, non omnino spernenda, submini-
stras. Extant laude dignae commen-
tationes domi forisque *de senectute illa
lecrepita*, quam Salomon scite non mi-
nus ac graviter describit, *de verecun-
dia Spiritus S. in rebus obscenis ac tur-
pibus*, *de morbis, herbis, aromatibus*, ac
ibi et potionis generibus, aliisque argu-
mentis et jucunditate, et utilitate prae-
tantissimis, in quæ si incidit sacri inter-
pres Codicis, tanquam ad scopulum ad-
haerescit, stupet, ac, quo se vertat, nescit,

nisi his utatur adjumentis. Ejusdem in
gratiam quam diligenter bibliothecas ex-
cufferis, commentarios attente perlustra-
veris, judicio acri scitu necessaria con-
qvifiveris, conqvifitaque magno appa-
ratu auxeris, me tacente, ne auribus vi-
dear blandiri, libellus hic de lacrymis in-
praefens fatis erit testimonium. Maeste
hac virtute esto, CL. VIR, ac viam, ce-
leberrimorum vestigiis Medicorum, in-
qvibus merito ponendi Thom. Bar-
tholinus ac Georg. VVolffgang. VVede-
lius, impressam et signatam, infiste, ac de
republica literatorum bene mereri per-
ge. Vale. Scrib. e Museo, mense Julio
praecipitante, anno recuperatae salutis
clo. Id. CC. IV.

ELENCHUS AUTORUM,

quorum opera usus est autor hoc in
opusculo.

A.

Alexander ab Ale-
xandro

Alex. Aphrodisiense

Alex. Neapolitanus

Augustinus

Acoluthus

Angelutius

Atlas Marianus

Joh. Andreae

Aristophanes

Arias montanus

Adami

Ambrosius

Airinghus

P. M. ab Angleria

Aelianus

Athanasius

Aldes

Alciatus

Avenarius

Alard

Andernacus

Aristoteles

Aqvapendens

Ammannus

Arculanus

Sal. Albertus

Augenius

Appianus

Athenaeus

Aqvinas

Altomarius

Avicenna

Albucasis

Almanfor

Agrippa

Alcmaeon

Arantius

B.

Baco de Verulamio

Baughinus

Baricellus

Bromton

Joh. de Boria

Barthius

Bebelius

Bernhardus

Briffonius

Bochartus

Bessaeus

Begerus

Baufchius

Buxtorfius	Berlich
Bergerus	Boguet
Bonaciolus	Binsfeld
Biesius	Petr. Blesensis
Biel	Bonaventura
Bauderonius	Budaeus
Borrichius	Bohemus
Bartholinus	Bechmannus
Burrhus	Bredenbach
Barradius	Bidenbachius
Beza	Botfaccus
Benivenius	Brinslegus
Bohnus	Balduinus
Basilus	C.
Brentius	Calovius
Baronius	Conringius
Beverovicus	Cartesius
Brunfelsius	Cardanus
Bodikerus	Chemnitius
Bonfinius	Cyprianus
Beterus	Cedrenus
Boetius	Clemens Alexandrinus
Bonamus	Chryfologus
Borellus	Chryfoftomus
Brasavolus	Camius
Becmannus	Cotovicus
Bottonus	Casalius
Boyleus	Chryfippus
Bertrucius	Casp. Crusius
Backius	Christoph. Crusius
Barbatus	de la Chambre
Bodinus	Charleton

Cabeus
Cornel. Celsus
Columbus
Coiterus
Casp. Caldera
Chalcidius
Caussinus
Cramerus
Crolius
Roderic. a Castro
Calvinus
Camerarius
Clotzius
Chiffletius
Bernard. Claraevallensis
Cornarius
Columella
Codronchius
Cotelerius
Casaubonus
Craane
Crato
Bened. Curtius
Creidius
Campofulgofus
de la Cerda
Comarus
Cocceus
Cajetanus
Celichius
Cluverus

Capivaccius
Critica S. Maj. Anglic.
D.
Deutschmannus
Deusingius
M. Ant. de Dominis
Drexelius
Drechslerus
Drusius
Damianus
Dietericus
Dionysius
Durandus
Del Rio
Dannhavverus
Dodonaeus
Dolaeus
Dassovius
Dio
Democritus
Diogenes
Dodekenius
Lorscheus
Dilherrus
E.
Egesippus
Eustathius
Ephemerides German.
Ephemerid. Gallor.
Erualdus
Erasmus

Erasistratus.	Geierus
Empedocles.	Galenus
Eusebius.	Gorraeus.
F.	Graba
Festus	Grumppenbergius.
Forerus	Gervasius
Foixius	Garmannus,
Freinsheimius	Glassius
Faber Semestrius.	Glado
Flacius	Gotthold
Fallopilus.	Gesnerus.
Francisci.	Gruterus
Fuchsius	Gutherius
Fontanonus.	Matth. de Gradi
Faës	Guido de Cauliaco.
Florus	Gynaeciorum Tom.
Fingerlingius.	Goclenius
Forestus	Gorecius.
Fernelius	Gregorius.
Joh. Fortis.	Gyraldus.
Fincelius	Glasenius
Friedeborn	Grafecius.
Fischartus	Galatinus.
Faventinus	Graaf
Frantzius.	Graevius.
Fagius	Gabelchoverus.
Fritschius	Georg. Grav
Felgiebel	Grembs
de la Forge.	Tim. à Gùldenklec.
G.	Grillandus
Guevara	Godelmannus.
Geilerus	Golius

Gerhardus
Gatakerus
H.
Historia Ecclesiastica
Herodotus
Hippocrates
Henningus
Heurnius
Hornius
Heermannus
Joach. Hildebrandus
VWolfg. Hildebrandus
Haydwardus
Hilarius
Harveus
Haffniensia Acta
Hildanus
Henr. ab Heer
Hoffmannus
Hollandus
Heraldus
Heroldus
de la Haye
Hunnius
Hesychius
Hovius
Hünervolff
Hauptmannus
Hechstetterus
Hartmannus
Herophilus
Helmontius

Hesselbeinius
Huitfeldius
Hertodt
Halicarnassaeus
Hieronymus
J. Bapt. du Hamel
Hollerius
Highmorus
Herrenschmidius
Holcoth
Hugo Cardinalis
Hornbeccius
Hafius

L.

Irenaeus
Iohnsonus
Isocrates
Ingrassias
Iacchinus
Fr. Ioël
Nicander Iossius
Iustitor
Iordanus
Iebsenius
Isidorus Pelusiota
Iansenius
Aloysius Iuglaris

K.

Kirchmannus
Kircherus
Marc. Marci à Kronland
Kerckringius

Krip.

Kniphaeus
Kentmannus
König
Kotzerus
Keckermannus
Kromayerus
Kimchi
Kippingius
L.
Laërtius
Lyra
Matth. de Lobel
Lumen Apothec.
Libavius
Lutherus
Lassenius
Lucianus
Laficius
Liddelius
Ledelius
Petr. de Largelata
Lovverus
Lauretus
Langius
Act. Erudit. Lips.
Lev. Lemnius
Leonus
Lloydius
Lœvvenhœck
Lamy
Lahme
Laurentius

Letzmeyer
Lindenspür
Lotichius
Landulphus
Landspergius
Lightfoot
Cornel. a Lapide
M.
Mollerus
Mullerus
Henning. Meierus
Anton. Musa
Christ. Matthiae
Myrepsus
Matthiolus
Möglingius
Mercurialis
Marcellus
Mœbius
Matth. Martini
Merian
Maimonides
Misander
Muschel de Moschau
Iacob. à Mellen
Meletius
Magirus
Meibomius
Malpighius
Mormile
Moschio
Mehlfürerus

Musculus
Meurſius
Mirus
Maſcardi
Maffeius
Mentzelius
Monginot
Maldonatus
Mercatus
Maurocordatus
Melanchthon
Monardes
Montaltus
Meiſnerus
Metzgerus
Mauritius
P. Martyr

N.

Nazianzenus
Ioh. Nicolai
Chriſtoph. Nicolai
Greg. Nyſſenus
Nebelius
Nevvenhahn
Nymmannus
Nierembergſius
Niſanius
Needham
Nobilius
Niderus
Nilus Epiſcopus

Naffer
Nicephorus
O.
Olearius
Oecumenius
Oroſius
Oldekop
P.

Petrarcha
Pauſanias
Plinius
Plutarchus
Peracellus
Angelus Palea
Pelshoferus
Pancirollus
Primerofius
Platerus
Pokokius
Picinellus
Pagninus
Prücknerus
Pfeifferus
Pierius
Paſchalius
Placentinus
Paparella
Petr. Pauus
Plato
Plempius
Franc. Perla

Plazzonus
Polybius
Paraeus
Pineda
Petti
Politianus
Paullini
Parmenides
Piso
Phyfica Gothana
Piccartus
Peruccius
Pipinus
Peraldus
Prosper
Trell. Pullio
Procopius
Rudolph. Petri

Q.

Qvensted
Qvirsfeld
Qvintilianus
Qvercetanus

R.

Remigius
Casp. à Rejes
Renodaeus
Rauppius
Raulinus
Ravanellus
Rogerus
Reifelius

Riolanus
Rhodius
Rohault
Rolfincius
Rumlerus
Ruellius
Reekius
Radzivil
Richterius
Rivetus
Reichenbachius
Ribera
Rallius
Reinkingius
Röberus
Reinesius

S.

Schlemmius
Stobaeus
Schvvimmerus
Sandaeus
Scriverus
Salinas
Solinus
Scaliger
Sacchs à Levvenhaimb
Sylvius
Scribonius
Spondanus
Schleichius
Stiefflerus
Schindlerus

Sal-

Salmafius
Sagittarius
Serarius
Schmidius
Schnepfius
Schneiderus
Steno
Guil. de Saliceto
Simoneta
Savonarola
Steph. Atheniensis
Ioh. Bapt. Scortia
Schenckius
Schottus
Georg Spalatinus
Sophocles
Symmachus
Spigelius
Sanctius
Sebitzius
Sperlingius
Salmeron
Seneca
Soranus
Schœpfferus
Schefferus
Stadius
Suidas
Sulmonensis
Strabo
Smollius

Simeon Sethi
Scharffius
Servius
Schvammerdammius
Slegelius
Sennertus
Sprengerus
Sinibaldus
Salvianus
Schmuck.
Siricius
Schröderus
Stybarus
Stedingius

T.

Tabernaemontanus
Tremellius
Theophylactus
Tibullus
Talentonius
Tidicaeus
Ioh. de Tornamira
Theophrastus
Tentzelius
Thalius
Theatrum Europaeum
Tulpius
Octavius de Tuso
Tertullianus
Tacitus
Thummius

Thua

Thuanus	VVeidlingius
Valesc. de Taranta	VVeckerus
V.	VVudrianus
Polydor. Vergilius	VVatson
Vatablus	VVormius
Varolius	VVedelius
Vesalius	VVarthonus
Veslingius	VVinckelmannus
Valentinus	VVillifius
Vallesius	VVeyhenmaier
Vidus Vidius	VVepferus
Verney	VValdschmidt
Vater	VVagenfeilius
Vinarienses	VVeinrichius
Vitruvius	VVelschius
Vosius	VVellerus
Christ. a Vega	
Arnold. Villanovanus	X.
VVelschius	Xenophon
VValla	Xenocrates
Voigtius	
Voglerus	Z.
Verzascha	Zacutus Lusitanus
Vlpianus	Paul. Zachias
Velthemius	Zenobius
VV.	Zeilerus
VViderus	

PRAECO.

DEPLORANDA PRO FECTO
 nostra est conditio ab incunabilis us-
 que ad decrepitam aetatem lacryma-
 rum plenissima! ethnicos finxisse Crea-
 torem omnium rerum, dum primum hominem
 formasset, glebae terrae lacrymas immiscuisse *Sto-
 baeus* tradit, quo miserabilem hujus vitae statum
 indigitat, et *Hippocrates*, Medicorum Atlas, perite
 dicitat, miserrimum vitae humanae esse ingres-
 sum, miserrimumque progressum. A suctu et luctu
 vitae nostrae sunt primordia. Sap. 7. v. 3. hinc lem-
 ma: **NASCIMUR IN LACRYMIS!**

Lyra curiose scribit: omnem masculum na-
 tum in fletu edere vocem A, ac foeminam E,
 protoplastos indicantes, hac de re leg. quoque
Schvvimmerus in Physical. Zeitvertreiber P. II.
 p. 139. qv. 1. (quanquam ratio potius in laryn-
 gis rimulae vel glottidis amplitudine, seu di-
 latatione et angustia quaerenda sit. vid. *Alex.
 Aphrodiseus* probl. 97. & *Joan van Horne* in *μυ-
 ρονόσιμω* p. 72. Etenim, secundum *Job. Bapt.
 du Hamel* in Regiae scientiarum Academiae
 Historia glottis primarium vocis organum existit.
 (Haec licet tam sit angusta, ut minor sit lineae lati-
 tudine, actu tamen divisam esse in 6912. particulas,
 quarum aliae aliis sint majores, docent *Acta Eru-
 dit. Lips.* ad ann. 1703. p. 263.)

Autor alius ingeniosus ejulantis interjectionem
 ai, tanquam vocem dolentis primam esse infantis,

in mundum ingredientis, pronunciat, quae literae
 Ai in hyacinthi flore insculptae conspiciuntur,
 quia ex Ajacis cruore editus fabulatur. Consulatur
 hic *Job. Meursi* Arboretum Sacr. p. 135. et *Casp.
 Bauhini* Theatr. Botan. p. 42. Ast scire convenit,
 non intelligi hic hyacinthum vulgarem flore cae-
 ruleo, sed flore rubente, seu purpurascente, lilio ad-
 simili, quod Martagon Chymistae appellant, alio
 nomine hemerocallida, liliium rubrum, vel cruen-
 tum, et in specie hyacinthum Poëtarum, seu Ovi-
 dianum. (*Lobelius* vero intelligit iridem bulbosam
 flore purpureo inodoro, in Angliae Flandriaeque
 amoenioribus viretis conspicuam) Sic et in fabae
 flore luctus literae apparere videntur, teste *Sexto
 Pompej. Festo*, hinc quidam huc referunt locum
 Job. 14. v. 2. homo sicut flos egreditur, scilicet ut
 hyacinthus, qui vagientes liberos repraesentat
 (quanquam *Maximil. Sandaeus in flore mystic.* p. 347.
 aliter explicet, h. v. litera A primum obtinet locum
 in ordine literarum, apud Latinos figuram habet
 triangularem, et constat tribus literis, intellectuque
 arcano Deum significat, rerum principium, unum
 essentia, trinum personis, leg. Apocal. I. v. II. litera I
 vero notat Jesum: Ai i. e. Deum et Jesum)

Potius ploratu hoc innuitur miseria mundi, quod
 vult *Augustinus* h. v. Infantia non à risu, sed à fle-
 tu orditur hanc lucem, quod, quid malorum in-
 gressa sit nesciens, prophetet quodammodo: ac *Cy-
 prianus*: unusquisque nostrum, quum nascitur, et
 hospitio hujus mundi excipitur, initium sumit à
 lacrymis, quasi vates futurarum suarum aerumna-
 rum,

um, quae sibi in hac lacrymarum theatro expectandae.

Mundus enim non est campus Elysius, sed lacrymarum vallis, autore *Henningio Henningi in Muhammedano precante*. Vallis lacrymarum, inquit *Remigius*, est vita illa misera, in quam decidimus per lapsum primi parentis, cum antea essemus in ioso in monte gaudii, vid. *Histor. Ecclesiastic. T. II. Cent. IX. C. IV.* Vix quinto nobis mense ridere permittitur, dum lacrymae in ipsa vitae janua profluent. Der Christen Calender hält fast das ganze Jahr hindurch eitel nasses Wetter/immer nasse Augen/ erudite scribit *D. Müllerus in der Ev. Schl. K. p. 385.* Nimbi miseriarum in hac valle miseriarum saepe nos obruunt, hinc seminamus a lacrymis.

Petrarcha in praefat. lib. de remed. inquit: initium vitae coecitas et oblivio possidet, progressum labor, dolor exitum, error omnia: et *Augustinus*: ô homo ingressus tuus flebilis, progressus lebilis, et exitus horribilis. Ipsum lucis in infante rudimentum praesagium est eorum, quae vitae progressu patienda sunt. Sicut enim maleficus aliquis in carcerem ductus catenis et compedibus oratur: sic miserum hominem, in vitae hujus carcerem detrusum, vincula in cunis excipiunt, et omnium membrorum nexus: quare multi non nascentium censuere, aut quam citissime morte aboleri.

Plinius, naturae Bibliothecarius strenuus in praefat. l. 7. dum miserandum hominis statum

indicare vult, haec verba profert: Natura caeteris animantibus varia tegumenta tribuit, cortices, coria, spumas, villos, fetas, pilos, pennas, plumas, squamas, vellera, et arbor cortice interdum gemino à frigore et calore tutata est: hominem tamen nudum, et in nuda humo natali die abjicit ad vagitus statim et ploratum, nullumque tot animalium aliud ad lacrymas, et has protinus vitae principio.

Ant. de Guevara in Horol. Princip. p.340. erudite loquitur: Si nudum non vestire crudele est, quis infante recens nato nudior? si necessitatibus pauperis non succurrere inhumanum, quid infante recens nato, qui nec matris officia implorare potest, miserius? Si damnum aerumnoso cuiquam, qui loqui nescit, dare crudele est, quid infante aerumnosius, qui nec queri, imo nec loqui potest? Si tristem non consolari crudele est, quid infante, qui cum fletu nascitur, tristius aut flebilis?

Nec non *Henningius Meierus in Augustinum de mundi vanitate p. 110.* ecce in miseria sumus, et in miseriis non ridere, sed flere debemus. Cum enim nascitur puer, non ridet, sed plorat. Quare plorat, nisi quia voce testatur, et confitetur plorando se ad miseriam devenisse. Nascuntur enim filii Adam ad laborem et dolorem. Consentit *Job. Gerhardus in meditat. Sacr. p. 141.* homo natus ad laborem, non ad honorem, brevi vivit tempore, ideoque cum metu, repletus multis miseriis, ideoque cum fletu, brevis illa vita dolores et labores habet minime breves. Ideo *Job. Geilerus* diem nativitatis vocavit diem calamitatis. Vita namque et calami-

tas

tas gemelli sunt, uno eodemque tempore nati ac denati. Der Mensch fängt sein Leben an mit heulen und weinen / und endet es mit seuffzen und ächzen. Wir kommen in die Welt voller Blut / und scheiden daraus von kalten Todes-Schweißbefeuchtet / ait *Scrivenerus in Seelenchatz* P.I.p.23.

Si nascerentur homines, ut perpetuo viverent, aequum esset nos illorum conspecta morte lacrymari: cum autem vero verius sit eos, ut morerentur, natos esse, et post mortem vita frui, non eos qui cito moriuntur, sed qui diu vivunt, deffendos dixerim. Quare Thraces, Coesii et Cauisiani tanquam prudentes sunt laudandi, qui, *Solino, Egesippo, et Alex. Neapolitano* referente, infantem recens natum circumsedentes ploratu excipiebant, mortuum contra gaudio prosequiebantur, ac cum laetitia sepeliebant, quem morem quoque Spartanorum fuisse *Plutarchus* attestatur, nec non Riphaeorum montium accolarum, ac Getarum, qui puerperia lugebant, funera vero iusurac festo cantu celebrabant. Hoc quoque Augustus, Monarcha potentissimus, innuere voluit. Morte enim ejus, ut *Dio*, et ex eo *Cedrenus* refert, appetente, omnibus mandavit, ut se defuncto plauderent ac risum tollerent. eo mandato vitam humanam tanquam ridiculam subsannare voluit. Leg. hic *Ecclesiastes* c. 4. v. 2.

Lacrymae itaque vitae nostrae initium sunt, medium ac finis; Lacrymis vita inchoatur, suspiriis continuatur, et doloribus terminatur, unde *Christoph. Irenaeus in spec. vit. aet.* p. 167. ita:

Auspikor à lacrymis, in iisdem finio vitam

In lacrymis vita est tota peracta mihi.

Flens veni in terris, et flens discedo, fuitque

Dum vixi, fletus vita, dolor, gemitus.

Proinde eheu nos miseros! qui nascimur cum fletu, adolescimus cum metu, senescimus cum gemitu!

Tota vita humana herbae *γλυκύπικρῶ* seu amaradulci haud absimilis est, unica litera inter vitae laetitiam et luctum distingvit, cum dico: lusum luxum, luctum: dulcium et amarorum, tristium ac laetorum perpetua est mixtura: hilaritas et moeror, risus et lacrymae mutuis sese vestigiis premunt, et ubi lusus desinit, ibi luctus incipit, ubi ignis, ibi et fumus, calix voluptatis et mellis mutatur citius in feces tribulationis ac fellis, vid. *Andr. Acoluthus lib. de aq. amar. maled. infer. p. 65.* Aerumnarum ac miseriae hujus vitae tanta sunt in varietate, ut mundus non abs re receptaculum quoddam miserorum hominum, nosocomium, malorum omnium pelagus, et lacrymarum vallis appellari queat, inquit *D. Aegidius Hunnius Comm. in Matth. p. 391.*

In hac lacrymarum valle, quocunque vertis oculos, moeroris, doloris, afflictionis et amaritudinis plurimum ubique conspicis: nulla domus tam felix, ubi aloë haec in cibo et potu non miscetur thren. 3. v. 15. Dantur ibidem amarae lacrymae, Jerem. 31. v. 15. amara invidia Jacob. 3. v. 14. amara crux et denique amara mors Ecclesiastic. 41. v. 1. quare *Weidlingio* referente in *Der Emblematis. Schatzkammer*

Kammer P. I. p. 538. Ein weiser Mann schrieb zu einen Fluß: cum defluunt, affluunt, je mehr Wasser weg fließet/ je mehr zu fließet: also folget immer ein Unglück bey frommen Christen auff das andere.

Imo quaelibet aetas singulares habet passiones: si à cunis examinamus, infans è matris alvo in lucem hanc emergens nudus et miser abjicitur, una cum lacte fugit miseriarum rudimenta, vocem edit flebilem, tanquam molestiae signum et ad septimum fere annum ineptus existit, postea laboriosam ingreditur vitam, nunc victus deest, nunc noctes ducit infomnes, nunc infinitis discriminibus terras mariaque peragrat navigatque, ac saepe, quod per universam aetatem arte ac sudore acquisivit, brevi momento amittit, interdum ipse parvo ictu vel alio malo perit. Quod si vero senectutem assequitur, quid lucratur? bis puer fit, sensus labascunt, artus tremunt, hebescit visus, imminuitur odoratus, deperditur gustus, eripitur auditus, adeoque nullus aetatis est terminus, qui non infinitis aerumnis lacrymosis expositus est, ac obnoxius, sed tota vita calamitatis tabula est, ac hospitium, autore *Seneca*. Vivimus inter lacrymas, gemitus et suspiria, ait *Cyprianus*.

Quocumque oculos circumfers, mala deploranda aspicias: hic orphanorum lacrymas, illic viduarum gemitus, alibi suspirantes opprellos, alibi pauperes ejulantes et aegrotantes. Idcirco Solon ap. *Herodotum* jure in haec erumpit verba: πᾶν ἕστω ἄνθρωπος συμφορᾷ, homo quantum quantum est, nihil aliud est

quam calamitas, et *Casp. a Reyes*: vivere nihil aliud est quam pati, dolere, mori leg. job. 3. v. 20.

Paracelsus refert supra ducentas esse febrium species, *Galenus* centum ac duodecim morbos, qui oculis saltem contingunt, recenset, et *Anton. Musa* 234. gallici morbi enumerat species, quot igitur, quae so, caeteris accident membris?

Laërtius de Heraclito Philosopho refert, quod quoties hominem aspexerit, toties acerbis lacrymas profuderit, quia nil nisi vanitatem in eodem deprehendit vid. *Ecclesiasticis* I. v. 2. c. 9. v. 9. et c. 12. v. 8. et *Christ. Matthiae* in *Theatr. Hist.* p. 335.

Ad casus hominum lacrymarum rore rigandos
Heraclite, oculi non satis ambo tui.

Quocumque enim oculos mentis vertimus, materiam plorandi invenimus. Si sursum, videmus Deum quem offendimus, si deorsum, infernum, in quem ruimus, si retrorsum, cernimus peccata, quae commisimus, si antrorsum, videmus districtum iudicium, quod timemus, si introrsum, intuemur conscientiam nostram, quam peccatis foedavimus, si extrorsum, videmus mundum, quem amavimus, juxta Augustinum. Verbo: in hac absinthii valle dulce vinum haud reperitur, sed omnia aut acerbis lacrymis, aut miseris sunt repletissima *Ecclesiasticis* 2. v. 22. et 23. risus et fletus adest mixtura, et aqua lacrymarum propinatur ac tristitiae, in coelo vero vinum meracum ac laetitiae, gaudium non mixtum, imperturbatum, purumque. Quare calicem crucis myrrhatum animose patienter ac confidenter e manus Jesu nostri accipiamus *Jerem.* 25. v. 15. ferendum

dum est, quod mutari haud potest, in coelo dulcescet amarum.

CAPUT I.

DE

LACRYMIS IN GENERE.

Lacrymarum Theoria est vel *BOTANICA*, herbis quibusdam tributa, sed analogice et magis improprie; sic lacrymam Christi et Jobi recenset *Matth. de Lobel* in stirp. adversar. nec non *Scaliger* Exerc. 98. dist. 2. lacrymam Joppi *Angelus Palear* et *Casp. Baubinus* in Pinace: aut plantarum et arborum liquoribus, sive sponte, sive pervulnerationem effluentibus, secundum *Pelshoferum* disc. de opio. p. 10. *Weckerum* in antidotar. spec. p. 10. *Gorraeum* in defin. medic. p. 99. et *Jacob. Sylvium* l. 1. de medic. simpl. nat. v. g. lacrymā vitis, quae de leg. *Sachs à Levenhaim* in ampelograph. Sect. 3. p. 72. lacryma hederæ, vid. *Nic. Myrepsus* de compos. medicam p. 50. lacryma papaveris etc. Omne autem gummi lacryma densata est, et liquor emanans vel in gummi vel resinam concrevit propter oleosam, quae in ea est, substantiam, sic datur lacryma Cyrenaica et sagapeni, ferulae Medicae ac Syriacae, teste *Matthiolo*, *Forero*, *Tabernaemontano*, ac *Möglingio*. Κατ' ἐξοχὴν vero liquor balsami arboris, seu opobalsamum lacryma appellatur. vid. *Luminare Majus seu Lumen Apothec.* p. 81.

Sophi veteres plantas vera animalia esse ac lacrymari putarunt, autore *Mercuriali*, prout in Programmate quodam publico ostendi. Verum lacrymae haec vegetabilium potius exuberantiae sunt, ut

vocat *Fr. Baco de Verulamio* in *Hist. vit. et mort.* p. 506. Sicut enim sanguis in animalibus, maxime in sexu foeminino, certis periodis turget et urget, ac superflua quaevis salutariter eliminat: sic quoque in plantis humor, ad ipsarum levamen, statis anni temporibus effluit.

Humores autem isti, qui ex plantis sua sponte exsudant, sunt vel aquei, ut ex ferula, vel salice; vel oleosi, ut ex olea; vel resinosi, ut ex myrrha et balsamo; vel solis calore educti, ut grana thuris et mastichis, vel copia expressi, ut terebinthina; vel ab ipsis plantis dehiscantibus expulsi, ut pix.

Dum itaque liquor vel sponte, vel vulnere illato delabitur, et lacrymatim profluit, lacryma cognominatur, si oleaginosus existit ac liquidus, speciali nomenclatura resina vocatur: si terrestris et concretus in truncis arborum, gummi appellatur. Lacrymarum harum arborearum genera vide apud *Hieron. Cardanum* l. 8. de plant. p. 451.

Vel *PHYSICA* e. g. lacrymae cervi, de his consulatur *Sachs à Levenhaimb* de cancr. et serpent. petref. *Baricellus* in thesaur. secret. *Scribonius* et *Deusingius* de lap. bezoar. *Pancirollus* P. II. rer. memorab. p. 116. *Job. Heurnius* lib. de febr. p. 91. *Job. Renodaenus* de mat. medic. p. 319. et 327. *Angelutius* de nat. viper. *Graba* in elaphogr. *Johnsonus* in *Lex. chym.* *Primerosius* aliive. Item lacrymae ovi, per quas non intelligitur liquor ille, qui exsudat. dum ovum coquitur, et à *Felice Platero* in ophthalmia commendatur, sed ovi incocti album, juxta *Marcellum*.

Sic vinum rubens laudabile ad Vesuvii, montis ignivomi, radices nascitur, quod Lacruma dicitur, quia ex electis sui generis uvis primum emanat è tina, antequam calcentur, more lacrymae, referente *Sachsio* in ἀμπελογραφή. p. 430.

Assentitur *Mart. Zeilerus* in Itinerar. Italiae nov. antiq. p. 174. ac *Matth. Merian.* in topograph. Italiae p. 73. h. v. Der Berg Vesuvius ist ein fruchtbarer Berg / darauff herumb Bäume und Neben mehren theils stehen / so herrlichen Wein tragen / den sie vino Greco und lacrimae Christi nennen. vid. *Jos. Mormile* in descript. urb. Neapol. c. 14.

Vel ETHICA, tanquam signum affectus cordialis, tam in gaudio, quam in luctu, ut infra ostendam. Lacrymae namque cor movent actor. 21. v. 13. hinc à lacerando nonnullis denominantur, quia cor iisdem quasi laceratur.

Vel SUPERSTITIOSA, quales lacrymae fictitiae ac supposititiae gentiles ac Pontificii status quibusdam et simulacris sanctorum, ac ligneis crucifixi imaginibus affingunt, ridiculisque ostentationibus plebem decipiunt, de quibus leg. *Spondanus*, *Atlas Marianus*, à *Guil. Grumppenberg.* editus p. 155. it. *Geruasius*, *Job. Bromton*, *Henr. Kippingius* in antiq. Rom. l. 1. p. 474. et *Casp. Barthius* in adversar. p. 1562. Reperti enim sunt impostores, qui ab imaginibus, dolosis quibusdam machinationibus, vel lacrymas, vel sudorem sanguineum, quod aciem oculorum & mentes rudis populi perstringerent, excusserunt. Dolum hunc inter suae religio-

ligionis impostores detectum sic narrat *Francisc. Foixius* et *Polydor. Vergilius*: Simulacrum quoddam vidi, quod Monachi cujusdam, pecuniam ita corradentis, artificio, in annos singulos mense Martio lacrymabatur, palmitis vitis à tergo in foramen, quod ad imaginis oculos pertinebat, inserto: sed dolo comperto scelus auctori fraudi fuit: Et *M. Anton. de Dominis* inquit: Ars haec emungendi pecuniam per imagines nostris diebus in nostrorum seu Presbyterorum, seu monachorum templis est notissima, imposturarum confictorumque miraculorum plena. Nec non Mahumedani easdem tribuunt Pseudoprophetae Mahumed. Hac de re leg. *Job. Andreae* in confus. sectae Mahumed. p. 142. et 143. et *Eduard. Pokokium* in not. ad *Gregorii Abul. Faraji* succinctam de Arabum origine ac moribus narrationem.

Pontificii miracula haec fabulosa forsitan ab ethnicis sunt mutuata, qui solebant cavis imaginum capitibus oleum infundere, ut spectatoribus lacrymas fundere viderentur, *Libavio* annotante in *Gymnasm. prim. de Teletis et Timis* imaginum §. 19. Nimirum per oracula et per statuas daemon lacrymas saepe effudit, ut constat de statua Martis et Apollinis, quae IV. continuis diebus lacrymas emisit, dum Romani cum Graecis ac Rege Aristonico gravi praelio contenderent, autore *Schleichio* in *daemonolog. gentil.* p. 148. vid hic *Georg. Moebii* tract. philologico-Theolog. de orac. Ethnic. p. 81. ac *Freinsheimium* in not. ad *Augustin.* p. 156. Tacebo lacrymas Mariae.

Nec loquar de lacrymis mortuorum de quibus
 consul. *Christ. Frid. Garmannum* de mirac. mort.
 p. 49. §. 4. et 5.

Vel ALLEGORICA, sicuti jovis lacrymae plu-
 viam significant, vid. *Clemens Alexandrinus* in
 Oper. p. 571.

Seu METAPHORICA, ubi lacrymari dicitur
 terra, quum ejus è gremio effunduntur flumina
 vid. *Pansanias* in descript. Graeciae l. X. p. 881. nec
 non mustum et oleum, quoniam guttatim in tor-
 culari per calcationem et expressionem uvarum ac
 olivarum lacrymarum in modum destillant. leg.
 Exod. 22. v. 29. cum marginali *B. Lutberi et Glassii*
 Phil. Sacr. hinc vocab. German. Wein nomen
 fortitum est, quod lacryma sit uvarum. Empedo-
 cles enim vinum putavit esse aquam in ligno vitis
 coactam, quare *D. Job. Mollerus* in similitud. Physi-
 co Theol. hoc simile format: Der Wein giebet
 seinen wohlschmeckenden Saft nicht eher von
 sich / er werde dann zuvor mit gewalt durch die
 Presse heraus gezwungen: ebener massen sind
 wir Menschen auch öffters sehr säumig / ehe dann
 wir die Thränen wahrer Buße fallen lassen / und
 selbige für Gott ausschütten vid. *Rauppii Lexic.*
 Theol. p. 225. it. *David Glado* in Gleichn. und Ge-
 heimn. des geistl. Reichs Christi p. 904. et *D.*
Christ. VVeidling. in der Orator. Schatzkamm.
 h. v. Der Weinstock thränet zwar / wenn er bes-
 schnitten wird / doch pflegt er nach den weinen
 Wein zu bringen: also auch der Frommen Her-
 zen thränen hinc lemma: POST LACRYMAS
 FRU-

FRUCTUS : item GEMMAS POST GEMITUS.
 Ideo vitis iconem praebet utilitatis calamitatum,
 ac lacrymarum Christianorum, quae felicitatem
 tandem summam pariunt Joh. 16. v. 20. Actor. 14.
 v. 22. Rom. 8. v. 28. Huc inclinatur *Job. de Boria* in
 Emblem. moral. p. 128. ubi viti, cui appicta est falx
 pntatoria. haec verba inscripsit. SIC UBERIUS!
 ac versiculum

Uberior fructus vitis, quae rite putatur,
 Virtutem adversis fructificare decet.

leg. Joh. 15. v. 2. et *Drexelii* palaestr. Christian. p. 36.
Heermannum in Geiero illustr. p. 61. ac *Gotthold.*
 in zufälligen Andachten p. 453. h. v. Ihr seid
 ein Rebe an geistl. Weinstock dem HERRN JE-
 su / Gott ist der Weingärtner / der versencket
 euch durch Verachtung / Er beschneidet euch
 durch Anfechtung / Er bindet euch an durch Trüb-
 sal / Er beblättert euch durch Armuth / alles zu
 dem Ende daß seine Gnade euch / und euer Herz
 ihm desto süßer sey. Wolan / mein Gott / laß
 mich ja aus deiner Aufsicht nicht / sonst verwil-
 dere und verderbe ich : beschneide / binde / blättere
 wie du wilt / das soll allezeit mein Trost seyn /
 daß du es nicht kanst böse meinen.

Par ratio est liquoris balsamici, de quo *Job.*
Stiefflerus in loc. Theol. hoc simile parat. p. 1355.
 Der Balsam-Baum hat diese wunderliche Art
 und Eigenschaft an ihm / daß er das wohlrie-
 chende köstliche Oehl ehe nicht will lassen fließen /
 er werde dann geritzt von außen an der Rinden :
 also in höchsten Schmerzen seuffzen und thrä-
 nen

nen auch die Menschen von Herzen. *Quibus ver-
bis suum addit calculum Vudrianus in schol.
cruc. p.154.* Soll das Balsam-Bäumlein seinen
Safft geben / muß man es ritzen und die Rinde
auffschneiden: also wenn Gott durchs Creutz
ritzet / und gleichsam wund machet / so fleußt der
Thränen-Safft durch die Augen. Denn
die Christen / so ohne Creutz leben / sind gleich
denen Weintrauben / die an den Reben behan-
gen bleiben / und nicht auf gepresset werden.

*Phil. Picinellus in mund. symbol. l. 9. c. 6. ma-
lis aurantiis hanc dat epigraphen: PRESSA DA-
BUNT SUCCUM, et applicat in afflictiones et
calamitates, quae potentes sunt à cordibus nostris,
alias pumice siccioribus, copiosas lacrymarum
poenitentiae guttulas exprimendi. Scriverus in
Seelen-Schatz p. II. c. I. p. 44. addit: ein gerieben
Kraut / in gleichen Citronen und Pomeranzen
geben nie einen stärckern Geruch von sich / als
wenn sie überall verwundet werden: so ist's auch
mit den wiedergebörnen Herzen / wenn es
durchs Creutz zerknirscht und verwundet wird /
so gibt es die kräftigsten Seuffzer von sich.*

Hinc inscriptio balsami fruticis ex mente *Fran-
cisci Raulini* esse potest: **IN PRETIO LACRY-
MAE: quod et de myrrha dici potest. Sicut e-
nim haec ex arbore secta effluit: similem in mo-
dum ex corde humano cultro legis secto doloris
poenitentialis guttae, item contritionis ac com-
punctionis lacrymae promanant Joel. 2. v. 13. ideo
hanc inscriptionem meretur: AMARA, SED
SALU-**

SALUBRIS. De hac quoque sequens prostat notabile aenigma et hieroglyphicum:

De lacrymis, et pro lacrymis mea coepit origo:

Ex oculis fluxi, sed nunc ex arbore nascor,

Lactus honor frondis; tristis sed imago doloris.

Vel MYSTICA et quidem (I) tanquam notae ac signa poenitentiae, ut vocat *D. Baltb. Bebelius* in antiquit. Eccles. p. 350. et 746. Felix enim hora, quando nascitur pro peccatis dolor, et beata lacryma, quae fluit ex contritionis vehementia circumspecta omni cordis macula. Et *Augustinus* inquit: holocaustum medullatum est cor peccatoris humiliatum ac quotidianis lacrymis rigatum. Audiatur *Dav. Glado* in geistl. Reich C. p. 984. wie man zum Waschen Wasser und Seife haben muß: also muß man zum Waschen des Herzens von den Unflath der Sünden das heiße Thränen- und Augen-Wasser wahrer herzlichher Reue und Leid über die begangene Sünde haben: die Seife aber ist das heilige theure Blut J. C. welches uns reiniget von Sünden i. Joh. 1. Hujus inscriptio esse potest: SORDIDA PELLIT.

Huc spectat locus Jerem. 4. v. 14. ubi in fonte invenitur verbum kabas, quod proprie lotionem vestium significat, quasi diceret Deus: Lava tanta cura cor tuum, quantam soles adhibere in lavandis vestibus, lava lacrymis ardentibus, tanquam nitro et alumine (Foemellae enim olim nitro utebantur in mundificatione faciei à pustulis, teste *Aristophane*, item vestium a maculis, propter vim ejus absterfivam.)

Ejus-

Ejusmodi lacrymas poenitentiales *Chrysostomus* vocat spongiam peccatorum, additque: qui delet, delet. *Gregor. Nazianzenus* piorum lacrymas appellat peccati diluvium, *Cyprianus* cognominat nectareas, *Job. Reichenbachius* in meditat. pass. p. 246. jubilum angelorum ac moerorem daemonum, unde *Bernhardus* inquit: peccatorum lacrymae sunt angelorum deliciae. Idem Autor nominat vinum angelorum leg. Luc. 15. v. 7. et 10. et exempla c. 22. v. 62. ac Matth. 26. v. 75. ubi Evangelista divinusque Historicus de Petro dicit ἐκλαύσε πικρῶς flevit amare, à κλείω i. e. frango quia lacrymae fracto quasi animo erumpunt ac fracta voce, crebris singultibus interruptis, juxta *Eustathium* et *Matthiam Martini*: amarus autem fletus vocatur quia ex animo tristissimo ortus. Hebraei enim amarum dicunt quod triste et acerbum, et quod animum graviter angit, v. g. labor, luctus, et moeror gravis, ut Exod. 1. v. 14. Ruth. 1. v. 20. juxta *Pagninum*: amaritudine me Deus affecit, marar est amarescere, et amarificare est tristitia vel dolore afficere, sicut amara gustui sunt ingrata, exponente ita *Andr. Pruckner* in vindic. Bibl. in Exod. p. 190. Sic juxta *Drusium* dies amarus vocatur, quo aliquid acerbi alicui accidit, juxta *Dav. Camium* vero tempus illud quo pater luget amissum filium unicum. Plura habet *Andr. Acoluthus* lib, de aq. amar. maledict. infer. p. 56. etc. *Schindlerus* in Lex. pentagl. p. 1032. etc. *Petr. Ravanellus* in Biblioth. Sacr. p. 83. et *Mart. Geier. Comm. in Proverb. Sal. p. 90.*

Esa. 22. v. 4. lacrymae amarae dicuntur, amare autem flere loqvendi figura est juxta *Job. Gerbardum* in Harm. de pass. Chr. p. 291. de lacrymis feriis et largis, non solum in Graeca, sed etiam Hebraea, Latina et Germanica lingua usitata leg. Esa. 33. v. 7. Interpres Arabicus amare flevit reddidit: flevit amaro fletu, quia magnus dolor erat, et acris compunctio. *Cornel. à Lapide* ait: quod Christum Dominum suum negasset, amaricat cor ipsius, ut amaras funderet lacrymas: Et *Wolfgang. Musculus* comm. in Matth. in lacrymis Petri vera ac seria est poenitentia delicti. Non solum enim flevit, sed amare flevit. Nulla autem est poenitentia, quae cor non compungit, nec doloris aliquid incutit. Non autem lacrymae fuerunt amarae, sed amarus, qui eas effundebat, affectus, inquit *Ambrosius*.

De herbis amaris notum est quod vermes enecent ac expellunt, ita Botanici absinthium, centaurium minus, et tanacetum commendant à virtute vermibus resistendi tam intestinorum, quam vestimentorum. Haec quoque symbolum praebent poenitentiae, quae contritio cordis est amarissima, unde vermes i. e. morsus conscientiae curantur ac delentur. *Lassenius* in *Verlenschaf* ita: Die Würme sterben durch Bitterkeit: wer bitterlich weinet über seine Missethaten / wird sein böses Gewissen in ihm selbst ersticken. Plura leg. apud *Schlemmum* de lacrym. Petri.

Ast Marcus c. 14. v. 72. de Petro ait: ἐπιβαλὼν
 κλαίει opertus flevit. *Bernardus Lamy* comm. in
 Harm. IV. Evangelist. p. 555. ita explicat: flebat Pe-
 rus injiciens, intellige vestem capiti suo, illud-
 que operiens de more lugentium qui se absconde-
 unt, ne viderentur. Talis loqvendi formula et-
 am apud *Isocratem* legitur. juxta *Salmasium* enim
 nos erat olim, viros, quibus indecens fletus, velato
 capite ac facie plorasse, quo scilicet minus impe-
 liti ac copiosius lacrymas effundere possent. vid.
Theodorus Beza comm. in Marc. Sic pictor *Timan-*
thes patrem *Agamemnonem*, dum filiam *Iphige-*
niam ad placandum Numen maectandam in sa-
 crificio curaret, aspicientem pictura exprimere
 laud poterat, sed velata facie pingebat dicens: moe-
 rorem, dolorem et acerbitatem nullo colore, nec
 penicillo artificioso delineari posse. Domestica
 enim mala majora sunt lacrymis teste *Aria Mon-*
tano (unde adhuc, ex hoc ritu antiquo, in patriis
 moribus esse puto, ut in exequiis Principum ac no-
 bilium cognati proximi, ad quos funus pertinet,
 vultum velamento tenui tegere soleant, quod
 vulgo *Viesier* appellant) juxta *Dassovium* vero ve-
 lavit Petrus caput, ut hoc modo omnia objecta poe-
 nitentiam impediencia removeret, ac eo attentius
 flere posset, ut totus quasi vultus in lacrymis na-
 sceret, nec dignum esse, ut oculos Christi intue-
 retur, indicaret.

Sic quoque *David*, *Abfolonis* mortem dolens,
 non publice flevit coram populo sed ascendit coe-

maculum pottae 2. Sam. 18. v. 33. Decebat enim eum regium et excelsum animum prae se ferre; contra muliebri ingenium est lamentari ac plangere, ex mente *Job. Maldonati*.

Tria enim apud judaeos erant luctus signa, juxta Hildebrandum in antiquit. Script. S. p. 92. I. Scissio vestis II. tonsura capitis, III. obtectio vultus. De hac leg. 2. Sam. 15. v. 30. et c. 19. v. 4. Jerem. 14. v. 3. et 4. Esther 6. v. 12. De altero signo, scilicet laceratione vestimentorum, exempla in Sacris XXX. et ultra extant, vid. Job. 1. v. 20. 2. Sam. 1. v. 11. et c. 13. v. 31. etc. etc. Haec fiebat vel manu, vel instrumento, v. g. cultro aut forfice, juxta *Maimonidem*, saepe cum fremitu, quia lugentes animum suum dolore laceratum, et cor confractum ac disruptum testificabantur, vid. *Glassius* in Philol. S. D. *Henr. Mullerus* in Jes. pat. c. 15. et *Casp. Sagittarius* in Harm. pass. J. C. p. 426. et seq. ideo locus lacerationis fuit circa regionem pectoris, quasi prae tristitia et angore cor ex corpore evellere vellent. Ritus hic apud omnes fere prisca populos in usu fuit, autore *Brissonio*, *Serario*, ac *Fabro Semestrio*.

Tertio non solum vestes sed et comam olim lacerabant moerentes ac lugentes Judaei ac Graeci, maxime foemininus sexus teste *Luciano*, *Bocharto*, et *Alex. ab Alexandro* leg. Amos. 8. v. 10. Ezech. 27. v. 31. et Jerem. 48. v. 37. imo in gravi luctu crines vellebant ac tondebant, vid. Mich. 1. v. ult. Esa. 16. v. 2. et 3. *Geierum* de luct. Ebr. c. 9. et

Qven-

Quensted. de sepult. vet. p.140. Crines hos evulsos aut abscissos projiciebant in luctu, ut maxime miserabiles viderentur, juxta *Eustathium*: nonnulli eosdem cum tristi vociferatione vel cadaveri imponebant, vel rogo, autore *Joh. Phil. Pfeiffero* in antiq. Graec. l. 4. c. 55. De his et reliquis luctus ceremoniis C.D. prolixius agam in Tract. meo de MORBIS IN SACRIS LITERIS.

Alii denique reddunt ἐπιβαλὼν ἔκλαιε abunde levit. ἐπιβάλλειν enim significat etiam adjicere, addere, augere q.d. augens lacrymas flevit quod et de Davide dicitur 1. Sam. 20. v. 41. vid. *Ludov. de Dieu* animadv. in Marc.

Mittam referre ea quae habet *Clemens Romanus* in Itinerar, quod Petrus in consuetudinem luxerit, ut triginta sex annis, quibus supervixit post Dominicam passionem, semper surgeret in primo galli cantu, oraretque flendo usque ad horam matutinam, et quod tam alte in ejus animo delicti dolor sederit, ut toto vitae tempore, quoties gallum cantantem audiret, procidens in genua lacrymas fuderit, et peccati sui veniam petiverit, hinc et oculi ejus ex assiduo ploratu apparuerint quasi sanguine respersi, teste *Nicephoro* l. 2. c. 37. *Cornelius Jansenius* Comm. in concord. Ev. c. 139. p. 240. scribit: Petrus non flevit leviter, sed amare, quia se graviter et turpiter deliquisse in Dominum suum agnovit. Caeterum omnia hic mysteriis plena sunt, quod Petrus, qui in nocte negavit, in gallicinio poenituerit, quod secundus galli cantus ei principium fuerit poenitentiae,

quod non coeperit poenitere, et flere, nisi jam egressus foras. In nocte enim, et ignorantiae tenebris est, qui peccat, nec potest poenitere et resipiscere, nisi lumine coelestis Solis ei illuscente: in primis vero gallus, excitator mentium h. e. praedicator Evangelicus debet adesse, et aspectus Domini. Dein grandia peccata gravissimis lamentis indigent, inquit *Augustinus*.

Miraculum magnum fuit quod petra ad mandatum Divinum in fontem aquarum mutata fuerit Exod. 17. v. 6. et Num. 20. v. 11. sed majus certe, quod adamantinum cor Petri, intuitu Christi, lacrymas effuderit: verum quos Christus respicit, illi deplorant sua peccata. Plura de lacrymis Petri vid. *Job. Graefii* disp. pass. p. 321. et 322.

Ejusmodi insignis luctus, amarusque ejulatus quoque fuit Jobi c. 30. v. 31. et amicorum ejus c. 2. v. 12. ubi notanter dicitur: et sustulerunt vocem suam ac flebant, Germani exprimunt: überlaut weinen / *Tremellius* vertit: et attollentes vocem usque ad coelum plorabant. *Sebast. Schmidius* scribit: quo major est luctus, eo vehementiores sunt lugentium gestus: *Vatablus* reddit sublata voce plorabant (Sic elevatio oculorum Joh. 6. v. 5. signum est diligentiae in aspiciendo. Ter autem Theologi observarunt Jesum oculos elevasse Marc. 6. v. 41. Joh. 11. v. 41. et c. 17. v. 1.) merito hic exclamandum: lacrymae, ubi estis lacrymae? *Thren.* 2. v. 18.

Bessaeus in concept. Theol. Tom. 1. p. 285. duo-

rum fontium in phrygia meminit, quorum alter
κλαίων dicitur, i. e. lacrymans, quia lacrymantes
 efficit, alter *γέλων* i. e. ridens, quia ridentes facit,
 ex eodem potantes, ubi *Joh. Mollerus* in contin. al-
 leg. profano-sacr. hanc facit applicationem: wir
 vergleichen diesen Brunn dem Worte Gottes/
 Dasselbe / wie es den Sündern offters Thränen
 aus den Augen drucket / wenn es ihnen gepredis-
 get wird / und machet daß sie ihre Sünde bes-
 reuen und beweinen / wie David 2. Sam. 12. v. 13.
 und Maria Magdalena Luc. 7. v. 38. also hin-
 wiederumb tröstet es alle Betrübten und machet
 sie freudig in ihren Herzen Jerem. 15. v. 16. ut et
Philip. Ericus VViderus p. 468. wenn ein Röhr-
 Brunn nicht Wasser giebt / so schüttet man oben
 Wasser hinein: thu du ihm also / nimm die
 Thränen deines HErrn Jesu und schütte sie
 durch fleißige Betrachtung in dein Herz hinein/
 alsdenn wird dein Augen-Brünnlein anfangen
 von Buß-Thränen zu fließen.

De muliere hac poenitenti eleganter differit
Thom. Watson in geistr. Schrifften p. 18. h. v. ihr
 Herz war ein geistlich distillir-Glas / woraus die-
 se Thränen herab troffen / ihre Thränen waren
 köstlicher / nach Christi Urtheil / als ihre köstliche
 Salbe / sie seyn von ihr als so viel Perlen herab-
 getroffen. Ihre verliebte Augen / welche als
 Feyer-Flammen waren gewesen die Herzen ih-
 rer thörichten Buhler anzuzünden / sind gewor-
 den Thränen-Dwellen / sich an denselben also zu
 rächen.

rächen. Ihre Haarlocken / welche Circkel weise
 gekräuselt / und vielen so viel Neze und Stricke
 gewesen waren dieselbe zu verstricken und zu fan-
 gen / sind geworden eine Handquel Christi Füße
 abzudrucknen: also ihr Sünder / ist euer Hertz
 wegen der Sünden zu Thränen zerschmolzen /
 Gott versiegelt die Vergebung der Sünden al-
 lein im zerschmolzenen Herzen *Cornel. Jansenius*
Comm. in concord. Ev. c. 48. p. 314. inquit: non
existimandum tantam mulieris hujus fuisse lacry-
marum copiam, ut potuerint pedes Christi his la-
vare, velut in situla, sed saltem ut per eas pedes
Domini fuerint humectati, unde notanter dici-
tur, quod rigaverit pedes Jesu, non quod laverit
Scrivenerus in Safft und Krafft p. 199. scribit:
 wie die Puls-Ader an Menschlichen Leibe nims-
 mer stille ist / so soll unser Geist immer seuffzen
 und nach Gott verlangen. Also legte sich die
 Busfertige Sünderin zu den Füßen des HERRN
 JESU / schwieg ihr Mund / so redeten doch ihre
 Thränen und Seuffzer et p. 208. Aus den Wun-
 den fließet das Blut / und aus den zerknirschten
 Herzen kommen die Seuffzer und Thränen /
 welche nach den Wunden JESU sich sehnen.
 Mulieri huic competit lemma seqvens: GALL-
 DET AMOR LACRYMIS. Quemadmodum
 enim calx aqua conspersa ebullit et acceuditur:
 Sic foemina haec lacrymis suis immersa divini
 amoris incendio in Salvatorem plurimum exarsit.

Autor p. 334. pergit Ein vornehmer Natur-
 fundi

Lündiger hat observiret daß nichts zu finden /
 welches das Feuer so bald könne ausleschen als
 Saltz und Blut: gewißlich die gesaltzen Thrä-
 nen der Bußfertigkeit / und das Blut Christi wer-
 den das Höllische Feuer vor ein Kind Gottes
 ausleschen. Porro p. 565. die Thränen / welche
 aus einen Bußfertigen Auge rinnen / sind wie
 das Wasser welches aus den Rosen trieffet / sehr
 köstlich und angenehm vor Gott. Cabinet-
 Thränen sind besser als Hoff-Musicen. Davids
 Thränen machten eine Music in Gottes Oh-
 ren: der Herr höret mein Weinen Ps. 6. v. 9.
 wenn das Herze traurig ist / verursachet die
 Thränen Vergießung Luft und Erleichterung.
 et p. 566. die Thränen / so ein Kind vergießt / be-
 wegen oftmal den erzürneten Vater daß er des
 Kindes verschonet: Bußfertige Thränen erwei-
 chen Gottes Herze / und binden seine Hand /
 unser weinen über die Sünde hier / wird den wei-
 nen in der Höllen zuvor kommen. Ein Arzt
 kompt oft des Patienten Tod zuvor durch
 Öffnung einer Ader: also kommen wir durch
 Buß-Thränen dem Tode unserer Seelen vor.
 et p. 568. heilige Buß-Thränen beschirmen uns
 wider die Anfechtung des Satans. Diese An-
 fechtungen werden genannt *βέλη πεπυρωμένα*
 Feurige Pfeile. Ephes. 6. v. 16. weil sie die Seele
 in der That ins Feuer setzen: aber die heilige
 Buß-Thränen Wasser löschen aus diese feurige
 Pfeile. Nasses Pulver wird so leichtlich nicht

angezündet: das Herze mit Buß-Thränen genehet und begossen wird von Feuer der Anfechtung so leicht nicht entzündet.

Idem Autor in Abbildung eines Heiligen p. 279. inquit: in den Feldern bey Paterno wächst eine große menge Rohr / in welchen eine große Süßigkeit ist: also in einen Bußfertigen Herzen / welches ein zerbrochen oder zerstoßen Rohr ist / wächst die Zucker-süße Freude des Geistes Gottes. Gott verändert das Thänen-Wasser in Trauben-Safft / welcher des Menschen Herze frölich macht.

Hieron. Lauretus in Hort. florid. allegoriar. Script. S. p. 123. scribit: aquae maris rubri significare possunt lacrymas poenitentiae, aquae Arnon lacrymas compassionis, aquae vero jordanis lacrymas cupientium dissolvi, et esse cum Christo.

Non solum autem lacrymae poenitentium vinum sunt angelorum; sed etiam Dei deliciae ac vinum Christi, ita enim *D. Müllerus* in Erqvick-stunden p. 139. loquitur: der Wein erfreuet des Menschen Herz / wenn es matt ist / und unsere Thänen laben Jesus Herz wenn es traurig ist.

Job. Sam. Adami in tröstenden Priester p. 393. scribit: der Garten des Gemühts kan mit nichts besser als mit Buß-Thränen genehet und befeuchtet werden / so wachsen denn allerhand Tugend-Blumen darinnen. Die Buß-Thränen fahren einen gewaltigen Gewinn mit sich: mit Thänen

Thränen befänfftiget der Sohn den Vater/ mit Weinen erweicht das Schoß-Kind die Mutter. Bey einen frommen büßenden Sünder werden aus den Sonnenschein der Freuden/und Strahlen der Wollust lauter Tropffen der Bekümmernuß und Reue. Wird eine Kirsche gedrückt / so spritzt sie ihr Blut von sich: also gehets mit einem Herzen so von der Sünde und Gottes Zorn gedrückt wird. Warme Luft giebt warmes Wetter / und weiches Herze nasse Augen. *Consulatur Bessaei Heraclitus Christianus seu lacrymae animae peccatricis, et Anton. Stedingius in C. pass. de lacr. Petri. p.70.*

Job. Lasicius in Theol. Moscovit. quaerit: cur Christus Petrum ter compellaverit post resurrectionem: pascere oves meas Joh. 21. v. 15. 16. 17. et respondet: quod toties illum abnegasset hoc initium poenitentiae omnibus ostendens. Seu videtur Dominus dare locum Petro, ut trina professione emendaret trinam negationem (quam Theophylactus id factum fuisse putat ad declarandum, quanti oves suas faceret, quas Petro nollet committere, nisi ter examinato. Bernbardus vero ac Lyra ob triplicem pascendi modum, mente scilicet sive precatione, ore seu praedicatione et opere seu exemplo.)

(II) Lacrymae sunt tanquam symbolum precum ardentium *L. Sam. I. v. x. Oratio enim cum lacrymis evehit in coelum orantem ait Chrysostomus, maxime tempore calamitatum ut Esa. 38. v. 2. 3. 5. Judith.*

Judith. 13. v. 6. leg. *Augustinus* l. IX. confess. c. 6. et l. x. c. 33.

It. Ps. 39. v. 14. et Ps. 6. v. 7. ubi dicitur de Davide quod stratum suum lacrymis laverit, in Hebraeo, natate fecerit, quo indicatur lacrymarum Indies profusarum copia, hinc nonnullis gemmae dicuntur oculorum, et condimentum orationis optimum, leg. *Job. Pierius* in Hieroglyph. p. 521. Lacrymae vehementis doloris et afflictionis, aeqve ac affectus sunt signum, quare orationes lacrymis conditas, et quasi armatas Deus exaudire solet Tob. 12. v. 12. sicut lacrymae infantis movent cor et viscera matris, ut ab ea impetrent, quicquid petit.

Elegantia verba hic habet *Chrysostomus*: respice lectum Davidis, in quo tanquam margaritae super subsellia per singulas noctes erant congelatae Prophetarum lacrymae. Sic secundum peccatorum proportionem sint tibi lacrymae. Nam si magnus est lapsus tuus, major lacrymarum tuarum torrens esse debet. vid. *Haywardi* lacrymae Davidis. Ein feichter Grund ist am fettesten: die Seele welche in Thränen gedunckt und feucht gemacht worden / ist am fruchtbarsten. Davids Gnaden Gaben blüheten nimmer besser als wann er nehetete sein Lager mit Thränen. Wenn in einen Baum gestochen wird / und er Gummi oder Thränen heraus läset / dann ist die Frucht süßer. Der Christ / welcher wegen seiner Sünden in sein Herz gestochen wird / daß er häufig Thränen

Ehränen vergeußt / trägt die süßeste Frucht:
Denn die Nässe ist ein Mittel zur Fruchtbarkeit.

Et *Petrus Damianus* ait lacrymarum mador animam ab omni labe purificat, et, ad proferenda virtutum germina, nostri cordis arva foecundat. Sicut panis esurientem, sic lacryma reficit animam dolentem. Deficit esuriens sine pane, lacerata languet anima sine lacrymarum effusione.

In lacrymis poenitentiae est odor vitae, sapor gratiae, sanitas redeuntis innocentiae, reconciliationis jucunditas, et serenae conscientiae suavitas, inquit *Bernhardus*, et *D.D. Deutschmannus* in disert. pass. p. 119. Lacrymae poenitentiae sunt poenitentiae testes, contritionis interioris indices, et misericordiae divinae, vel remissionis peccatorum augures.

Nebemias Rogerus lacrymas vocat indices ac signa conversionis, eo sine oculis inditas, quia sensu visus plurima committuntur peccata.

Hilarius lacrymis mutis suam quoque vocem tribuit, dum inquit: oratio non tam verborum est, quam affectuum. Der Schlüssel des Gebeths mit Ehränen geschmieret schleußt das Herz auff von allerley Unvergnügen / inquit praedictus *Watson*. ideo per aquam effusam coram Domino 1. Sam. 7. v. 6. copiosas lacrymas denotari *Tremellius* in notis putat. Ceremonia enim legalis fuit juxta *Vinarienses* quae aquas fundendo repraesentant peccatorum remissionem a Deo precibus feriis cum lacrymis impetrandam. Precum enim lacrymae

mae sunt balneum animae. Quae de materia in
Tract. meo DE POTIONIBVS SACRIS differam.

Praeterea in Pandectis Sacris lacrymae animi
dolorem et afflictionem per metonymiam saepe
inducunt, et notanter cibus vocantur Psalm. 42.
v. 4. quae verba ita explicat *Ambrosius*: nullus cibus
tam dulcis est, quam lacrymae, et *Bernhardus*: lacrymae
poenitentium dulciores sunt omnibus
mundi laetitiis. Quemadmodum enim saccha-
rum solutum est dulcissimum: Sic quando chri-
stianus in lacrymis liquefcit, dulcissima gaudia fen-
tit. item *Quirsfeldius*: Bedencke was das für
ein herrlicher confect ist/das auff Fürstliche Taf-
feln nicht allezeit gesezet wird: Deine Speise ist
mit lauter Zahlsperlen bestreuet / das ist eine köst-
liche Würke.

Dum enim lacrymae genis defluunt, cibus inter-
dum commiscetur, ideo non solum cibus nomi-
nantur, sed etiam potus Ps. 102. v. 10. Tam large
namque per genas fluentes non possunt non guttu-
lae aliquae calici labiis admoto illabi, et admisceri.
Proinde *Matth. Flacius* in clav. Script. S. p. 23. dicit
afflictos lacrymis cibari ac potari, dum defluentes
ex oculis, per os non raro devorentur à lacrymanti-
bus, et quoniam valde moestis non admodum libet
cibus vesci.

Henr. Mollerus praelect. in Psalm. p. 715. ita ex-
ponit: cibari pane lacrymarum, significat tantum
esse dolorem, ut lacrymae assiduae illis pro cibo et
potu sint, h. e. se confectos esse dolore et luctu, us-
que

que ad summam fatietatem. *D. Erhard. Schnepfius* comm. in h. l. p. 282. addit: tali convivio Deus excipit suos, ut loco cibi sint lacrymae. Amarissimum hunc cibum lacrymarum nobis ut medicinam quandam praebet. Nam suo tempore convertuntur in gaudium. leg. etiam *Salomon. Gesnerus* Comm. in Ps. et *Job. Olearius* in der Bibl. Erkl. h. l. Die Thränen Dama, da immer eine Thräne an der andern hanget / sind meine Speise oder Brod lechem, und als ein Stroh mit damit ich geträncket werde.

Deinde quando addit David: lacrymae meae fuerunt panis die ac nocte, *Symmachus* vertit: ὡς ἀστὸς συντράξεώς μου tanquam panes dimensi mei vid. *Nobilius* in not. in h. l. Apud antiquos enim mos fuit, singulis mensibus cuilibet ministro dimensum certum pro alimonia dare, autore *Mart. Chemnitio* in Harm. Ev. l. 4. part. post. p. 379. Quod σιτομέτριον vocabant, quod et in amplis familiis aulisque certis adhuc hodie observatur, de quo *Lucas* loquitur c. 12. v. 42. tali dimenso David eleganter comparat suas lacrymas.

Lacrymas has dictas omnes Deus curiose colligit Ps. 56. v. 9. quasi in utre, in quo Orientales vinum et oleum asservare solebant, (de quo in Tractat. meo DE GUMMI BIBLICIS C. D. sum acturus) et quidem ad morem Veterum, qui lacrymas cognatarum certis vasculis vitreis (ut scilicet lacrymarum mensura eo facilius nosceretur) pyriformibus, lacrymatoriis dictis, ex vitro caeruleo paratis juxta

Misan-

Misandrum in corn. cop. P. II. p. 64. excipiebant, ac una cum cineribus mortuorum in sepulchris recondabant, interdum quoque in funere ossibus superfundebant, quod attestatur *Janus Gruterus* p. 692. num. 10.

Aliae vero urnae erant sepulchrales, nempe vascula illa et receptacula, in quibus cineres defunctorum includebantur, quae privato nomine cineraria appellabuntur, et pro hujus vel illius facultate ac conditione pretiosae erant, vel viles, v. g. aureae, argenteae, aeneae, cupreae, marmoreae et fictiles de quibus consulatur *Job. Kirchmannus* l. 3 de fun. Rom. c. 8. in magnatibus erant aureae, in mediocri fortunae viris argenteae, in plebeculi vero fictiles: Sepulchrales autem urnae erunt majores, quae hinc inde adhuc in Germania saepe effodiuntur vid. *Misandri* delic. Bibl. p. 343. et sicut lacrymatoriae phialae minores, de his leg. *Franciscus Peruccius* de pomp. funebr.

Ejusmodi duae ollae sive urnae Argentinae in technophylacio monstrantur, teste *Geiero* de luc. Ebr. c. 12. nec non in gazophylacio antiquitatum exoticarum *Dnae Laurentiae de Adlersheim* Lipsia reservantur. Tale vasculum quoque describit *Olaus Wormius* l. 4. rer. Danicar. c. 1. et 7. *Cotovicus* l. 1 itin. Hierosol. c. 10. *Job. Bapt. Casalius* l. 1. de profan. Rom. rit. c. 26. *Airinghus* in Rom. subt. p. 298 et *Jac. Gutherius* l. 1. de jur. manium c. 28. item *D. Sam. Ledelius* urnas has variis lineis ac figuris pictas habet v. g. clypeis aliisque: color, vero externu
partin

partim luteus, cinereus, gryseus, partim ad nigredinem vergens.

Aliae erant politae, aliae non item, quaedam circulares cum duabus ansis parvis, aliae absque ansis, quaedam colla habebant longiora, quaedam breviora, quaedam urnae erant coopertae et clausae, quaedam absque operculo. Harum materia nonnunquam aes erat, aut vilius argentum, erant praeterea vitro viridi incrustatae (von grünen Schmelz.)

Materia vero urnas hasce replens fuere ossa comminuta, prunae, arena cineribus commixta, ossa combusta admodum comminuta, ita ut, quicquid fuerit, vix dignosci potuerit, particula tamen cranii, costae, et molae aliquando visa. Conspirebant nimirum cineres, postquam cadaver deflagrarint, urnaeque indebant nono die, licet non omnes, quia urnae non erant adeo capaces, ossium quoque relictas particulas exiguas vino lavabant, et cineribus addebant.

Varias quoque figuras offendes in *Jacobi à Mel- len* historia urnae sepulchralis Sarmaticae, in *Laurent. Begeri* thesaur. Reg. et Elect. Brandenburg. Volum. III. ac *Job. Georg. Graevii* Thesauro antiquit. Rom. Prope urnas vero has annuli metallici nonnunquam fuere inventi, interdum cultri curvi, interdum nummi argentei.

Silentio praeteribo veteres defunctorum urnas quotannis rosis, aliisque e floribus ac condimentis spargi ornarique solitos, quod ex descriptionibus antiquorum marmorum patet. Serta vero

illa speciatim ex apio herba fuere parata, teste *Carolo Paschali* l. 4. de coron. c. 6. *Joh. Cunrado Dieterico* dissert. de sparsion. flor. et *Joh. Nicolai* in tract. de phyllobolia p. 121. Quare olim nefas erat apium in cibum admittere, juxta *Chrysippum* et *Dionysium Medicum*, cum in defunctorum epulis feralibus illud usurpare, eorum tumulos apii foliis sternere, urnas et monumenta eodem coronare, coronasque sepulchrales ejus ex foliis parare solerent, inde adagium: Apio indiget, ortum, quod de desperate decumbentibus, et in extremo vitae periculo versantibus dicitur.

Nec verba faciam de ossilegii ritu in funere. Post cremationem enim olim cognati et amici ossa cremati colligebant, magnaque cura in aeneam, auream, argenteam, vel marmoream urnam recondebant: Collectores nigra veste erant induti, in ossa haec immittebant odores et aromata, ac tandem lacrymas, uti hunc ossilegii ritum describit *Tibullus*.

Nec loquar de vasculis sanguine martyrum repletis, quae quoque cum iisdem sepeliebant.

Fusus urnarum materiam pertractatam vid. in *Tract. meo DE SENIO SALOMONAE*O, locumque Ps. 56. v. 9. quae verba LXX ita redderunt: ἔθξ τὰ δακρυὰ μου ἐνώπιόν σου posuisti lacrymas meas in conspectum tuum. Rabbinii docent, si quis lacrymas fundit, eas minime extergat, sed super genas emanare sinat, quod Deus vase supposito omnes excipiat leg. *Buxtorf.* in Synag. jud. c. 8. p. 148. *Henr. Moellerus* praelect. in psalm

psalm. in h. l. p. 470. ita scribit: illustris est descriptio providentiae divinae his in verbis, quae digna est observatione: adeo id non indignum judicare Deum sua majestate, ut etiam singulos gressus numeret, ac pilos Matth. 10. v. 30. lacrymasve non aspernatur, sed colligat tanquam pretiosas, harumque conspectu flectatur ad opem ferendam.

D. Erhard. Schnepfius comm. in h. l. p. 47. ita differit: Deus habet vasculum, et in eo ut gemmas, vel ut guttas pretiosi balsami excipit lacrymas, et non tantum servat, sed etiam numerat, ut gemmae numerantur ac clinodia. Hoc indicat Deum habuisse omnes miseras Davidis notas, et ita pretiosas lacrymas in Dei conspectu fuisse, ut haberet in numerato.

Casp. Crusius in templo honoris justorum Brunsvicens. p. 251. ita: Einen kostbaren Wein faßet man in einen Schlauch / einen güldnen Schatz in einen Beutel: so samlet GOTT unsre Thränen auff / als ein köstliches destillirtes Wasser / ja als lauter vortreffliche Perlen / und verwahret sie wie ein Heiligthum. Ein jedes Thränlein der Frommen / nach Aussage der Gottseeligen Aeltern faßen die Engel Gottes in güldne Schalen auff / und schreiben es mit großen Buchstaben in Himmel an / das heißt Thränen gesaet und Perlen geerndet Ps. 126. v. 5.

Quod etiam confirmat *B. Lutherus* in cap. 41. Genes. leg. quoque Esa. 38. v. 5. et Tob. 7. v. 13. nec

non *Scrivenerus* in *Seelen-Schatz* P. IV. p. 1384. h. v. es ist lieblich anzusehen wie die Sonne einen Regenbogen machet / und sich in den Tropffen / die aus den Wolcken in unzählbarer Menge herunter fallen / spiegelt und bildet: Viel köstlicher aber ist es zu bedencfen / daß sich die Güte und Liebe Gottes in den Thränen der Gläubigen gleichsam bildet / und dieselbe so köstlich machet. Et in *appendic.* l. 4. p. 261. alles Flehen Seuffzen und Weinen der Gläubigen wird in Himmel protocolliret, was sie reden und fürtragen / wie viel Seuffzer sie dabey thun / wie viel Thränen sie dabey vergießen.

Ut et *Augustinus*: Non cadunt in terram lacrymae piorum, quia verax est ille, qui dixit: posuisti lacrymas nostras in conspectu tuo. Ac *Gotthold* in *Sieg- und Siegbette* P. 1. p. 331. ein reisender Jubelierer verwahret seine Edelgesteine und Perlen in einen Sack oder Felleisen: also ist Gottes Allwissenheit gleichsam der Sack / darinnen er die Thränen seiner Heiligen samlet / und sie genauer / als ein Jubelierer seine Perlen verwahret.

Sic quoque *Macarius* lacrymas pretiosis unionibus comparat. Nec non *D. Christ. Veidlingius* in der *Orator. Schatzkammer* / inqviens: wann der Leib weinet / so lachet der Herr Jesus die Seele an / als seine Braut / und ihre Seuffzer sind lauter Küße / die sie ihm in Demuth giebet: unsere Thränen sind nicht verlohren / sondern
in Gott

n Gottes Hand gesamlet / und werden uns
um Schmuck im Himmel behalten.

Vel denique lacrymarum contemplatio est ME-
DICA, ut h. l. quatenus sunt guttulae aqveae, ex
massa sanguinea in oculos derivatae, ex iisque per
animi perturbationes, maxime per tristitiam, in a-
nimo concitatam, exclusae.

Naturaliter, ut omnes omnium partium mem-
branae semper madent, ita etiam oculorum tuni-
cae bibula sunt corpora, madore nunquam desti-
tuta, qui ex ejus vasis tenuibus sudando exit, eas-
demque humectat, ne nimio motu exsiccentur.
Quod si vero serum hoc copiosius sit, vel à causis
internis nimium moveatur, et extra oculos deci-
dat, lacrymarum nomine venit.

Tandem ingeniosissimus *de la Chambre* chara-
cter. des passions lacrymarum nomine compre-
hendit suspiria, querelas et ejulatus, motum iti-
dem gestumque partium, dum emittuntur, cum
tamen omnino inter se differant. Sic *κλαυθμοί*
non significant lacrymas vulgares, sed ploratus
minus usitatos, ac ejulatus continuos, ut Matth.
2. v. 18. Actor. 20. v. 37. qualis est damnatorum in
inferno Matth. 22. v. 13. et c. 24. v. 51.

Deinceps non omnes infantes plorantes, ma-
xime recenter nati, lacrymas simul effundunt,
quoniam nondum animi aegritudinem, sed sal-
tem corporis dolorem sentiunt, ergo, accura-
tius loquendo, non lacrymantes sed ejulantes vo-
candi sunt, aut potius vagientes, prout multis

docet *Job. Talentonius* in thesaur. rer. recondit. l. i. c. 22. p. 209. Etenim praecox risus lacrymaeve ante quadragesimum diem maxima ex parte haudquaquam iis conceduntur vid. *Enneas muliebris Ludovici Bonacioli* p. 295. interim in lata ac vulgata significatione vagitus pro lacrymis sumitur.

CAPUT II.

DE

LACRYMARUM ORIGINE.

Sunt autores, qui sentiunt ex felle conturbato prodire lacrymas, cui opinioni liber primus de mirabilibus sacrae Script. c. 16. *Augustino* adscriptus, consentit.

Nonnulli arbitrantur speciem quandam sudoris esse, quod *Plutarchus* attigit.

Quidam lacrymarum exortum ex corde ducunt, et quidem partim ab aqua pericardii, partim a vaporibus circa cor collectis, et cordis constrictione, prae tristitia facta, ad cerebrum missis, ubi ejus frigore condensantur, et in aquam resolvuntur: cujus opinionis fautor est *Meletius* ac *Gregorius Nyssenus*. Quando cor contrahitur, et in se quasi refringitur, lacrymas fieri statuit *Magirus*.

Verum cum sententia haec dudum sit explosa I. propter aquae pericardii paucitatem, atque inopiam, et lacrymarum copiam. II. quia nullae inde ad oculos particulares viae patent. Etenim vapores non ritu nebulae per gulam in caput surgunt, in cerebro et ejus ventriculis colliguntur,

ac re-

ac resoluti exinde in oculos stillant, sed sanguini
 insunt, et, si ascenderent, per os et nares iterum
 excluderentur, quia os cuneiforme, ac cribriforme
 est interjectum, ejusque foramina vasis arctis-
 sime repleta ac clausa, dura mater etiam prohibet,
 prout Excell. *D. Schneiderus* in Tract. de osse cri-
 briformi prolixius ostendit: nil dicam de centro
 diaphragmatis densiore obstante.

Veteres impexi cerebrum catarrhorum fontem,
 ejusque ventriculos anteriores colluviei ferosae ac
 consequenter lacrymarum habitaculum esse asse-
 runt: ast sententia haec satis castigata est à *Schnei-
 dero*, Medicinae reformatore celeberrimo, in au-
 reis de catarrhis libris. Oculorum, narium, et
 faucium excreta non e cerebro, quod purissimum,
 oriri, nec convenientia excrementorum recepta-
 cula, nec apertas vias habere Neoterici deducunt,
 sed per carotidum arteriarum extremitates eo de-
 ferri putant, utpote totius corporis excrementa.

Error inde ortus fuit, quod illi arbitrati sint san-
 guinem in corpore humano stagnare, ac quietum
 esse, hinc putarunt quodvis viscus peculiarem ha-
 bere sanguinem, et consequenter peculiaris re-
 crementa.

Quod si enim redundarent et colligerentur ex-
 crementa in intimo cerebro, omnis catarrhus
 summum vitae periculum inferret, hac ratione
 quoque nihil differrent catarrhus, epilepsia, et
 apoplexia. Notum enim est quam acres saepe sint
 lacrymae, ut non tantum palpebras et subjectas

oculi partes; verum etiam membranam, pupillam ambientem, exedant, teste *Hippocrate* de vet. medic. quanto magis illae cerebro molli, vel ejus meningibus, vel nervis extremam perniciem afferre possent?

Si vero in cerebro generarentur, aut coacervarentur, quanta, quaeso, noxa cerebrum, cerebellum, nervos, ac principium spinalis medullae afficerent, quantisque aegritudinibus truculentis ansam fomitemque praeberent?

Deinde ventriculi hi non sunt consilio naturae ad recipiendos pituitosos humores formati, sed casu, scilicet ex conditione partium adjacentium. Cerebri namque partes jungi non possunt, nisi inter eas cavitas relinqvatur, ex necessitate igitur potius, quam ulla naturae intentione oriuntur hi ventriculi, hinc aves in cerebro nullum talem habent, ut patet in ansero et cygno, autore *Harveo*.

Structura cerebri est artificiosa et admiranda, hoc in artificio fudarunt Anatomici antiqui, et, à particularum cerebri variarum similitudine, varia illis particulis nomina imposuerunt, et officia, seu usus finxerunt varios. Sic error errorem duxit: quae natura casu facit, ac consilio, bene distingvi debent, hinc particularum harum, et singularum usum quaerere peculiarem, nullius est necessitatis, potius temeritatis.

Denique ventriculi hi in antica parte non sunt pervii, nec in os cribriforme, nec in oculos hiant, annotante *Varolio* et *Vesalio*, ergo exinde nec excremen-

crementum serosum, nec lacrymae dispensantur. *Steno* equidem peculiare ductus à cerebro ad oculos tendentes fingit, liquorem hunc derivantes, sed, inventu non adeo faciles ac incognitos esse, ipse fatetur. vid. *Act. Hassniens.* Volum. II. observ. 131.

Nec per nervos à cerebro ducuntur lacrymae ad oculos, ut putat *Gvilielm. Placentinus de Saliceto, VVarthonus et Heurnius*, quia cavitate destituuntur, nec vehicula sunt seri, sed spirituum animalium, alias vehementer ab ejus acredine laederentur. Inprimis nervus opticus duabus membranis involvitur, quarum altera ex dura, altera ex tenui membrana enascitur, ex his, et musculis adjacentibus quomodo humor se penetrabit? si humor à pericranio manat, impetumque facit in palpebram superiorem, et simul in inferiorem, is in orbem eat oportet. Cur non musculi temporum et frontis tunc tument? Cur non genae simul distenduntur humore illo tam prope ad decursionem? verba sunt *Schneideri* de catarrh. oculorum p. 17.

Porro nec humiditas ista lacrymosa per compressionem cerebri in oculos manat, velut quondam statuerunt *Franciscus Tidicaeus, Nicol. Biesius, Paparella, et Bauderonius*.

Aliqui oculos fontem lacrymarum esse existimant ex *Jerem. 9. v. 1.* Hebraei enim omnem scatebram fontem appellant, ut *Levitic. 20. v. 18.* *Leg. Calovii* Bibl. illustr. in N. T. p. 494.

Non autem ex pressura musculorum oculo-

rum ejiciuntur, ut *Angelutius* prodidit, ac *Job. Matth. de Gradi.*

Nec per venas in confinia oculorum feruntur, sicut *Petr. Pauus Petr. de Langelata, Job. de Tornamira et Simoneta* asseruerunt. Etenim doctrinae circulationis sanguinis repugnat, juxta quam venae potius vim ab oculis revehendi, quam advehendi ad illos habent.

Nec profiliunt per puncta lacrymalia, in palpebris tam superioribus quam inferioribus conspicua, in quolibet angulo duo, à *Fallopio* ita dicta, quod transmissioni lacrymarum inserviant, sed falso, quia sunt exigua et angusta, imo inania, nec in hominibus lacrymantibus ampliora, nec ulterius tendunt, sed inter siccas palpebrarum membranas terminantur, quod immissa seta probari potest: contra in bovis mactati palpebris magis sunt conspicua, his vero lacrymas tribuere absolum esset, et ab omni prudentia alienum. Palpebris igitur insculpta sunt majoris levitatis ac mobilitatis gratia, quem in finem etiam cutem palpebrae tenerrimam absque pingvedine adeptae fuerunt.

(Aliud vero est foramen lacrymale, ut à plebe vocatur, rima scilicet illa, seu ductus ab oculis ad nares, cujus beneficio oculis contenta superflua per nares effunduntur, et lacrymantium nares saepius emunguntur, de quo leg. *Andernacus* de medicin. veter. ac nov. p. 104. *Schneiderus* lib. 2. de catarrh. p. 441. et *D. Job. Bohnius* in circulo Anatom. Physiol.

fiol. p. 136. Cavitas haec quia intus membrana vestitur, appellatur fistula membranacea.)

Non loquar jam de vasis lymphaticis detectis, puram putam aquam vehentibus.

Nec de ductibus, seu ostiolis, seu foraminibus multis palpebrarum (ultra XXX) lacrymalibus dictis, à *Meibomio* inventis, ac simul à *Borrichio* notatis, quae depicta vide in *Bartholini Anatomia reformat.* p. 510. ac descripta p. 512. quorum mentionem facit *D. D. Bergerus* in *Physiolog.* p. 238.

Nec de ductibus novis oculorum ex observ. *Anatom. et observationum specimine Nic. Stenonis* de quibus leg. appendix ad *Veslingium* P. XVI. p. 478.

Nec latet me recentiorum opinio de glandulis oculorum lacrymalibus, constrictis, e quibus serum exprimitur, tanquam e rirulis lacrymalibus, sed insufficientes existunt. Etenim perexiguae sunt, multamque humiditatem in se coacervare nequeunt, imo ne vicesimam quidem lacrymarum partem, quae tantillo temporis spatio à nonnullis profunduntur. De usu harum leg. *Vvedelii Exerc. Medico-Phil. Deced. I. p. 57. etc.*

Idcirco vestigia hic potius fideliter premam *Magnif. D. D. Schneideri*, Praeceptoris mei, etiam in cineribus venerandi, qui massam sanguineam tanquam Oceanum, seu fontem lacrymarum, et arterias ejusdem ceu canales defendit.

Interim puto opiniones duas ultimas ex parte
conci-

conciliari posse, cum glandulae nihil aliud sint, quam extremitates, convolutiones, et complicaturae vasorum capillarium, varia complicatura, instar pampiniformium, contortae, juxta *Malpighium*, et *Villisium*, humores à massa sanguinis secernentes, nec non mollia arteriolarum fulcimenta, ad stabiliendas divaricationes, ne premantur, ac simul earundem propugnacula, ne à violentia quaedam laedantur.

(Incidenter hic annectam pauca de glandula in altero oculorum cantho, pingvedine oculi, et musculis obsepta, Nardariana lacrymali dicta à *D. Nebelio* in *Miscell. Cur. Germ.* ann. III. Dec. III. observ. 291. descripta et depicta, quae tradit *D. Mich. Bernhard. Valentinus*, quod ex oculis porcelli adhuc lactantis assati protracta odorem et saporem moschi exactissime referat, id quod multoties observavit.)

Accurate vero loquendo status controversiae in eo versatur, quod *Gualterus Charleton* in *Exercit. physico-anatom.* p. 117. cum recentioribus elisionem hanc et secretionem lacrymarum fieri asserat ex glandulis oculorum, ac palpebrarum mihiaribus per colaturam, nec non *Reisellius* per filtrationem, *Schneiderus* vero ex arteriis per exsudationem. Sunt enim lacrymae oculorum quidam sudor, prout expresse ita appellantur à *Franc. Vallesio* comm. in *aphor. Hipp.* p. 645. quia sudoris in modum guttatim profunduntur, aut sudori germanus liquor juxta *Platonem, Aristotelem et Theophrastum.* Eodem

dem modo sicut urina sudor renum vocatur, quia non nisi loco excretionis differunt vid. *D. D. Bergeri* Physiolog. Medic. p. 194. Hinc qui exercentur multum, moventurque rapide, sudare solent, atque, si humidi sunt, oculis etiam lacrymari. Similiter in angustia atque cordis afflictione nimia homines non flere solum, sed et sudare solent.

Et quidem manant lacrymae de oculorum communibus tunicis, maxime vero de novissima membrana, quae adnata vocatur, et album oculi ab *Hippocrate*: haec subtilis est, hinc per eam lacrymae vasis facile ac cito exeunt. Quamprimum enim oculi leviter saltem fricantur, evocantur statim, non longo itinere ex intimis cerebri, sed ex oculi membranae vasis discurrentibus, quae minora sunt, ac quam plurima, et propagines ac extremitates arteriarum carotidum: nimirum unda undam trudit, et gutta guttam pellit continuis pulsibus, perinde uti arte hydraulica aqua per varios ductus hinc inde vehitur, et aqua aquam propellit, unde ex animi motu aperiuntur vasculorum horum oscula, serumque elicatur, sanguis vero de oculis per venas iterum ad cor remeat.

Sic quoque arterias memorat *Savonarola Gvil. de Saliceto, Ingrassias, Vidus Vidius etc.* Arteriarum vero harum extremitates lacrymas transfundere patet ex eo, quod interdum lacrymae sint sanguinolentae, vid. *Gothofr. Moebius* in epit. instit. med. p. 14. Huc pertinet experimentum *Lo-*
vverii

veri lib. de corde c. 2. ubi ligatis venis jugularibus lacrymas copiosius fluere demonstrat.

CAPUT III.

DE

LACRYMARUM MATERIA.

Nonnulli asserunt, humores aquatos, quos vocamus lacrymas, esse oculorum nutrimentum, ut *Stephanus Atheniensis*, sed absurde, alias enim in diuturna lacrymatione oculi atrophiam afficerentur, ac consumerentur, quod est contra experientiam.

Alii oculorum excrementum privatam ac tenue, in pinguedine detentum, ut *Hieron. Fabric. ab Aquapendente*, ac cerebri compressione elidi credunt, ut *Nic. Biesius et Guido de Cauliaco*, hinc *Burrhus* oculos cerebri renes appellat, sed merae existunt fabulamenta, ut et *Paracelsi* opinio, qui somniavit oculis, velut abdomini, ventriculum quendam inesse, qui coctionis officio ibidem fungatur. Verba ejus haec sunt de mod. pharmac. Es seyn sondere Mägen in Augen und in Ohren, denn die Ohren haben gleich so wohl ihren eignen Magen / als die andern Glieder. Nun ist ihr sterck das Ohren-Schmalz: also haben die Augen auch ihre eigne Mägen / und ihre excrementa sind die Thränen / die sich nach den Schlaaff in Augen erzeigen.

Verum haec stolidam opinionem i. reclamant Anatomiae, 2. oculi velut reliqua corporis membra ac viscera

scera nutriuntur, ut excrementorum conceptacula haud extent, nullaeque membrorum partes effundunt excrementa, ut illa per privatos canales decurrant. Cor, epar, pulmo communi nutrimento aluntur, ast horum viscerum nulla dantur excrementa seorsim collecta, musculus quoque nutritur, excrementa autem nulla videmus. Arteriae succum altilem afferunt, quod ejus superest, recipiunt venae. Illud quod per oculos et lacrymas excernitur, non dicendum est excrementum privatum oculi, aut cerebri, sed totius massae sanguineae, sic etiam cerumen illud, seu fordes aurium ex sanguine in aures sacernitur. Dum ille particulas has biliosas in aurium cavitationem deponit ac meatum auditorium, et ex arteriolaris effundit juxta *Charletonem* de depurat. Sangv. p. 119. (non loquar de glandulis istis minimis, quas in pelle meatus auditorii exhibet *Dn. du Verney* in tract. de organ. auditus, quae per tubulos adnatos in cavitationem meatus dicti se exonerant.)

Ex massa itaque sanguinea varii humores expelluntur, in os insipidi, in aures acres et amari, in renes et ambitum corporis extimum falsi, aqvisi, et tenues, ex provido naturae instituto.

Alii lacrymarum materiam spiritum animale esse defendunt ut *Job. Baptista Scortia*, Theologus Genuensis, e Societ. Jesu lib. II. de increm. et natur. Nili c. II. cujus verba haec sunt: lacrymae in oculi angulo ab animali spiritu gignuntur, qui sensu rei tristici liqvatur, et in aquam destillat: ve-

rum

rum traditiones hae ficulneae sunt vix audiendae, quia omni probabilitate carent, et à principiis Medicis sunt alienissimae: Deinde hoc modo lacrymis nimis homo omnibus viribus exueretur, et lipothymia ac syncope periret, prout *D. Job. Theod. Schenckius* hist. de fero sanguinis c. V. p. 46. erudite refutavit.

Nec tolerandi ii, qui ex alimenti reliquiis lacrymas fieri statuerunt, ut *Stephanus Atheniensis* alias lacrymantes in oculorum contabescentiam inciderent.

Nec isti, qui pro vitrei ac crystallini humoris recremento in glandulas ablegato judicant lacrymas, id quod à *Plempio* docte reprobatum fuit in ophthalmographia.

Nec illi, qui ex humore oculorum aqveo resoluto, (quem nonnulli ovi albo comparantes albagineum nuncupant, nempe ab albuminis optime diverberati similitudine) lacrymas oriri, ac per compressionem pupillae excerni existimarunt, ut *Franciscus Perla*, ex hac ratione, quod is consumtus nonnunquam regeneretur, vel sponte, ut in gallinis constat, et anseribus, teste *Riolano*, in agno, autore *Nic. Cabeo*, et in homine, observante *Benivenio*, *Plazzono* ac *Hildano*. Vasa enim oculorum interna hunc rorando reparant, consentiente quoque *Cornelio Celso*, *Job. Rhodio*, *Columbo*, *Coitero*, *Duncano Liddelio*, *Langio*, *Tentzeli* in *Monatl. Unterred.* ad ann. 1698. p. 613. et 614 vide, si lubet, *Acta Medic. et Philosoph. Hafn.* P. 1

observ

observ. 69. 132. 133. *Ephemer. Gallor. Tom. V. eph.*
 3. et *German. Ann. 1. obs. 12. et 117.*

Vel arte, aqua quaedam Medica, secundum
Marcum Marci a kronland v. g. ex albumine ovi,
 quod vulnerarium est, cum tutia, et adstringenti-
 bus oculo admotis, aut bolo armeno, aut thure
 cum mastiche, referente *Job. Matib. de Gradi,*
 aut succo euphrasiae, ac chelidonii majoris, autore
Casp. Schotto, aut ulmariae succo, mense Majo
 collecto, juxta *Henr. ab Heer.* ita *Franc. Joseph.*
Burrbus in *Epist. de oculis* p. 36. fatetur se à Rober-
 to Sothuel, Equite Anglico, accepisse artificium
 humores oculorum restituendi, quo multos bru-
 torum hominumque oculos dissectos feliciter Am-
 stelodami reparavit, beneficio scilicet aquae mira-
 bilis p. 37. descriptae, nempe destillatae per MB.
 ex foliis chelidon. major. addito tantillo campho-
 rae ad arcendam putrefactionem. leg. *Theodor.*
Kerckringius in *observ. Anat.* p. 200. et *Paul. Am-*
mannus in *Medicin. Critic.* p. 327. jamdudum quo-
 que *Crollius* aquam chelidonii compositam pro o-
 culorum vulneribus in usu habuit.

Verum licet hic humor ex laudabili corporis
 nutrimento, ac medicamento possit restaurari, ta-
 men verendum lacrymis longis ac largis aciem cer-
 nendi hoc modo non solum praestringi, sed peni-
 tus etiam deperdi.

(Obiter hic inferere libet novam, de humorum
 oculi motu circulari, opinionem à *Jacobo Hovio* de-
 tectam. Sicut enim sanguis indefinenter in circu-

lum agitur; sic quoque humores oculares continuo fluxu refluxuque in orbem vertuntur, ad vigorem oculorum conservandum, visumve rite peragendum. leg. *Act. Erudit. Lips.* ad ann. 1703. p. 222.)

Nos itaque potius materiam lacrymarum serum sanguinis esse defendimus, ejus fluxioni promovendae destinatum, seu totius massae sanguineae humores aqvatiores. (Serum enim nostrorum antecessorum est lymphæ recentiorum leg. *D. D. Vater in Physiolog. experiment.* p. 612. *D. Job. Bohnius in circul. anatom. Philol.* p. 186. et *Act. Erud. Lips.* ann 1701. p. 495.) Serosa enim hæc humiditas sanguini felici conjugio est maritata, hinc in sanguine venæ sectione educto semper supernatat. ideo aqua sanguinis appellatur, *Helmonio* latex, *Hippocrati* de glandul. sanguis albus, hospitemque suum, quamdiu tranquillus ac moderatus habetur, absque afflictione fideliter comitatur, quia ejus commune est vehiculum. Sicut enim aër sanguinem facit mobilem: ita serum eundem reddit fluxilem, et ad circulandum aptiorem, unde sanguinis auriga cognominatur.

Cum vero animus rei adversæ sensu, aut affectu aliquo affligitur, tunc sanguis turbatur, serumque simul agitur, et in copia per arterias ad partes irruit, postmodum, sanguine per venas ad cor remeante, aqvatiores illi sanguinis humores remanent, ac per lacrymas exstillant, quæ, adaper-

is arteriolarum osculis, in novissima oculorum tunica discurrentibus, desudatae procidunt.

Proinde lacrymae nil nisi portio serosa sunt, ac humor, seu *ixwē*, ut cum Hippocrate loquar, IV. de vict. rat. 2, qui oculo irrigando destinatus majori copia affluit: hic naturaliter modice transfusus bulbulos oculorum rigando obungit, ut facilius sua munia obeant, ideo oculi ordinarie semper existunt humidi. Irrigantur enim ad facilitatem motum, ac refocillantur quasi, juxta *Cassium Placentinum* de lacrymis p. 19. et *Knyphaeuz* in *Mugentrost* p. 27. In animi pathematibus vero liberius effluit per oculorum communes tunicas. Consulatur *Galenus* l. 10. de us. part. c. 2. *Vesalius* . 3. c. 13. *Spigelius* l. 5. c. 4. et l. 10. c. 9. *Hoffmannus* in inst. Med. l. 2. c. 63. et 82. *Veslingius* in Synagm. Anatom. c. 15. ac *Schenckius* in Hist. de sero angv. c. 4.

Stat itaque assertio haec firma, lacrymas constare ex sero seu lymphâ sanguinis eodemque abundante ac turgescente, consentiente *D. Plempio*, atque *Arculano*, quod insuper probo:

I. à copia lacrymarum, quae tanta saepe est, ut nullo modo in cerebro ejusque ventriculis, nec oculis contineri queat: sero autem abundantia est magna. Oritur enim non solum ex cibis aquosis assumptis, v. g. jusculis, oleribus, ac fructibus horariis, nec non ex aëre humido ac pluvioso, sed etiam ex materia potulenta.

II. ab earum sapore, qui ut plurimum est sal-

sus leg. *Sylvius* in prax. l. i. c. 40. item acris nonnunquam, ut oculos inflammet et genas, malas, labra mentumque exulceret, autore *Sanctio*.

III. quia tales sunt lacrymae, quae est serum sanguinis: quo saniora corpora, eo puriores existunt lacrymae, ac viceversa, idcirco flavescent in ictericis. (Non enim flavescit ipse sanguis, sed saltem ejus serosa portio: quod si vena hominis ictero laborantis inciditur, non sanguis, sed serum bile tinctum apparet.) Notum est icterum in oculis primum se prodere, et quidem in tunica ista, album oculi cognominata, oculorum vero tunicae plus reliqua omni cute albicant. Quo res autem magis est alba, eo citius quoque infectio se manifestat, si alio colore imbuatur. Oculi naturaliter sudant, quia continuo moventur, quare eo natura mittit serum: quum igitur illud in ictero flavescit, etiam color ante omnia in oculis apparet citrinus, lacrymasve consequenter tingit.

Ex eadem ratione, qui lue venerea laborant, horum lacrymae virulentae sunt ac contagiosae, teste *Salomone Alberto* Exerc. de lacrymis, ut et saliva ipsa, hinc infectio fit per oscula, prout ostendi in *Tract. meo DE MODESTIA SCRIPTURAE IN REBUS VERECUNDIS*. Si enim massa sanguinea est infecta, infectum quoque est serum, et per consequens ipsae lacrymae.

IV. quia à copiosis lacrymis lac imminuitur in lactantibus: Serum autem non solum vehiculum est

est sanguinis, sed etiam lactis, quare *Melchior Sebizius* Tom. poster. specul. Medic. Pract. p. 1710. inter causas lactis defectus ponit moerorem, luctum gravem et diuturnum, ac ejus pedissequas lacrymas, et experientia vidit *Bartholinus* Centur. anat. 1. Hist. 20.

V. quia sudor, urina et lacrymae ejusdem naturae sunt ac materiae, consentiente *Vallesio* in controvers. Med. et Philos. l. 5. c. 9. ac *Sperlingio* in Anthropol. l. 6. qv. 6. omnesque aliquid salis continent, ac non nisi organorum secretiorum, ac locorum diversitate et excernendi ratione distinctae, ex mente *Jacob. Robault.* Tr. phys. p. 496. item *D. Bobnii* in Circ. anat-phys. p. 127. Siquidem sudore copiosius profluente, et transpiratione aucta, urina parcius fluit, quae contra copiosior excernitur, si cum sudore quoque *καπνον* inhibeatur, quare scoptici, ac vulgus, si aliquem in fletum pronum absque fontica causa plorantem videt, pro ridiculo habet, inquam: hoc commodi in ipsum redundare, ut eo minus sit micturus: exinde firmiter concluditur lacrymas sanguinis sero dare incunabula. Quod enim per unum locum evacuatur, alteri detrahatur (quanquam lacrymae sudore et urina puriores habeantur, leg. Vitruvius l. 8. cap. 4.) Eadem de causa in nonnullis saepe lacrymae sudor et urina inter ridendum erumpunt, quia serum sanguinis una cum sanguine in risu nimio movetur.

VI. quia quo quis serosiores obtinet sangui-

nem, eo ad fletum est proclivior, idcirco ex abundantibus lacrymis *Rolfincius* Consil. med. l. 3. consult. 3. ferofam corporis cacochymiam conjicit et concludit. Exemplo sint pueri ac foemellae quapropter *Alfonfus Salmeron* in Hist. Ev. tom. 10. p. 32. dicit: fletus et lacrymae arma puerorum sunt ac mulierum, qua de re plura infra dicam.

Fufius de materia lacrymarum differentem habes *Antonium Deusingium* pecul. Exercitat. de aliment. in corpore depurat. §. 79. et seq.

CAPUT IV.

DE

LACRYMARUM CAUSIS.

OMnes, quaevis, mortales circumspice, et largam ubique assiduamque flendi materiam invenies: profecto fatendum mihi est cum *Seneca* et *Polybio* c. 23. lacrymae nobis deerunt magis quam causae dolendi.

Quamprimum infans ex utero materno prodit plorat. Physici nonnulli ac Medici hanc rationem dant, quod splendor lucis feriens oculos tenellos ob actionem insuetam sensum doloris inferat, vid. *Thom. Bartholinus* de luc. hom. et bru. p. 128. cui favet *Alex. Aphodiseus* sect. IV. problem. 62. Dum ploratus causam signate expressit quod lumine percutiantur: Nec non *Soranus Ephesius* qui causam dicit, quod insuetam tangat terram, et tenellus spiritus à luce reterreatur. *Radenicus à Castro* P. 1. de nat. mul. p. 102. putat infantium

ntium nascentium] ejulatus potissimum causam
 esse ambientis aëris alterationem, diversam ab ea,
 va intra uterum afficiebantur, *Moschio* fasciarum
 onstrictionem arguit, ut et gravationem à pluri-
 nis cœopertoriis.

Nos ex siti, lactisque defectu fieri, et primam
 infantis nati actionem esse sitire, arbitramur, ob
 abores exantlatos in egressu ex utero: hinc quam-
 primum infans mammis apponitur, et lac ex iis-
 lem fugit, silet, certe ob mitigatam sitim.

Deinde quoque ejulatus infantium oritur ex
 nobis variis, atque doloribus, maxime ex tor-
 ninibus ventris. Multa enim excrementitia in
 ntestinis eorundem continentur, leg. *Gynaecio-*
um Tom. II. p. 426.

IV. vero modos ejulantes infantes placandi
 proponit *Paraeus* c. 23. de hom. gener. nempe agi-
 ationem in cunis 2. cantum 3. linteaminum, qui-
 bus involvuntur, mutationem 4. papillarum ex-
 hibitionem.

In adulta vero aetate lacrymarum causae prae-
 cipuae sunt:

Vel **INTERNAE**, ut rerum praesentium
 tristium annunciatio, praeteritarum recordatio,
 et futurarum formidatio.

Vel **EXTERNAE** v. g. dolor externus ac-
 vehemens ex vulnere, aut ulcere, aut morbo ali-
 cujus partis v. g. dolor dentium, capitis, pedum
 etc. quare *Basilii Magni, Gregor. Nyssensis* lib. de

opific. hominis, et *Meletius* Philosophus lacrymas tantum à doloribus cieri autumarunt.

Oculi lacrymis madentes certe pignora sunt, indices ac testes intimi doloris, imo sanguis animi vulnerati, secundum *Brentium* et *Augustinum*. Quemadmodum enim sanguis è carne emanans significat eam esse vulneratam: ita lacrymae ex oculis fluentes nota sunt animi, dolore gravi affecti, item animae sudor, juxta *Hilarium*. Nam sicut laboris fatigatio corporis sudorem exprimit: sic animi dolor et afflictio lacrymas elicit, quare praecones dolorum ab *Antonio de Guevara* cognominantur, item legati doloris à *Clero Romano* in quadam ad *Cyprianum* Epistola vid. *Baronium* ad ann. 253. n. 80.

Porro lacrymae indices sunt nunc anxietatis, *Luc.* 19. v. 43. *Judith.* 7. v. 21. *Tob.* 5. v. 25. et c. 10. v. 3. et 4. *Jerem.* 9. v. 1. *Thren.* 3. v. 49. nunc animi moeroris et aegritudinis v. g. in viduis, *Ecclesiastic.* 35. v. 17. *Luc.* 7. v. 13. unde vocab. german. *Wittwe* dicitur quasi *weites Weh* à copia scilicet miseriarum, weil man ihr Elend nicht übersehen kan, ihr Weh und Noth mancherley ist / und weilt umb sich greiffet / prout explicat *Scrivenerus*.

Latinis vidua, à viro, et iduare i. e. dividere, quasi dicas valde iduata, quia per mortem à marito est separata juxta *Calvinum*, in voce vidua, *Nevvenbahn.* tract. de jure viduit. membr. 1. sect. 1. e *Theodos.* *Schoepfferum* tract. de statu viduitat mutat. Aliis vero à vi, et duobus, quia dua corpora amo

ra, amore quasi conglutinata, mortis violentia divisa fuere, Graccis *χίρα* à *χηρώ* q. d. orbata omni gaudio, ac deferta auxiliis hominum. Hebr. *Almah* ab *Alam*, a vinciendo, juxta interpretationem *Weyhenmaieri*, weil denen Wittben Hände und Füße gebunden seyn / daß sie nicht thun können was sie wollen. Secundum alios vero ab illa i. e. obmutescere, quia cum Davide saepe exclamare necesse habent Psalm. 38. v. 14. 15.

Imo vidua est quasi hemiplectica vel paralytica, cui altera corporis pars est salva, altera vero velut mortua. Vir enim et mulier unum constituunt corpus, Genes. 2. v. 24. defuncto itaque viro mulier est semimortua.

Joh. Gabriel Drechslerus elegantem hic suppeditat similitudinem in bittern Wittben-Weh p. 56. h. v. wenn man einen grünen Ast von einem Baum mit Gewalt abhauet / so lästet er seinen herrlichen Saft fließen / gleich als wollte er die allerschmerzlichste Absonderung des abgenommenen Theils mit rechten Thränen-güssen betrauren: das thut die stumme unempfindliche und sinnlose Creatur: was soll denn die empfindliche Seele / die vernünftige Seele thun / wenn ihr halber Theil durch des schmerzlichen Todes Macht abgerißen wird?

Non dolor est major, quam cum violentia mortis
Unanimi solvit corda ligata fide.

Francisci in Trauer-Saal P. III. p. 1065. inquit: der Wittben Augen sind ein paar Brun-

nen / aus welchen nichts denn bitteres Trauer-
Wasser rinnet / sie sind Weintrauben / welche
stets in der Kelter-Pressen liegen / und immerdar
weinen / der Wittbenstand ist ein Herbst / dar-
innen es nur Thränen regnet.

Scrivenerus in *Seelen-Schatz* P. IV. c. 10. vi-
duam viti comparat, cujus palus putrefactus et à
vento dejectus est, ut quilibet eandem pedibus
conculcet.

In Codice Sacro Deus sapientissimus catalogum
IV. miserorum hominum fecit, eosve saepe con-
junct: nempe pupillas, viduas, pauperes et ad-
venas, ut *Deuter.* 24. v. 17. et c. 27. v. 19. quia hi
potissimum in communi vita omnium injuriis
sunt expositi, inprimis vidua die noctuque ge-
mens, hinc Emblemata ejus potest esse cupressus,
sub qua turtur gemens quiescit, hac epigraphe:

Digna jacet lecto, tristi cumulata cupresso,

Turturis ad mores, quae gemit ante fores.

Genus muliebre per se est ἀδυνάστερον σκεῦος,
vas infirmum, 1. *Petri* 3. v. 7. infirmum tum sexu
et constitutione corporis, tum animo et judicio,
industria etiam et prudentia ad res gerendas, ex-
ponente ita *Menochio*: si viduitas accedit, malum
duplicatur, unde *Quintilianus*: Per se imbecilla
res est foemina, et affert infirmitati naturali non
leve pondus, quod vidua est.

Quamprimum haec moesta maritum unice cha-
rum jam tumultum aspicit, tota in lacrymas et
lamentationes solvitur, oculique à profundendis
lacry-

lacrymarum fluminibus non remittunt. Amisso enim marito amisit domus umbraculum, necessitatum medelam, oblectamentorum autorem, cordis intimi amicum unicum. Si intuetur relictos parvulos, nullo momento curarum expers de illorum custodienda salute, et plena periculi educatione. Si cogitat de prospicienda familia, cor ejus miserum inter incudem est et malleum, bonorum scilicet fodalitio destitutum, et malorum agmine cinctum, unde *Gregor, Nazianzenus* acerbam rem viduitatem appellat, verbo: angor et moeror viduarum fere est inconsolabilis.

Inter Botanicos liquido constat singulas plantas à Deo constitutas ac convenientes habere mundi plagas, quae, si in incommodo loco plantantur, pereunt, contra singulae qualitates istius terrae, a qua fuerunt productae, appetunt, et quasi amore patrio in eam feruntur: hinc aqvaticae, in loco sicco transplantatae, phthisi quasi contabescunt: ex locis vero aridis in humida translatae hydrope intumescunt, ac putrescunt. Consulatur hic *Kircherus* de magnetism. plant. Ratione patriae itaque aut soli natalis sunt vel montanae seu saxatiles, vel pratenses, vel sylvestres, vel marinae, vel fluviatiles, aut aquis innatantes, vid. *Otto Brunnefeldus* in appendic. de utilitat. herb.

Tales aquarum alumnae sunt herba nymphaea, anagallis aqvatica, ranae morsus, herba sagitta, platanaria, sparganium, fontanalis, sum aqvaticum. Dracontium palustre, rarunculus fluviatilis etc.

Haer-

Hae herbae palustres symbolum praebent viduarum in lacrymis quasi natantium, unde *Job. Bodikerus* emphatice scribit in *Triumph-Bogen* p. 276. die Wittben seyn rechte Wasser-Vögel. Nos invertendo easdem appellamus: Wasser-Blumen.

De coralliis referunt Naturae - Consulti, quod non nisi in aquis fruticescant: ita viduarum vita perpetua est in lacrymis: (Misera enim earum cum annis crescit.) est in luctu et tenebris, unde Aegyptii prudentes sub imagine nigrae columbae easdem delinearunt.

Notabilis est herba rorella, aliis falsiflora, sponsa q; Solis dicta germ. *Sonnen-Thau* / cujus in foliis cavis, instar cochlearis formatis, aut auriscalpii, semper guttulae aliquot aquae, etiam in ipso meridie, in maxime ardore Solis, inveniuntur, imo semel evacuata aqua, intra horae quadrantem noviterum adest, de qua leg. *Job. Thalius* in *sylv. Hercynia*, *Joach. Camerarius* in *hort. Med.* et *Isaac Hollandus* proprio scripto de rorella edito. Egregia sane idea est viduae miserae cum lemmate: SEMPER IN LACRYMIS. Nam oculi ejus continuis lacrymis rorant, iisque falsis et acerbis, instar falsiflorae, et anxiiis desideriiis expectant Solem justitiae, *Malach. 4. v. 2.* quippe cujus est sponsa, quia omni auxilio est destituta, tutore amisso et conjuge.

De tribulis seu nucibus aquaticis certum est, quod ex media aqua sitiant aquam pluviatilem. Hae itidem iconem praebent viduarum, cum lemmate:

mate: **SITIUNT IN LACRYMIS**, scilicet suspiriis continuis desiderant aquam consolationis coelestis.

Eine gelehrte Feder schrieb über verwelckte Blumen und Kräuter / so durch einen fruchtba-
ren Regen wieder erfrischt worden: **ERIGET
IRRIGUUM**. Wenn das Creutz am schärff-
sten druckt / wird von Gott die Seel erquickt
quod Emblema noti cujusdam Autoris applicari
potest ad foemellas viduitatis molestiam sustinen-
tes.

Quemadmodum enim Amaranthi flos marci-
dus aqua madefactus hyeme reviviscit et colorem
aequivirit semper vividum purpureum, unde aptus
est ad coronas hyemales, autore *Leonhard. Fuch-*
so in Hist. stirp. unde Bargalius hanc inscriptio-
nem eidem facit: **IRRIGATUS VIVA-**
CIOR: Sic etiam à lacrymis viduarum vita viret.
Harum anima nullibi meliorem induit virorem ac
vigorem, nisi inter lacrymas à pietate scaturien-
tes, et inprimis vitam spirituales in peccatis ex-
inctam renovat lacrymarum imber.

Quare viduarum lacrymae in oculis Dei magno
sunt in pretio, et liberum ad eum habent aditum
Ecclesiastic. 35. v. 18. etc. Super haec verba con-
tinne differit *Pineda*: à maxilla descendunt lacry-
nae viduarum in coelum, ubi instar vaporum,
qui à terra excitati sunt, concreescere videntur in
nubes ac pluviam, et Dominus, cum vehemen-
ter displicuerit illi viduae oppressio, ex illis lacry-
mis

mis et clamore pluviam confectam suppliciis, tonitrua, fulmina et grandinem creat, quae in impios et oppressores indignabundus ejaculatur.

Nec non *D. Pfeifferus*, in antimelancholico l. i. p. 425. h. v. Die Naturkundiger mercken an/ daß ein Wasser so hoch steigen könne als es herunter fällt: weil denn Wittben Geuffzer aus einen hohen Principio herrühren / und von Heil. Geist selbst gewircket werden Rom. 8. v. 15. 26. so steigen sie auch eben wieder so hoch / kommen zu Gott / und lassen nicht nach bis er drein sehe. Sind einer Gottseeligen Wittben die Hände schon gleichsam gebunden / so ist doch ihr Hertz Mund und Augen / Gebeth und Thränen ungebunden / das seyn ihre Flügel damit sie sich zu Gott schwinget / das seyn ihre Wehr und Waffen / ihre Stärcke und Krafft / damit sie manchen Feind überwinden kan.

Theologus notus in solatium viduarum addit: Gott schreibt seine Gerichte und Ordnung mit Hebräischer Schrift / die man rückwärts lesen muß: gleich wie aber ein Einfältiger sich in solche Sprache und Schrift nicht finden kan /; so können wir uns auch in Gottes Regierung nicht schicken / endlich aber erfahren wir es in der That / daß er es gut gemeinet.

Porro lacrymae in genere nunc indices sunt condolentiae ut Luc. 8. v. 52. et c. 23. v. 27. Joh. 11. v. 31. et c. 20. v. 11. juxta monitum Paulinum Rom. 12. v. 15. Solent enim lacrymae lacrymis excitari, praes:

ni, praesertim apud animos misericordes. Luge-
 gendo enim et flendo amorem nostrum erga de-
 functum probamus, et quam pacifice cum eo vi-
 verimus, subindicamus. Quod vero mortuos luge-
 re ac deflere liceat, docet *D. Aegid. Hunnius*
Comm. in Joh. p. 272.

Sic Christus cum lacrymantibus lacrymatus est
 circa sepulchrum Lazari, humanae naturae as-
 sumptae veritatem adstruens. Cum igitur esset ve-
 rus homo, ita et oportebat eum non esse alienum
 ab humanae naturae affectionibus, inter quas est
 alterius, maxime amici, commoveri lacrymis et
 calamitate. Ad id quoque valuerunt lacrymae
 Christi, ut intelligeremus, homini Christiano
 non esse prohibitas lacrymas, si modo sint mode-
 ratae, propter mortem suorum, quemadmodum
 volunt quidem Anabaptistae, Stoici magis quam
 Christiani, dnm nullum penitus luctum vel lacry-
 mas pro mortuis, vel aliis afflictis amicis ferunt.

Quin et moerorem animi per lacrymas mitiga-
 nus: Christus vero *Luc. 7. v. 13.* per noli flere mo-
 derationem suadebat, leg. *Mehlfürer* in *vindic.*
Ev. dec. 6. disp. 1. th. 61. Nimius fletus enim
 ethnicis est proprius *1. Thessal. 4. v. 13.* quem gravi-
 ter increpat *Chrysostomus* *Homil. 61. in Joh.* De ritu
 vero mortuos fletu prosequendos leg. *D. Johan.*
Vinckelmannus *Comm. in Luc. p. 398.*

Potissimum vero lacrymae comites sunt luctus.
 Hinc statim, cum quis olim exspiraverit, seque-
 ratur propinquorum atque amicorum fletus et
 ejula-

ejulatus, ac haec prima erat conclamatio: cum vero mortuo, aliquot dies asservato, pararetur jam pompa funeris, iterum conclamabatur, unde phrasis orta: dare lacrymas mortuorum. vid. *Desiderii Heraldii* animadvets. ad Arnobium p. 201. etc.

Ebraei cadaver ad tres dies servabant, ut certi essent de vera ejus morte vid. *Durandus* l. i. rit. Eccles. c. 23. et *Geierus* de luctu Ebr. p. 71. Tamdiu enim anima quoad actum secundum latitare potest absque operationibus, sola remanente transpiratione insensibili, idcirco lege *Hippocratica* prohibitum ante 72. horas corpus defunctum terrae mandare, consulatur *Dionys. Fontanonus* de morb. intern. curat. p. 62. quia prostant exempla eorum, qui vivi, morborum vi pro mortuis habiti, elati ac sepulti revixerunt. Talia deprehendes apud *Gregor. Nymmannum* lib. de apoplex p. 175. *Job. Udalricum, Rumlerum, Diomed. Cornarium* Hist. admir. h. 1. et 2. *D. Petti, Job, Jac. Wepferum. Horat. Augenium* T. II. l. II. Ep. 40. aliosve.

Romani vero ad VII. dies cadaver humanum reservabant. interea temporis voce alta per intervalla conclamabatur, an scilicet, lypothymia animi saltem affectum, revocari in vitam posset: post ultimam vero conclamationem igne comburebatur, unde CONCLAMATUM EST originem duxit.

Sapienter hic loquitur *Aloysius Juglaris* in Horto quadragesimali p. 279, Deploratur tot lacrymis unus mor-

mortuus, et tamen nemo ad mortem millienarum
 nimarum, quae quotidie moriuntur, movetur
 et plangit. Annon autem haec sufficiens sit cau-
 sa, ut lapidea corda in lacrymas resolvantur?
 anima per peccatum moritur divinae gratiae, quae
 est nostra vita, nec tamen est, qui eam lugeat,
 ut atris induatur. Suffragatur *Cyprianus* h. v. si
 vitem de tuis perdidisses, ingemisceres dolenter
 et fleres: animam tuam perdidisti spiritualiter
 mortuam, funus tuum portare coepisti, et non
 lugiter ingemiscis?

Non moestitudo autem solum, sed et aliae animi
 perturbationes ac pathemata intrinsecum movens
 sunt lacrymarum, quare ita denominantur, quia
 ex animi laceratione cientur, juxta *Magirum* l. 1.
Anthrop. c. 3. vel quia lacerant quasi et laedunt o-
 culos, juxta *Goclenium* diss. de lacr. nempe pro-
 pter salsedinem aut copiosum effluxum.

Sic quibusdam fluunt ex misericordia, quando
 malis alienis dolent, opemque ferre non possunt.
 Cur autem eadem homines ad commiserationem
 commoveant, respondet *Petr. Damianus*: quia et-
 iam suis vocibus constant, hinc in conspectu pii
 iudicis supplicant, et impetrare se, quod petie-
 runt, confidunt. Exemplum leg. Exod. 2. v. 6.
 quare *Job. de la Haye* tutissima vocat hominis prae-
 dia comm. in Exod. Sunt enim lacrymae indi-
 cium commiserationis, quae in aerumnis mul-
 tum erigit, item Joh. II. v. 35. 36. ubi *Iesus* La-
 zarum, amicum suum emphatice vocat. Hic e-

nim hominum malis simul afficitur Hebr. 4. v. 15
(Noli proinde vili pendere animae tuae passio-
nem, cui à tanta maiestate tantam vides exhiberi
compassionem, prout optime monet Bernhardus.)

Hoc etiam apparet ex Luc. 19. v. 41: ubi Salva-
tor imitatus est, consuetudinem Prophetarum, et
Apostolorum, qui concionibus suis lacrymas im-
miscuerunt, leg. Jerem. 9. v. 1. et c. 13. v. 16. et 17
Thren. 2. v. 11. Actor. 20. v. 19. et 31.

Nonnulli lacrymantur ex ira, ac vindictae cupi-
ditate, dum ultionem meditantur, unde juvena-
lis: per lacrymas effundere bilem. Maxime in
foemellis, de quibus *Lev. Lemnius* lib. de occi-
dat. mirac. p. 447. ita scribit: mulieris intempe-
riestempestati similis existit: et p. 448. addit: ar-
dor et ira effusis lacrymis diluitur, ac velut infusa
aqua defervescit.

Dum vero de Christo lacrymante dicitur Joh.
11. v. 33. et 35. quod cum fremitu, i. e. vehementer
indignatus fuerit, intellige in Diabolum, quod
causam mortis invexerit, vel etiam in mortem i-
psam, leg. *D. Aegidius Hunnius* comm. in h. l.

Nonnunquam sunt mixti affectus: saepe is,
qui ira excandescit, dum cogitat, quam indignis-
sime secum agatur, lacrymas continere haud potest.
Tales fuere lacrymae Mahumetis, Turcici
Imperatoris, quum illi obitus Joh. Corvini, patris
Matthiae, Regis Hungariae, nunciaretur. Ajunt
enim eum confestim oculos humi defixisse, et
conversum in lacrymas dixisse: neminem unquam

mundi principio illi sub alio Principe fuisse merito ac jure sibi indolendum, cui tantam ex clade cepta turpitudinem amplius ulcisci non liceret, sicut *Antonius Bonfinius* attestatur.

In aliis lacrymae erumpunt ex gaudio profuso, improviso ac insperato, de quibus leg. *P. Orosius* II. c. 17. et ex risu nimio ac profundo. Saepe enim laetus movetur in tantum, ut sibi quasi invito erumpant lacrymae, sanguinem scilicet concitando, et serum ejus commovendo. Exemplum in scripturis suppeditat *Jacobus Gen. 29. v. 11. Esavus c. 33. v. 4. Josephus c. 43. v. 30. et c. 45. v. 2. et 15. patris Tobiae Tob. 11. v. 10. et 11. in profanis vero historiae, Regulus Valachiae ex aspectu auxiliatorum in bello, et Albertus II. Imperator in electione sua ad regnum, item Caesar Trajanus, Ptolemaeus Philadelphus, Rex Aegypti, Conradus I. Imperator, ac Thucydides, vid. *Philipp. Caerarius* in Hor. subc. Cent. II. p. 105. et *Tob. Marus* in polymn. p. 1075. Lacrymas has gaudio profusas *Statius* appellat dulces, (objectum fletus videm per se res est dulcis, per accidens vero res amara, quando bona inexpectata nos imbris instar inundant.)*

Ex his satis abunde constat quod gaudium quoque lacrymarum ferax sit, consentit *Xenophon* hoc κοινὸν τὴν χαρᾶν καὶ λύπην δάκρυα εἶναι et *Sophocles* ostendens lacrymas saepe subitam laetitiam comitari, consulatur hic *Athenaeus*.

Non loquar de gaudio illo fatuo nimio, quo
 F 2 elati

elati pueriliter multa et insolita dicunt, et gestiendo obeunt, ac ridendo prae gaudio, ut *Comicus* inquit, lacrymantur, hanc *Felix Platerus* Tr. 1 Prax. p. 110. animi perturbationis speciem agnoscit, spiritibus cum sanguine adeo profusis, ut non tantum rubore suffundatur facies, sed et ex oculis exstillent lacrymae, omniaque membra excalcrafta inquieta sint.

Aliquibus *ἐκ σόρυγῆς* lacrymae eliminantur, ita *Theffalia Appiano* recitante, filio in loco peregrino mortuo spongiam lacrymis repletam cum scheda mittebat, et sepulchro indendam petebat his verbis: Corde et lacrymis prosequor.

Sanguis namque movetur ad motum animae et una cum sanguine ferum simul, tanquam ejus vehiculum, unde fluor lacrymalis, id quod exemplo suo probat *Josephus* Gen. c. 45. v. 1. 2. et c. 46. v. 29. et c. 50. v. 1. (unde *Gregorius* ita: Tunc se ultra cohibere non valens pietas clausa prorupit ad medium, et excussit charitatis lacrymas de vultu severitatis. Deterfa est ira, quae apparebat et non erat, offensa misericordia, quae erat et non apparebat) item *Raguel* cum suis Tob. 7. v. 7. et 8. et *Gabel.* c. 9. v. 8.

Similem in modum ob conatum validum lacrymae frequenter excidunt v. g. à magnis excretionibus, in duritie alvi, in partu, in tussi ferina, in sternutatione valida, et vomitu, in valida emunctione narium vid. *Hier. Fabric.* ab *Aqvapendente* in *Physiolog.* p. 198. item à nimia exercitatione oculorum in objectis inspiciendis, unde multum scri-

cribentes oculos habent lacrymosos, autore *Dominico Leono* in art. med. p. 336.

Externae causae lacrymas excutientes sunt res acres, effluviis suis facillime irritantes oculos nudos, horumve tunicastenerrimas molestissime ferientes, de quibus consulatur *Job. Ruellius* de nat. stirp. p. 399. quales sunt halitus piperis confusi, aliorumque aromatum volatilium, item spicimenta sinapis mordacis, (de qua *Drexelius* in onc. moral. p. 84. hoc simile habet: sicut sinapis rana acrimoniam habent, et lacrymas cient: sic quoque verbum Dei acre est, et ad lacrymas commovet, sive id quandoque legatur, sive è cathedra audiatur.)

Nec non nasturtii ac raphani rusticani, spiritus vini fortis, et spiritus \ominus arm. oculis admotus, allii idem, quod, iudice *Hippocrate* de victus ratione, l. 2. p. 26. oculis minime bonum, eorumque aciem hebetat: ac quoque ceparum, maxime de facto tenuiore cortice, in frustra concisarum, quas *Columella* propterea lacrymosas dixit, notante *Alberto* de lacrymis thes. 40. (quanquam et odorarum lacrymosus sit, juxta *Plinium* l. 19. Hist. at. c. 6.) unde $\kappa\rho\acute{\omicron}\mu\mu\upsilon\alpha \epsilon\sigma\tau\acute{\iota}\epsilon\upsilon$ cepas edere, pro crymari habet *Suidas* in Proverbiis Graecorum. 465. ac *Erasmus* Cent. II. adag. 38. unde Praeficae lim, ad lamentandum mortuum conductae, iissem utebantur, alienum dolorem pompose magis quam sincere ostentantes.

David Glado in das Gleichnüssen und Geheimnüssen

müssen von den geistlichen Reich Christi p. 1059.
 hanc facit allegoriam: die Zwibeln sind ein Bild
 des gegenwärtigen Lebens / wenn sie roh zer-
 schnitten und gezeu werden / haben sie eine
 groÙe Schärffe in sich / davon einem die Augen
 thränen: eben so ist diß gegenwärtige Leben vol-
 ler Angst und Qual und daher ein rechtes Thrä-
 nen-Thal Joh. 16. Ps. 80. et 84.

Juxta *Vossium* quondam cepam omni cultui
 Deorum inimicam existimabant, quod festos dies
 deceat laetitia, et haec lacrymas cieat, quae dolo-
 ris sunt argumentum. Hinc et *Pierius* l. 58. Hie-
 rogl. c. 4. cepas inter hieroglyphica reposuit.

Huc facit quoque splendor Solis, videndi aciem
 praestringens.

Oculus enim cum splendidis resistere nequeat,
 lacrymam provocat, inquit *Hippocrates* lib. de vi-
 dendi acie seu περί ὀψιος p. 257. item caliditas ignis
 et balnei, item occurfus aeris nimius, ac frigi-
 dioris venti in oculos incurrentis impetus, item fri-
 ctio oculorum fortis, ictus, contusio ac percus-
 sio, aut illapsus festucae, fabuli, arenae, et pul-
 veris in eosdem.

Porro in causa est fumus spissus Proverb. 10. v.
 26. Etenim mordacitate sua, quae provenit à fa-
 le volatili, particulisque salinis tam acidis quam
 alcalicis crassioribus terreis permistis oculos ex-
 quisitissimo sensu praeditos vellicat laeditque, ideo
 ab *Horatio* lacrymosus quoque dictus, hanc ob
 causam de Viena Lituaniae urbis incolis tradit

Adria-

Adrianus Beierus in architectu Jenensi p. 176. quod lures sint coeci, quia habitacula eorum fumario arent.

Hoc etiam de Lapponibus affirmat *Job. Schefferus* in nova descriptione Lappiae p. 349. quoniam afae eorum continuo fumo sunt repletae: nec non de Cayri inhabitatoribus *Nic. Christ. Radzivil* a peregrinat. Hierosol. Ep. 3. p. 159.

Job. Mollerus in contin. alleg. profano-sacr. p. 9. hanc facit applicationem: also hat der kleinste und wenigste Theil der Menschen gesunde Herzens Augen / die Gott recht erkennen / recht in ihm glauben und selig werden / der größte und meiste Theil steckt in großer Blindheit und Anwissenheit.

Deinde sicut fumus lacrymas elicit; ita mundana omnia nil nisi fletus materiam praebent, ac gemitus post se relinquunt, quare Herachus terrestres miseras secum ponderans in continuas lacrymas erupisse dicitur. Johan. Faës in wessenden Jesu ita: Ehre / Reichthum / Wollust / Freude was schönes? ein unfreundlicher Sand / der den zarten Augapffel verlezet / ein heißiger Rauch / der die klaren Augen zerbeißt und verdirbt! für Rauch und Sand thustu ja die Augen zu / warumb nicht für den eitelen Weltwesen?

Watson Anglus addit: Staub in den Augen ist dem Gesichte verhinderlich: wenn die irrdischen Gedancken / als so viel Staub in den Augen / den Verstand / als das Auge der Seelen

len / eingenommen haben / so kan er durch heiliges Nachsinnen so beständig den Himmel nicht anschauen. *Et D. Mullerus in Liebes Kuff* c. 12. der Menschen Augen thränen im Rauch / so auch wenn unser Herzens Auge die irdischen Dinge / die ein Dampff und Rauch sind / anschauet / gehet es endlich auff das Weinen aus.

Deinde sicut oculus extrinsecus laesus emittit lacrymas: sic cor hominis externis casibus ac infortuniis pressum lacrymatur *Ps. 80. v. 6. et Ecclesiastic. 38. v. 16. Jac. Rauppius in Biblioth. portat. Pract. p. 338. scribit: fumus est nobis molestus, breuitas vitae nostrae nostris saepe accidit perquam molesta, ut lacrymas saepe ex oculis exprimat.*

Denique sequens fumi aenigma proponitur:

Sunt mihi, sunt lacrymae, sed non est causa doloris,

Est iter ad coelum, sed me gravis impedit aër,

Et qui me genuit, sine me non nascitur ipse.

Eadem vis est in fumaria herba, quae fumi instat acredine sua oculos commordet, si eadem perunguntur, lacrymasve movet, quanquam non perniciose et morbose, sed salutariter. Nam lumen oculorum clarificat; Idcirco elegans Symbolum esse potest crucis piorum.

Silentii sipario tegam quae *Strabo* tradit de araneorum quodam genere, quod mordens alios ridendo cogat emori, alios vero flendo, quod alii de tarantula intelligi volunt, phalangio illo, a quo morfi quidam vomunt, quidam sudant, quidam dor.

lormiunt, quidam tremiscunt, aut saltant, aut ri-
lent, aut flent, autore *Ant. Laurent. Politiano* l. 1.
le risu p.17.

Annectere hic libet quæstionem: unde scilicet
oriatur motus ille concussorius in pectore, vel tho-
race, qui contingere solet plorantibus, maxime
pueris, quando cum sonitu pectus percutitur? Ger-
mani loqui amant: *Der Hock stößet sie.* Ad hanc
D. Christian Langius sic respondet: Dum Spirituum
in corde vicino ad diaphragma redeuntium fit exa-
gitatio, hæc diaphragmatis quasi convulsio in te-
nellis corporibus facile excitatur. *Codronchius* vero
id depravationem vocis refert, quando vox et lo-
quela, quæ nonnunquam inter planctus effundi-
tur, subinde, et crebris quasi singultibus inter-
umpitur. vid. ejus l. 1. De vitiis voc. c. 15.

CAPUT V.

DE

LACRYMARUM DIFFERENTIIS.

DE his consulatur *Rudolph. Goclenius* l. 5. disp.
Phys. p. 385. et notus quidam autor h. v. es sind
in der Welt allerhand Ursachen zu weinen/da fin-
det man Buß- Thränen Ps. 6. v. 7. Joel. 2. v. 12.
Siech- Thränen Esa. 38. v. 5. Ambts- Thränen
Actor. 20. v. 19. 31. Klag- Thränen Luc. 7. v. 13. Lie-
bes- Thränen 1. Sam. 20. v. 27. Actor. 20. v. 37. 38.
Unglücks- Thränen 2. Sam. 3. v. 16.

Primo sunt vel proprie ita dictæ lacrymæ, quæ
oriuntur ab objecto aliquo tristi, aut re dolorifica,

et inde orta comotione graviore animi: vel improprie acceptae, aut a re interna, sero scilicet copioso, ut in ebriis et ophthalmicis, aut ab externa, ut a Sole, vento, frigore aqvilonari, aëre, tussi, risu nimio, vomitu violento, oculorum percussione ac contusione, illapsu pulveris et arenulae, albam oculi membranam contingentis, involatu insectorum, attactu digitorum in pupillam, inflexione pilorum ciliis infixorum etc. de quibus in thesi antecedente fusius actum. Guttulae hae omnes elisae haud verae vocantur lacrymae, dicuntur quidem, sed non sunt, appellantur ita non κατ' ἀλείθειαν, sed κατ' ἀναλογία, non secundum rei veritatem, sed ob quendam similitudinem.

Deinde lacrymae sunt vel verae ac seriae, de quibus supra: vel fictitiae et venales, quales olim erant foeminarum ad pompas funebres conductarum è Caria, quae Carinae cognominabantur, et lamentantium personas agebant: sic Alexandriae obolis conducebantur, quae mortuos flebant, et Threnodae nominabantur: Sic Romae olim mulieres lamentabili cantationi infuneribus praefectae, ut defuncti laudes praedicarent, aliisque plorandi modo praeirent, Praeficae nuncupabantur, germanico idiomate Die Schlagweiber / teste Hesychio, Festo, Nonio Marcello, Gyrardo, Job. Bapt. Casalio, Dan. Glasenio, Thom. Reinesio, ac Joseph. Quercetano in Diaetet. polyhist. p. 112.

In sacris harum meminit Jeremias c. 9. v. 17. et 20. et Amos. c. 5. v. 16. Marcus c. 5. v. 38. allegat κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας flentes et eju-

et ejulantes, ubi verbum *ἀλαλάζειν* pure Graecis significat exultando clamorem edere; verum Judaeis Graece loquentibus dicitur etiam de iis, qui flentes clamorem edunt. Ejulabant enim hae foemellae ad tibiae cantum, cui attemperabant suas ejulationes, sive naenias.

Verum Solon, Atheniensium legislator sapientissimus, luctus hos commentitios abrogavit penitus, referente *Plutarcho* in ejus vita, et potius luctum funeris à charis suis expetiit. Hoc quoque confirmavit Jesus noster suo exemplo, Lazari obitum gemitu prosequens, ea tamen lege, ut verus sit planctus, ut moderatus, et à furore penitus remotus.

Praeterea etiam dantur lacrymae fallaces, maliosae, simulatae et hypocriticae inimicorum et callidorum hominum, de quibus leg. Ecclesiasticus 12. v. 15. 16. Sicuti enim margaritae sunt vel verae, vel naturales, vel adulterae et artificiales seu fraudulatae: Verae lapilli sunt pulchri, rotundi et nobiles ex variis tunicis seu corticibus coagmenati, et e succo salino purissimo in ventriculo conchularum certarum marinarum cancellatim conlensati ac concreti, ortique, instar lapidis bezoar, in ventriculo caprarum Indicarum, quos deinceps certis temporibus eructant. Artificiales vero ex vitro, matre perlarum, seu testa concharum et lapillis, è piscium oculis extractis, fraudulenter conficiuntur, ac furore peculiari tinguntur: modum trahit *Paracelsus* de mut. rer. nat. l. 7. *Boëtius* de gemm. l. 2. c. 41. et *Ludov. Mascardi* Nobilis Veronen-

sis.

lis. Ita quoque lacrymae se habent, quippe quae unionibus comparantur: his ergo non semper est fidendum.

Tales fuere Ismaelis Jerem. 41. v. 6. et 7. Esavi, a fratre circumventi Gen. 27. v. 38. ac Delilae Judic. 14. v. 16. et 17. juxta Senecam enim duplices foeminae habere dicuntur lacrymas: 1. veri doloris 2. insidiarum de quibus Poëta:

Ut flerent, oculos erudiere suos

Leg. *Job. Nideri* fornicarium de maleficis et earum deceptionibus, quod idem de Brasiliensibus *Maffejus* tradit. l. 1. Hist. Ind. et tales erant Delilae, nempe crocodili plangentis, dolum meditantis, et insidias struentis, quare hoc lemna gerit: **PLORAT ET DEVORAT.** Lacrymas enim in amore validiores esse testatur *Ovidius* inqviens:

lacrymis adamanta movebis,

Hinc loco allegat. judic. notanter dicitur hazikathu, coarctabat illum et angebat. Zuck autem usurpatur de asthmaticis, seu difficultate respirandi laborantibus, ut Job. 32. v. 18.

Jacob. Sprengerus in mall. maleficarum p. 558. scribit: Flere, decipere, nere, est mulierum proprium vere: Et *Herodotus* inquit: mulier, quod verbis excusare non valet, hoc lacrymis excusat, blanditur oculis, seducit osculis, instat amplexibus. Hujus enim oculi longo usu ita sunt edocti ad assentandum, ad mercedem, et amorem aucupandum, et ad insidias struendas, illius lacrymae pondera vocis habent, ut ait *Sulmonensis*. Cujus

rei exemplum Veturia suppeditat, quae Coriolanum nullis precibus exorabilem exarmavit *Floro* teste, l. i. c. 12. ideo validum persuasionis medicamentum easdem vocat *Job. Bapt. Cotelerius* in Eccl. Graec. monument. T. II. p. 24.

Huc spectant lacrymae Simonidae, Poetae Lyrici e Cea insula cujus meminit *Nic. Lloydius* in lict. Histor. Geogr. Poët. quem tradunt primum stutiam et quaestum in artem induxisse, referente *Erasmo Reterod.* in Adag. p. 784. hinc ejus cantilena et lacrymae de vafis ac subdolis dicuntur. leg. quoque *Mart. Delrio* in adagi al. sacr. V. T. p. 24.

Tritum itidem Sermone proverbium est: Megarensium lacrymae quod etiam dicitur de iis qui lacrymas simulatas edunt, non ex unimo fluentes, hinc *Suidas*: μεγαρέων δόκρυα. In agro enim Megarico allium crescebat, cujus succus acris lacrymas elicit. Alii narrant Baochium quendam Corinthium Clytiae Megarensium Regis filiam duxisse uxorem, qua fato functa coactos à Clytiae Megarenses pueros puellasque virgines Corinthum mittere, quae in funere praeficarum ritu plorarent, id. *Zenobius*.

De quodam impostere denique *Gregor. Richterus* refert in Axiom. Ecclesiast. p. III. qui lacrymas exivit uberes in Ecclesia, ut eliceret pecuniam.

Porro ratione causarum differentia lacrymarum est varia.

Quaedam namque funduntur ex commiseratione ut Gen. 21. v. 16. 1. Sam. 30. v. 4. 2. Sam. 3. v. 32. et 15. v. 30. et c. 19. v. 1. 2. Reg. 20. v. 3. Jerem. 9. v. 1. Luc.

Luc. 23. v. 27. 28. Lacrymae enim, maxime Ecclesiae ministrorum frangunt et comminuunt quasi cor, juxta fontem Actor. 21. v. 13. et c. 20. v. 31. unde *Ambrosius* in orat. contra Maxentium dicebat se lacrymis apud adversarios magis efficere ac consequi posse, quam gladio et armis. Hae namque arma sunt veri et sinceri sacerdotis.

Ex profanis P. Scipio, intuens conflagrationem Carthaginis, amarissime flevit, nec non Julianus Imperator ab Nicodemiam terrae motu absortam. Similiter cum Pompeji caput Julio Caesari Alexandriae offerretur, illacrymavit et lamentatus est commemorans quot quantisque in rebus mutuas quondam operas sibi praestitissent.

Titus itidem Hierosolymis stragem cadaverum intuens lacrymas cohibere haud potuit. Marcus quoque Aurelius Imperator triumphans cum captivos catenis omistos intueretur, et tot nobilium civium, qui in Asia ceciderant, recordaret, cumque viduas infelices, maritorum obitum deplorantes, audiret, clam guttas lacrymales profudit. Plura exempla suppeditat *Misander* in Corr. Cop. P. II. p. 357. ac *Christoph. Nicolai* in der Evangel. Freude P. II. p. 12. et 16. mors enim boni semper deplorari meretur.

Quaedam ex dolore et calamitate ut *Nehem. 1. v. 4. Esa. 22. v. 4. Jerem. 13. v. 17. Thren. 2. v. 11. Baruch. 1. v. 5. Esther. 4. v. 3. Job. 2. v. 12. Judith. 6. v. 13. et 15. et c. 7. v. 21. Ezech. 27. v. 21.*

Quaedam ex anxietate: *ἄλγος* non tam ipsum affli-

ffigendi actum quam affictum statum et angustias illas, in quas redigit, significat Rom. 2. v. 9. sic usurpatur de caluo novo, propter angustiam eadem comprimente, item de una torculari subiecta, vinum emittente: pari modo et nos saepe sub crucis torculari sanguinem vulnerati cordis effundimus Germani dicunt: *Einen Drucker*. Ex hac vero pressura oriuntur suspiria gemitus et fletus.

Quaedam ex poenitentia Deuter. 1. v. 45. Esdr. 10. v. 1. Luc. 7. v. 37. 38. Ex hoc lacrymarum fontem fluunt perennis poenitentiae rivuli, decurrens in coeleste laetitiarum mare.

Quamquam vera poenitentia non semper lacrymis est stipata, sed initio cor maximas sentit angustias, ut lacrymas profundere nequeat: sic Matth. 9. nec paralytici, nec Luc. 18. publicam lacrymarum mentio fit.)

Quaedam ex gaudio, maxime inopinato Tob. 7. 7. et 8. et c. 9. v. 8. ita Dux Victorum prae laetitia lacrymatus fertur de victoria contra hostes in theatro Europ. T. III. p. 140. leg. etiam Esdr. 3. 12. 13. Leg. et *Casaubonus* in animadv. ad Atteneum l. 5. c. 19.

Quaedam ex ira, quales erant Esavi Gen. 27. 38. 41. et seq.

Quaedam ex amore, ut Davidis ac Jonathanis 1. m. 20. v. 41.

Quaedam ex moerore, harum IX. species allegit *Aristoteles* l. 1. Rhetpr. c. 8. Non autem a quavis tristitia imber lacrymalis vorat, sed a magna a-

gras

gravioze: hinc cum Democritus Aderita Philoſo-
phus aliquando e peregrinatione ſua longinqva ae-
cederet tandem ad Darium, dolentem obitum
concupinae ſuae formoſiſſimae, ut ad conſolan-
dum Regem aliquid diceret, promiſit reddituram
vita defunctam ſi neceſſaria ad illam ſibi rem ſpi-
randi lex. Rex laetatus, cum petere juberet, quae
vellet, juſſit ſibi dari tria nomina aliquorum ho-
minum, qui per omnem vitam ſine luctu et adver-
ſa fortuna vixiſſent, quae inſcriberet monumento
conjugis: id vero cum ſe praestare non poſſe affir-
maret, reſpondet Democritus: inſipienter itaque
facere cum ipſe fortunam poſtularet ſingularem
et communem omnibus recuſaret.

Ex ſacris exempla leg. Genef. 23. v. 1. et 2. et c.
49. v. ult. Num. 20. v. 29. Deuter. 34. v. 7. et 8.
(impoſſibile enim eſt funera ſuorum ſiccis intueri
oculis, et non poteſt fieri ut mors illorum nobis
non ſit amara, quorum vita fuit dulcis.) Tob. 10.
v. 3. et 4. Luc. 7. v. 13. Joh. 20. v. 11. et 13. Actor. 9.
v. 39. 2. Sam. 18. v. 33. et c. 13. v. 36. ubi notante
dicitur: fleverunt fletu magno valde, juxta for-
tem, item Eſdr. 10. v. 1. flevit populus multo fletu.
Solent enim Hebraei per reduplicationem vehe-
mentiam et veritatem indicare, et ſignificati-
onem emphasi intendere.

In ſpecie lacrymae ex diſceſſu amici ſaepe fun-
duntur ut Tob. 5. v. 24. et 25. Actor. 21. v. 13. et c.
20. v. 37. et 38. item aegre diſcedebat Paulus, et
ipſum quoque Ephesii, non ſine fletu dimitteban-
ide

leo non sine animi dolore ab iis, quasi per vim, vultus est. Hoc enim importat verbum ἀποσπάω, quando membrum à corpore crudeliter avelli-ur, et abrumpitur: item Jerem. 22. Sunt enim lacry-ae nihil aliud quam desideria rei amissae.

Praeterea quaedam lacrymae amarae sunt, quae eminent in oculis, gemitibus ac suspiriis commix-ae, Petrinis illis analogae Marc. 14. v. 72. dicun-ur amarae, quia bene in cordis ardoribus tostae unt, et quia amaricant, oculosque exedunt, iuxta *Dannhaverum* in lib. consc. p. 218.

Quaedam dulces, ut Gen. 29. v. 11. c. 43. v. 30. t c. 45. v. 14. quae fluunt ex *Φιλοσοργία*, vel quovis ho amoris affectu, de quibus Augustinus ita: ulciores sunt lacrymae amantibus, quam gaudia eatorum, uude *Adami* in Corn. cop. P. II. p. 01. hoc simili utitur: Wenn die Kräuter in den estillir-Ofen erhizen / so giebt es Tropffen und Thränen: ist das Herz durch ein Liebes Feuer chizet / so geht es auch ohne Thränen nicht ab t, p. 808. scribit: P. Barthol. Pancierus at zum Sinnbild mahlen lassen ein di- illir = Zeug / welches viel Thränen ausges hwizet / in der Nähe aber viel Blumen liegen at / dabey stehet: EX VERNORISU LA- RYMAE aus Frühlings Blumen lachen an man auch Thränen machen.

Porro sunt vel naturales, ut albae, vel praeter- naturales, ut croceae, v. g. in aurigine, seu mor- o regio dicto, quae quoque à bilis tinctura ama-

rae existunt, (quemadmodum etiam sudores luteos observarunt *Moebius* in *Instit. Med.* p. 283. *Rhodium* Cent. III. observ. Med. 3. *Hildanus* Cent. VI. obs. 77. et à rhabarbari usu *Mentzelius*.)

Vel malignae ac infectoriae in morbo gallico affectis. Cum enim in hoc malo, maxime inveterato, tota massa sanguinea sit infecta, infecta quoque est saliva, sudor, et lacrymae.

Non loquar de maleficis illis, qui intuitu nocent, de quibus *Virgilius*:

Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos.

Quibus proprie βασηναίνειν tribuitur, quasi Φασηναίνειν, παρὰ τὸ Φασειναίνειν i. e. oculis seu aspectu occidere, quod tropice usurpatur in sacris Galat. 3. v. 1. de Galatis, à pseudo-apostolis demeritis redditus.

Prout autem se habet serum, ita et ipsae lacrymae. Historici referunt in Arabia dari homines, qui solo intuitu alterum enecare possunt, quod effluviis corporis humani est imputandum. Nam isti populi variis venenatis cibis, quibus natura eorum est assveta, particulas suas effluentes ita inficiunt, ut solo intuitu alterius hominis spiritus vitales suppressere queant. Sic etiam vetulae nonnullae, licet honestae, quibus menstrua diutius fuerit suppressa, imo insciae spargunt de se, partim per os, partim per poros, partim per oculos, copiam effluviolorum corruptorum, ac contagiosorum, (quanquam plura talia manare possint ex halitu, aliisque partibus porosis, quam ex solis oculis.

Nam malumus hominis peste laborantis vi-
onem ferre quam ejus halitum.)

Sic quoque ophthalmicus ophthalmicum, lip-
ens lippientem inficit, non per fascinum, sed
r. contactum exhalationum, aut impressionum.
dnata enim tunica, et praesertim glandula in
ajori oculi cantho lippitudine laborat, dum ef-
uit, et quasi destillat per vasa tenuia serum tenue
rarefactum, quod ibi moram trahens putredi-
m saepe contrahit, quae postea resolvitur, et in
inima per auram dispergitur. Quando igitur
fluvia ista putrida ab oculo adstantis et intuentis
scipiuntur, similem in oculis natura humidio-
bus dispositionem imprimunt, in primis imagi-
tione accedente.

Vel verminosae a sero corrupto fordidoque.
mnia namque putrida nidus sunt vermium, te-
Athanasio Kirchero in scrutin. de peste sect. i. c.
ita Hunerwolffius mentionem facit foeminae lip-
entis aniculae, maritum in exequiis deflentis, ac
teolo oculos abstergentis, quod muscellis candi-
s refertum fuit, leg. *Ephemerides Curios. Ger-
m. ann. 1686. p. 32.*

Quod si enim sanguis est corruptus ac vermino-
s, corrumpitur quoque ejus serum: Ita in san-
ine maligne febricitantium vermiculos per mi-
scopium observarunt autores ut Kerckringius,
evenhoeck aliive. Similiter in morbillis Augu-
s Hauptmannus, et Bonomus, Medicus Italus, et in
riolis D. Schmidius, Physicus Dantisc. ubi in-

plicis colli vermes plus quam L. tineas referentes invenit, quos ligno à cute in scatulam abrasos vivos et adhuc salientes ipsa monstrabat mater.

Plura exempla collegit *Christian. Fraucisc. Paulini* in der Zeit-kurzen den erbaul. Lust P. I. p. 7. etc. idem Autor monstravit vermes in omni elemento, in omni planta, fructu, cibo et animalibus in *Cynograph. Curios. sect. ult. c. 3.*

Semina haec verminosa omni cibo fere, in primis herbis et oleribus aspersa, quotidie ingerimus, interdum quoque cum potu absorberamus: Et in observat. Medico-Phys. p. 127. inquit: milleformia insectorum semina in lacte, aliisque alimentis latent, quae non tantum in ventriculo non recte alterantur, sed etiam vitiosum subministrant alimentum, unde serum redditur crassius, quo deinde diutius stagnante, et per insensibilem transpirationem haud foras emisso, necessario corrumpitur, et sic occulta ante et oppressa principia feminalia, in sero latentia, sui juris facta, in viva transeunt animalia.

Praeterea dantur ova per aërem volitantia ab insectis tam exiguis, ut non incurrant in sensus, nisi oculus microscopio muniatur: Ovula haec cum ipso aere inspirantur, sanguini communicantur, et ad varias corporis partes propelluntur. *leg. Theodor. Craane* in dissert. Physico-Med. de hom. c. 10. p. 83. dantur quoque vermiculi in aere invisibiles, maxime si tenelli adhuc sunt, et ex ovo modo

nodo exclusi, qui respirationis auxilio in pulmo-
nes, venas et arterias trahuntur.

Vel sanguineae, quales observarunt *Philipp. Hechstetterus* in observ. Med. dec. I. Cas. I. *Rembertus Dodonaeus* in observ. Med. c. 15. *Petr. Bozellus* Cent. II. observ. 56. *Zacutus Lusitanus* in Prax. Medic. admirand. P. I. obs. 50. *Tulpius* observ. Med. l. 2. c. 31. *Hildanus* Cent. VI. observ. 76. *Asp. a Rejes* Elys. camp. jucund. quaeft. P. IV. qu. 16. *Brasavolus* Comment. in aphor. Hippocr. *Rodericus a Castro*, *Kentmannus*, *Grafseccius*, *Bemmenius*, *Baricellus* aliive.

Mariam virginem quoque lacrymas sanguineas vidisse *Theophylactus* autor est, referente *C. Sagitario* in Harm. pass. J. C. p. 363. dum scilicet filii ruciatus acerbissimo doloris sensu defleret.

Similiter *Christoph. Crusius* J. C. in considerat. sacr. de pass. Chr. c. 2. sect. 2. p. 61. de juvene quodam Florentino, à Sixto V. Pontifice Romano ad mortem damnato, refert, quod ipse prae doloris vehementia lacrymas cruentas fundere visus sit. *Drexelius* et *Barradius* sequentia habent: Quaedam matrona in hoc regno tot effudit lacrymas, orbata viri conjugio, ut deficiente humore sanguinem per oculos funderet.

Job. Euseb. Nierembergius in Hist. nat. l. 8. c. 16. p. 140. de Peruanorum Rege quodam recenset, quod guttas sanguinis fleverit, item *Forestus* in octuagenaria icterica observavit quod propter vasa

et copiosa bile aperta per tres septimanas sanguinem ex oculis manare experta fuerit.

Georg. Spalatinus lib. de spect. p. 226. ex *Mart. Lutberi* colloq. num. 1538. narrat virginem quandam inter plorandum lacrymarum loco guttas sanguineas emisisse, idque ex incantatricis cujusdam malitia effectum, qua praesente virgo ejusmodi lacrymas effudit, licet eam non conspiceret. Plura habet *Chr. Fingerling.* in Praef. ad P. II. obs. *Horstii.*

De haemorrhagia oculorum rara periodica, facta in puella, praecedente cephalalgia et intumescencia palpebrarum, ut absque insigni dolore elevari haud potuerint, ac subsequente stillatione sanguinis, inter alia etiam ex oculis, ita ut linteamina, palpebris imposita, humida, et sanguine conspurcata existerent, vid. in *Act. Eruditor., Lipsiens.* ann. 1702. p. 94. excerpta ex literis *D. Francisci Monginot* ad *D. Petrum Sylvestrem.* Exemplum collegit *D. Becmanus* in dissert. de prodig. sang. p. 33. *Hierem. Drexelius* in aurifod. P. II. c. 4. et in delic. gen. hum. P. II. c. 2. *Job. Maldonatus* Tom. I. in Evangelist. c. 26. *Petr. Forestus* l. II. observat. p. 21. exemplum habet vetulae annos 80. natae, cujus ex oculis sanguis per tres fere septimanas lacrymarum instar emanabat.

Interdum causa est fletus diuturnus, et copia lacrymarum maxime fassarum, orificia vasorum, membranis oculorum insertorum, aperiencia ac erodentia. Hac ratione sororem quandam in so-

oris funere sanguineas lacrymas fudisse refert *Delius Polemic.* 2.

Interdum veneficium est à sagis et magis indutum: exemplum suppeditat *Misander* in *delic. Histor.* P. 1, h. v. in *Niedern-Hall* in der *Gravschaff Hohentoh* hat sichs begeben daß ein Kind in der *Wiegen* gelegen/ und geschlaffen / und hat man unversehens bey der *Wiegen* einen großen Knall gehöret / als ob man eine *Schlüssel-Büchse* abschöße / darauff das Kind alsobald erwacht und zu weinen angefangen / und ist ihm anfangs Blut aus den *Augen* geflossen / darnach sind allerley *Faden* und *leinene Lümplein* herausgegangen. Confer. *Waldschmidt.* in *Pythonissa Endoraea* p. 249.

Interdum vero causa est suppressio mensium. Dum enim hi non rite succedunt, et ex utero effluere nequeunt, aliam viam quaerunt, regurgitant, eosdemque natura expellere nititur sanguineis guttis, lacrymarum instar frequenter ex oculis profluentibus leg. *Albertinus Bottonus* tract. de morb. mulier. Ejusmodi aegram vidit *Dodonaeus* in *observ. Medic.* c. 15. p. 27. *Ludovicus Mercatus* lib. 1. de affect. mul. c. 7. *S. Albertus Chr. Fingering* in praefat. ad P. 11. *observ. Horstii et Gabelchoverus* Cent. IV. Curat. 42. Et talem quoque ipse curavi, dum essem praesens in aula Princip. *Dessav.* pellionis scilicet cujusdam, nomine *Joh. Fiedleri*, filiam.

Praeterea sciendum quod vasa oculorum ordi-

narie semper ita hient ut relicto sanguine emittant serum, quod oculos subinde madefacit, eodem modo veluti vasa cutis sudore se aperiunt, ita ut sanguinem custodiant, item vasa renum serum sic eliminant, ut sanguinem retineant.

Aliquando vero praeternaturaliter ex affectibus animi lacrymae cruentantur v. g. in nimio moerore, ac fletu.

Item à metu mortis, in quibusdam ad supplicium deductis, scilicet ex dilatatione vasorum oculorum, per quae serum debet exire, nunc autem simul et sanguis. Unica enim gutta sanguinis, quod notandum, decem guttas feri colorare potest, ut lacrymae hinc sanguineae appareant. Deinceps si homo diu multumque se lacrymis maceravit, sanguis excernitur, ut cruentae tandem extent lacrymae.

Denique lacrymae sunt vel voluntariae seu spontaneae, graec. *ἐκστασιαι*, ubi adest principium cogens, quae oriuntur ex affectu quodam animi v. g. luctu, moerore, ira etiam ac gaudio: Vel involuntariae seu invitae, graec. *ἀκστασιαι*, quae morbosae sunt, ac proficiscuntur à vitio cuiusdam partis ad oculos spectantis, in primis caruncularum, v. g. in lippitudine, quae copiosus et continuus serosorum humorum ad oculos est fluxus, seu catarrhus, ita ut singulis momentis oculus aquam stillet, quale exemplum vid. in *Act. Eruditor. Lips.* ann. 1701. p. 524. *Celsus* vocat pituitae

ae cursum seu impetum, et quidem eum conglutinatione palpebrarum.

Singularem observationem de lacrymis ex uno saltem oculo effluentibus, in typographi cujusdam filia, habet *Petr. Forestus* l. ii. observat. p. 18. Lippitudinis causas docet *Galenus* 6. Epidem. et ii prognost. et *Hollerius Stempanus* comment. in aphor. Hippocr. p. 841. vulgo vocamus ein trieff-Fluge quo malo laboravit Lea Genes. 29. v. 17. item *Christoph. a Vega* l. 3. de arte medendi, *Heurnius* de morb. oculor. c. 3. *Mercurialis* l. i. Medic. Pract. c. 38. *Nic. Piso* de morb. cognosc. et curand. l. i. c. 7. *Altomarius* de medend. corpor. mal. c. 10. *Vidus Vidius* de curat. morb. l. 4. c. 9. et *Leonhard. Fuchs* in institut. Medic. p. 602.

Item in Epiphora, quae nihil aliud est quam involuntaria nimiaque lacrymatio, seu oculi destillatio, et aqvosa excretio impetuosa, à causa morbifica orta, nempe humore tenui seroso, praeter naturam, lacrymarum specie, ad angulos oculorum fluente, sine dolore ac rubore, quare à *Celso* illacrymatio vocatur. Quum vero aliquandiu duravit haec fluxio, crassior tandem humor redditur, et condensatur, unde, ceu glutine quodam, palpebrae, noctu praecipue, connectuntur.

De epiphora hac leg. *Leonhard. Jacchinum* comm. in lib. 9. Rasis c. 18. *Job. Fernelium* l. 5. de part. morb. et Symptom. p. 535. *Dionys. Fontanorum* de morb. intern. curat. p. 123. etc. *Duncanum Liddelium* in art. Medic. p. 300. *Melchior. Sebizium*

in specul. Medic. Pract. Tom. Prior. p. 669. *Job. Guinther. Andernacum* p. 614. *Vidum Vidium* decur. membr. p. 139. *Henric. Meibomium* Exerc. de flux. humor. ad oculos nat. et p. n. *Job. Monardem* in Epist. Med. p. 123. *Francisc. Joëlem* l. 2. Pract. Med. p. 161. et *Raymundi Job. Fortis* consult. p. 108.

Notabilem observationem habet *Job. Dolaeus* in *Ephemer. Curios. Germ.* ann. 97. et 98. p. 592. de puerulo, hic quoties deferebatur in conclave, radiis solaribus, aut candela illuminatum, toties oculi insigniter intumescunt, et lacrymae, fluminis instar, fluunt. Mater enim, illo puerulo gravida, cum aliquando templum ingrederetur, speculo Soli obverso fuit molestata.

Nonnunquam malum hoc est haereditarium, quod vix curabile, hujus tamen, ex aliis causis orti, curam paucis annectam, quae in remediis catarhos removentibus, siccantibus et abstergentibus, caligines pellentibus, et oculos clarificantibus consistit.

Primo itaque requiruntur massam sanguineam purificantia, partim per alvum, ut:

℞. pil. luc. major correct.

F.

ʒi.

Pilulae Num. LX.

extr. marocost.

S.

ʒi

Sonderliche Pillen

resin jalap. ʒʒ.

20, auff einmahl.

cum ess. euphras.

Vel

℞. M.P.

R. MP. luc. maj. correct.
de succin. Crat.

extr. panchymag. Cr.
à ʒʒ.

resin. jalap. gr. IV.
cum ess. succin.

F. L. A. Pilulae.

S.

Augenpillen

auff 2. mahl.

aut

R. summit. fumar. Miß.

fl. euphras. anthos.

lil. convall. à Pi.

incis. contus. includ. sindon. alb.

S.

Species zum Laxier-pütschel in Wein zu hangen.

aut

R. pulv. rad. jalap. opt. ʒʒ.

Tragaeae aromat ʒʒ.

diagrid. gr. V.

M. S.

Laxier-Triseneth in Wein zu geben.

Partim per sudorem, tam sensibilem, quam insensibilem, qui humiditates in universo corpore aufert, noxiasque absumit, ut:

R. succin. alb. praep.

ʒi.

cinnab. ʒii. ʒi.

rad. valerian.

foenic.

chelidon. maj.

à ʒʒ.

crem. ʒr.

ʒii.

sem. filer. montan.

anis. à ʒii.

fol. fen. el. ʒiʒ.

R. rhabarb. opt.

polyp. q. à ʒii.

mechoac. alb. ʒiʒ.

cinam acut. ʒiʒ.

caryoph. ʒʒ.

suc.

⊖ succin. volat.
gr. V.
⊕ diaphoret.
ʒβ.

M. S.

Pulver 2. Messerspißen
auff einmahl.

℞. infus. bezoard. D.
Schneid.
ʒii.

spir. C. C. cum ⊖
volat. impraegnat.
ʒi.

M. D. ad vitr.

S.

Schweiß-Mixtur
60. Tropffen.

Deinde praemissis, pro necessitate, vesicatoriis,
fonticulis, ac cucurbitulis, cum scarificatione,
aversionis ergo adaptatis, medicamenta oph-
thalmica, seu oculos confortantia interna conve-
niunt, ut:

℞. conserv. fl. tunic.
ʒβ.

euphras. ʒii.

betonic. ʒi.

anthos ʒβ.

pulv. analept. cal. Mind.

ʒi.

S.

℞. spir. sudoris. D.
Schneid.

viperar. à ʒi.

ess. lignor. ʒβ.

extr. croc. gr. ii.

M. S.

Schweiß-Eßens
80. Tropffen.

℞. TR. theriac. ZVV.

ʒi.

aq. cinamom. ʒβ.

Syr. cinam q. s.

S.

Gelindes Schweiß-
Träncklein auff
einmahl.

spec. aromat. ros.

dioxyloaloes à ʒii.

succin. alb. praep.

ʒβ.

ol. cinam. gt. iiij.

Syr. granat. acid. q. s.

Son

S.

Sonderl. Lattwerge
etl. Meßerspitzen.

R. rad. valerian.

helen

poeon

sem. anis. stellat

coriandr.

siler. mont.

flaved. cort. citr.

cinam acut. à ʒii.

gran. mastich. ʒvi.

thuris ʒiii.

facch. ad pondus

omn.

F.

Tragaea.

R. aq. lil. convall. c. V.

ʒiʒ.

foenic.

euphras. c. V. à ʒii.

vit. Matthiol. ʒi.

Spir. foenic. ʒii.

⊖*c. anifat.

ʒiʒ.

Syr. betonic.

Stoech. Arab. à ʒi.

cleofacch. foenic. ʒi.

M. S.

Innerl. Augenwasser

Löffel weise zu ge-
brauchen.

R. spec. diamb.

diaxyloal. à ʒʒ.

extr. valerian. ʒi.

croc. gr. iii.

ol. foenic.

anis. à gt. IV.

facch. in aq. eu-

phras. f. q. sol.

F. l. a.

Rotulae frequenter

ore gestandae.

S.

Stärck Röchlein.

R. ess. lign. aloes ʒvi.

bals. Peruv.

spir. ⊖*c. aromat.

à ʒii.

M. S. Mixtur

60. Tropffen.

R. ⊖. volat. oleos.

Sylv. ʒi.

S.

Stärckung 50. Tropf-
fen in Thee zu neh-
men.

R. spec. diamb. inc.

dianthos à ʒii.

sem.

sem. coriandr. praep.
foenic. à ʒi.
cubeb.
cardamom à ʒʒ.
lign. sassafr.
succin. alb. praep.
fl. euphras. à ʒʒ.

sacch. alb. ʒʒ.
M. F. pulv. subtiliss.
adde
ol. aneth.
caryophyll.
foenic. à gt. ii.

S.

**Innerlich Haupt- und Augen-stärckend
Pulver.**

Vulgo a Botanicis ex herbis VII. ocularibus (quae sunt betonica, verbena, euphrasia, chelidonia, filer montanum, alias fefeli Massiliense dictum, foeniculum et ruta) fiunt medicamina quae lumina reddunt acuta.

Forestus l. ii. observ. 35. exemplum habet puellae, quae, per decennium visus obscuritate laborans, unius conservae euphrasiae usu quotidiano restituta fuit. *Job. Hartmannus* in Prax. chymiatrica p. 97. scribit euphrasiae arcanum praestantissimum esse, in visu recuperando, hinc vere Augentrosti dicitur: nec non *Arnoldus Villanovanus*, ac *Fabricius Hildanus*.

Job. Rudolphus Camerarius in sylloge memorabilium Cent. i. refert somnium Philippi Melanctonis h. v. laboravi ante aliquot annos fluxu fatis periculoso in dextro oculo, et usus sum multiplicibus medicamentis, et tamen nihil me perficere sensi. Somniabam verome consulere Doctorem

tozem Philonem Medicum, qui jubebat me uti
uphrasia, qua usus, inter biduum statim sum
uratus.

Non loquar jam de chelidonio majori, cujus
sum detexerunt hirundines quo pullis visum lac-
um reparant, oculisque claritatem afferunt, vid.
Avicenna tom. 1. p. 294. hinc ad visum acuendum
commendat *Albucasis* et *Almansor*, ejusve succum
ro insigni vulnerum recentium balsamo venditat
Robertus Boyleus in *Experiment. Med.*

Nec de foeniculo, cujus usum primitus ser-
entes manifestum fecerunt hominibus, dum
erno tempore è speluncis prodeunt herbae huic
e affricant, cujus succo postea illiniunt oculos ad
isum acutiorem reddendum, annotantibus na-
rae indagatoribus, hinc *Job. Crato* Medicus
Caesareus monachum quendam 9. dierum spatio,
Praeceptore suo, ex suffusione facillimo remedio
uratum vidit, radicibus nempe foeniculi in vino
octis et decocto oculis applicato.

Simili modo feles Valerianae radice, seu Phu,
ires ostenderunt in clarificanda visione, hinc
attaria cognominatur, huic oculos continuo af-
ricant, mox eandem lambunt ac basiant, qua
e re leg. *Casp. Schottus* l. 8. c. 36. *Phys. Curios.*
gregiumque exemplum reparationis visus, hujus
idicis beneficio, recenset *D. Jacob. Theodor. Ta-*
ernaemontanus in *Herbar.* p. 456.

(In transitu enim sciendum multa remedia Me-
ica monstrasse ac invenisse bruta, et à brutis ho-
mines

mines didicisse. Inest enim quibusdam animalibus naturalis peritia, et ars innata quasi medicinalis. Sic canes, nausea laborentes videmus asperis graminis foliis deglutitis vomitum movere. Cervi globulis tormentariis petiti devorant dictamnium, iidem à phalangiis laesi cancrorum esu venenum è corpore fugant, aut radice plantaginis utuntur, aut cervariae: quod si vero inappetentia laborant, trifolium acetosum gustant. Porro ciconiae, ac columbae sylvestres vulneratae origanum quaerunt, et sanantur, lacertae a serpentibus offensae chamomillam, upupae adianthum, grue junctum, palumbes laurum, mustelae rutam, a pri muscum, hederam et cardopatium, gallinae eperdices parietariam, anates et anferes sideritidem urfi formicarum acervos, et folia lactucae, mure helenii radicem, boves serpillum, asarum et tus silaginem, oves nummulariam, corvi sedum minus, bufones salviam, scorpiones basilicum, etc. Hac de materia consulatur *Job. Euseb. Nierenbergius* in *Hist. naturae maxime peregrinae* c. 12. p. 7. *Benedictus Curtius* l. 3. de hortis p. 678. *Gothofredus Smollius* in *manual. rer. admirab.* c. 33. p. 183. (*Agrippa* de occult. philos. l. 1. c. 16.)

Sed ut ad herbas nostras oculares redeamus, *Emanuel König* P. II. regn. vegetab. p. 255. inquit: Novi typographum, qui esu baccarum juniperi singulis mane, visum usque ad summum senium illa sum conservavit, imo halitus eorum ex ore oculis afflabatur ab ipso.

Plini

Plinius item de capris feris fatetur eas nunquam
 lippire propter escam quarundam herbarum: ju-
 niperum autem pabulum damarum et rupicapra-
 rum esse, testatur *Georg. Hieronymus Velschius*
 liss. II. de aegagropilis p. 29. quia ejusmodi foliola
 cuta et spinosa juniperina in pilis ventriculi ho-
 rum animalium deprehenduntur.

Quid dicam de ruta, quae egregie commenda-
 tur ad absorbendas humiditates nimias in lippitu-
 line, et oculos à caligine purgandos, qui usus
 victoribus antiquis, sculptoribus statuarum, alia-
 umque rerum artificibus haud fuit ignotus, qui
 assidue eam degustabant, quo acutius cernerent.
 ad. *Simeon Sethi* lib. de alimentis, in primis cele-
 bratur ejus aqua, mense Majo destillata, ob eximias
 ad visum clarificandum dotes, juxta versiculum:
 Auxilio rutae vir lippe videbis acute.

Olaus Borrichius de usu plant. indigenar. in
 Medicina p. 25. in fasciculum quasi colligens plantas
 ophthalmicas ita differit: in debilitate visus, tuni-
 cas oculorum, spiritus, et nervos opticos firmat vi-
 tum, radice helenii, chelidonii majoris, et valeriana-
 eae temperatum. Fit etiam pulvis ex semine foe-
 niculi, petroselini, sileris montani, anethi, et
 ex iisdem, si placet, infusum. Oculis instilla-
 tur aqua cyani, hieracii, consolidae regalis, foe-
 niculi, lysimachiae caeruleae, cichorei, fuma-
 riae, sambuci, dentis leonis, rad. helenii. Qui-
 bus in hoc malo pituita quoque molesta est, utan-
 tur infuso florum euphrasiae albae, et sale vola-

tili radicis helenii, unde vinum euphrasia prae-
gnans, atque helenii radice, senibus utile est.

Tandem etiam commendantur reme-
dia externa ad discutiendas fuligines, et clarifican-
dum visum, ut spir. Θ *c. foeniculatus, oculis sae-
pissime admotus, et subito remotus, nec non se-
quentia abstergentia, exsiccantia, ac leviter adstrin-
gentia mixta, quae sunt:

\mathcal{R} . tut. praeparat. \mathfrak{z} ii.

\mathfrak{z} . diaphoret.

sief. alb. à \mathfrak{z} i.

lap. calaminar. praep.

gr. XV.

M. F.

pulvis subtilissimus.

oculis insufflandus.

\mathcal{R} . nihil alb. \mathfrak{z} i.

lap. calaminar. \mathfrak{z} ii.

ceruss. \mathfrak{z} ij.

G. arab. \mathfrak{z} iv.

myrrh.

amyli à \mathfrak{z} ij.

camphor. gr. VI.

D. Christian. Labme in Ephemer. Cur. Germ.

anno 1700. sequens collyrium annotavit, quo af-
fectus oculi desperatus Hafniae in viro septuage-
nario fuit curatus.

\mathcal{R} . aq. foenicul. \mathfrak{z} ii.

chelidon. maj.

M. S.

Augen-Pulver.

\mathcal{R} . aloes.

thuris.

tut. praeparat.

facch. Saturn. à \mathfrak{z} ij.

matr. perlar. \mathfrak{z} i.

croc. metallor.

gr. IV.

aq. plantag.

lil. alb. à \mathfrak{z} ii.

facch. Cand. A. \mathfrak{z} ii.

S.

Augen-Wasser

wohl umb zu rühren

fragor

fragor.

ros. alb. à ʒi.

spir. valerian.

⊖*c. à ʒʒ.

M.

ad vitr.

S.

Wasser damit die Augen zu waschen.

Aliud ex *Bertrucio* p. 49. suppeditat in visus debilitate *D. Georg. Grav.* in tract. de majorana nostra p. 136.

Medicamenta haec externa oculis applicanda à Medicis vocantur collyria. Idem vocabulum reperitur in Sacris Pandectis Apocal. 3. v. 18. quamquam in sensu mystico, ubi illuminatio mentis, seu verbum coeleste designatur, ac caecitati in v. 17. opponitur, secundum Prucknerum in Vinlic. Bibl. Hoc Symbolum quoque est aquae poenitentialis, quae oculos nostros clarificat et aperit, ut videamus quae recta sunt, quae curva seu peccaminosa Ps. 51. v. 4. Christumque vera fide inspiciamus Joh. 3. v. 14. et 15.

Creidius in libro, quem vocat *Nosse me, et te* p. 1. p. 260. sequens describit collyrium sacrum: Recipe camphoram contritionis, et myrrham mortificationis, species diaApostolorum, diamar-yrum et diaSanctorum, affunde aquam euphratae i. e. Evangelii, cum guttis aliquot lacrymarum Christi, misceantur haec omnia in mortario con-

scientiae, coquantur adignem tribulationis. Fi-
unguentum probatissimum.

David Glado addit: salbe deine Augen damit
es wird dir wohl bekommen / du wirst nicht a-
lein sehen die Wunder an Gottes Gesetz Ps. 11.
sondern auch dermaleins anschauen das Antli-
Gottes in Gerechtigkeit Ps. 17.

Tandem juxta Ecclesiastic. 40. v. 22. herbae v-
rides v. g. gramen, oculorum sunt levamen: (sc-
licet propter illapsum radiorum luminis moder-
tum) unde *Joh. Stiefflerus* in loc. Theol. allego-
p. 1436. scribit: Wenn den Menschen die Augen
dunckel und blöde werden wollen / pflegen ihr
die Aerzte zu rathen er solle grüne Sachen of-
anschauen / hiedurch werde das Gesichte wieder
klar und scharff: also hastu blöde nasse Augen
von vielen Thränen überkommen / in deinen lang-
wierigen Schmerzen und Hauff-Creuzen / er-
tröste dich des ewigen Lebens / siehe den Himm-
an / betrachte das schöne immergrünende Para-
dieß / so wird dir dein Herz bald frölich werden
Seelig die ihr hier weinet / ihr werdet dort le-
chen Luc. 6. v. 21.

CAPUT VI.

DE

LACRYMIS HOMINUM ET
BRUTORUM.

PHilosophi nonnulli veteres bruta quaedam
crymari crediderunt, v. g. elephanten, cervo
apre

pros, crocodilos, phasianos, delphinos, asinos, eones, philomelas, canes et eqvos etc. Consultatur hac de materia *Zacutus Lusitanus* Tom. II. in Prae. Histor. p. 638. *Histor. foetus Mussipontan.* p. 7. *Petr. Martyr. ab Angleria* l. 3. navigat. Babylon. p. 91. *Franzius* in Hist. animal. sacr. p. 289. *Octavianus de Tufo Neapolitanus* in cap. 12. Ecclesiastic. v. 16. p. 506. *Jul. Caes. Placentinus* tract. de lacrymis c. 12. *Casp. Schottus* in Phys. Cur. *Campopulgosus, Aelianus* in Histor. l. 14. c. 9. et de la *Cerla* comment. in Virg. p. 524.

Ast hodierni Physici rectius negant lacrymas cadere in bruta. Haec enim gemitu ac clamore potius quam lacrymis dolorem suum produnt.

Optime sentit hic *B. Sperlingius* in anthropog. p. 274. ut canes feles, aliaque bruta voce et gestibus laetitiam declarantia ridere videntur, vere vero non rident: ita et, cum ejulatu ac clamore dolorem manifestant, lacrymari videntur, et revera videntur. Non quivis humor ex oculis missus lacryma est, simile quid est, lacrymae verae non sunt, sed analogicae, et abusive sic appellatae, sicut et arboribus lacrymas assignant, quae nil nisi humores guttatim proliciti sunt, sine effectus declaratione.

Cui consentit *Goclenius* in dissert. de lacrymis l. 10. dum de his lacrymationem non nisi aequivoce dici, iuste monet. Sicuti enim bruta voce gestibusque laetitiam declarantia ridere dicuntur, vere autem haud rident: sic etiam quoties

ululatu dolorem indigitant, flere vulgo putantur, non tamen flent.

Lacrymatio affectum exprimit, et ipsam animi sequitur tristitiam. Licet guttulae quaedam aquae ex oculis nonnullarum ferarum profluxerint, tamen à guttulis ad lacrymas non valet consequentia. Nam, ut dictum, lacrymae praesupponunt affectum aliquem animi praevium, et tales in hominibus à mentis iudicio proveniunt.

Cervorum lacrymae dictae sordes potius sunt juxta *Scribonium*, et excrementa sanguinis, secundum *Schneiderum*, quas natura eo ablegat, quod iis exitus sat commode per illum locum detur.

Communiter autores ita discernunt: Lamentari est voce aemula, ac tristi oratione calamitatem testari.

Plorare est flebili voce dolorem ostendere.

Plangere est prae dolore pectus vel caput percutere.

Vociferare est non modo dolorem, sed etiam indignationem voce effrenata demonstrare.

Ejulare est elata voce flere, quod maxime est mulierum.

Gemere vero est prae angustia in sonum prorumpere, quod est brutorum.

Alii hanc differentiam faciunt.

Gemitus est proprie pectoris, dum prae angustia in suspiria, et sonum lugubrem erumpit.

Lamentatio et ploratus fit, quum voce querulæ animi aegritudinem aperimus.

Ejula

Ejulatus est fletus, qui fit voce sublata.

Planctus denique percussione pectoris indigat.

Job. Stephan. Meuochius vero comm. in Luc. 23. ait: lamentari est oris, et plangere manuum.

Leg. Valla de eleg. L. L. c. 52. et *Hieron. Laurentus* in sylv. allegoriar. Script. S. p. 449. ubi differentiam inter fletum, luctum, planctum, ejulatum etc. ostendit.

Nullum itaque animal ratione carens emittit lacrymas, has soli homini natura tribuit, iudice *Bartholino* l. 7. Phys. c. 7. *Scharffio* ac *Goclenio*, quia solus anima rationali est praeditus vid. *Anton. Laurentinus Politianus* dial. de risu l. 1. p. 75. hinc lacrymari, ceu ridere ejus proprium $\pi\acute{\alpha}\theta\omicron\varsigma$ vulgo habetur. Nam fletus risui est contrarius, et contrariorum commune est subjectum: jam vero quia solus homo vehementissime cietur ab affectibus animi variis, ergo in solo etiam homine lacrymae adsunt verae, et fletus hominibus tantum competit ratione utentibus.

Quod si vero quandoque contingit, ut brutis oculi stillent, humores isti non ab interno aliquo affectu proficisci judicandi sunt, sed à causa quadam externa v. g. aëris, vel Solis, vel venti impetu, aut pulveris in oculos illapsu vid. *Nicander Jossius* de fletu cap. 1.

Verbo: homini, uní animantium, lacrymarum fluor et luctus datus est, confer. *Plinius* in praefat. l. 7. Hist. nat. ac solus homo laetatur et

contristatur leg. *Zacutus Lusitanus* in praxi histor. lib. ult. c. ii. p. 639. et *Joh. Euseb. Nierembergius*.

Hac ratione *Franciscus Salinas* in jon. qv. 10. p. 361. ostendit quantum homo caeteris praestet animantibus, ob lacrymas nempe et planctum. Cum enim soli illi, inquit, inter animantia luctus in nativitate datus, solus etiam Princeps, et omnium Dominus factus: lacrymae illae facile constituunt hominem in felicissimo supra caetera terrae animantia statu, imo jam puerulus possessor coeli per lacrymas dicitur. Ex ore enim infantium et lactentium perfecit sibi Deus laudem, quia nescii sunt loquelae.

Praecipue vero in adultis anima in sanguine residens, si quid adversi sentit, commovet sanguinem, hic ira, gaudio ac moerore turbatur in vasis cordis majoribus, ut de his nunc sursum nunc deorsum vehementius pellatur. Est vero humanae naturae proprium ita agitare sanguinem, ut ex eo tenuissimus et maxime liquidus humor per vasa oculorum exstillet, qui lacrymarum nomine venit, verba sunt *D. D. Schneideri* l. 3. de catarrh. p. 374.

Opportune offert hic se **QVAESTIO** ventilanda **DE SEDE ANIMAE**, de qua antiqui Philosophi pugnacissime disputare soliti fuerunt.

Alcmaeon hanc in capite habitare, et principem vim obtinere opinabatur, quod sensus omnis, id est audiendi, et videndi, et odorandi ministra membrum in capite essent locata, quorum omnium viae ad cerebrum

ebrium ferrent, autore *Schneidero* lib. de offe cribri-
orm. p. 373. *Strabo* in ea capitis parte, quae superci-
is respondet, *Xenocrates* illam capitis vertici affi-
navit, *Herophilus* eandem in cerebri ventriculis
eu concavitatibus, tanquam in coelo crySTALLINO,
esidere credidit, *Erasistratus* in meningibus, *Gale-
us* in cerebri substantia, *Democritus*, *Plato*, et
Leonhartus Fuchsius in toto cerebro, *Cartesius* in
landula pineali, *Herodotus* in auribus, *Blemor*,
criptor Arabicus, in oculis, leg. *Wagenseilius* in
ota p. 1016. *Capivaccius* in pudendis, Neoterici
n centro ovali, seu nobilissima cerebri parte.

Helmontius in ventriculo, cujus verba haec
unt: locus animae centralis est orificium stoma-
hi, non secus atque radix vegetabilium est locus
italis eorundem. In hominis medio corporis
runco est stomachus, qui nedum faccus vel pera
est, aut ciborum olla, sed in stomacho, praeser-
im ejus orificio, tanquam centrali puncto atque
radice stabilitur evidentissime principium vitae,
igestionis ciborum, et dispositionis eorundem
ad vitam. Itaque animae sensitivae radicalis to-
us est in Archeo vitali stomachi, statque manet-
que ibidem tota vita.

Insuper prisci quidam Philosophastri somnia-
unt ossiculum unum majus ex sesamoideis, in pol-
lice pedis situm, esse habitaculum animae, Arabes
vocant Albadaram, fabulanturque Rabbini ex hoc
hominem, tanquam ex femine in extremo die
esse resuscitandum, probantque ex Psalm. 34. v.

21. Consulatur *Thomas Bartholinus* de luce hom
et brut. p. 103. Sed accurate hanc traditionem
refutat *D. Fridemannus Beckmannus* de novissimi
hominum p. 140.

Alii vero ossiculum Luz in spina dorsi, post de
cimam octavam vertebam ossi sacro inferius an
nexum, originem et semen esse resurrectionis fa
bulantur, hoc Hebraeorum Scriptores neque a
qua, neque igne, neque alio elemento corrumpi
nec ulla vi externa v. g. mallei, aut molendinae
frangi, aut conteri posse nugantur, qua de re
conferatur *Job. Lightfoot* in Hor. Hebr. et Talmud
in joh. p. 1073.

Tertullianus de dentibus judicavit in iisdem se
men futurae resurrectionis quasi latere, quia in
corrupti adhuc post cadavera corrupta reperiun
tur, hinc *Scaliger* scribit in Exercit. 191. d. 2. lapide
sarcophago totum corpus absumi intra 40. dies
exceptis dentibus: unde fortassis hominem, prius
quam genito dente, cremari mos gentium non
fuit, quia tenelluli ac medullosi infantes igne pe
nitus absumuntur leg. *Job. Jac. Chiffletius* in crit
Historic. de lint. Christ. sepulchral. p. 5.

Ex eadem ratione Veteres elapsos et erutos den
tes summo studio sepeliebant, tanquam
ortus sui principia, qui mos etiam nunc apud
quosdam populos perdurat, v. g. apud Italos, Se
ptentrionalioresque populos referente *Tb. Bar
tholino* de luce hom. et brut. p. 103.

Porro *Parmenides* pectori toti animae thronum
adju

judicavit, *Diogenes* arrieris cordis, *Aristoteles*,
Duncanus Liddelius, et *Hieron. Montaltus* cordi ipsi,
 ui et Theologi communiter assensum praebent,
 inde vocabulum COR secundum tres ejus literas
 Cameram Omnipotentis Regis interpretantur, ju-
 ta 1. Corinth. 3. v. 16. Verum hi continens sumunt
 ro contento: hac de materia leg. *Ludovic. de la*
Forge Tract. de ment. hum. ejus facultat. et funct.
D. Schneiderus de nat. somn. l. 3. de vera sede fac.
 nimae princ. et *Isaac. Casaubonus* animadv. in
 Athenaeum l. 15. c. II.

Alii addunt, quod cor formam habeat trian-
 gularem, versus coelum pateat, et versus terram
 oclusum existat.

Nos potius, qui artis Medicae praecepta, quan-
 tum possumus, Scripturae consentanea exhibe-
 mus, ut harmonia sit Medico-Sacia (quoniam quo-
 undam Medicorum opiniones atheismum fere
 capiunt) asserimus, sedem animae regiam esse in
 angvine, et sanguinem ejus instrumentum, vehi-
 culumque existere primarium, non tam ex an-
 tiquissima opinione, vim vivendi scilicet in san-
 guine inesse (ita enim prisca inveniunt: *Δύναμις τῆ*
ἐν θρώτι καὶ ζωὴ ἐστίν. Haec a Plutarcho refer-
 ur ad Homerum) quam sequentibus rationibus.

I. enim anima cum sanguine in toto corpore,
 et omnibus in partibus est praesens, ac per sangui-
 nis fluxum et motum, mediantibus venis et arte-
 riis, omnibus membris vita unice communicatur,
 usque adeo, ut, illo ipso denegato, partes hae vita
 priven-

priventur, quod ex forti ligatura, arteriarumque obstructione, magnisque vulnerationibus patescit.

Quod si enim magna in vulneribus fit sanguinis effusio, anima deficit, et vita abbreviatur, etiam in venae sectione larga lipothymia statim oritur, et in nimia ipsa mors v. g. ex apertis manuum et pedum venis, quali mortis genere obiit Seneca iussu Neronis, referente Dione p. 713. Plura Exempla congeffit *Job. Laurent. Bauschius* de lap. haematit. p. 2. ergo cum sanguine detracto ipsa anima corpori eripitur, ac vitae dispendium inducitur.

Quocirca *Helmontius* de febr. c. 4. venae sectionem praesidium furtivum ac insanum nominat citraque venae sectionem feliciter curari febriente asserit, quippe cum Deus et natura sufficientia fecerint sordium quarumcunque emunctoria, ita ulceratione venarum opus non sit pro febrium victoria, quod et approbat *Thom. Willisius* tract. de ferment et febr. p. 103. et 166. nec non *Fr. Osvald Gvems* in arbor. integr. et ruinof. hom. p. 467 (Nil dicam de aliis sanguinis profluviis praeternaturalibus, quae cum noxa ac interitu homini fiunt.)

II. Celeberrimus *Harveus* crebra vivorum dissectione expertus est, moriente jam animali, et quiescente cordis, ejusve auricularum pulsatione in ipsa sanguine undulationem quandam adhuc, et obscuram trepidationem, sive palpitationem (extremum vitae indicium) reperiri: quae semel profus extincta, nullam postea ad vitam revertentem

sper

spem esse, et *Walaenus* motum sanguinis satis celerem in venis vidit, exempto e corpore corde.

III. Stabilimus assertionem ex Sacrarum Litterarum fontibus, ut *Genes.* 4. v. 10. et c. 9. v. 4. et 5. *Levitic.* 17. v. 11. et 14. ubi metonymia est causae pro effectu. Anima enim ponitur pro vita, quippe quae ejus effectus est, aut metonymia adjuncti pro subjecto, et notatur sedes, vel vehiculum animae, uti dudum ex *Hesselbeinio* observavit *Meisnerus* in *Philos. sobr.* P. 1. sect. II. qv. VIII. ac denique *Deuter.* 12. v. 23. (Anima namque brutorum est ipse sanguis, anima vero humana est in sanguine, iudice *Stephano Roderico Castrensi.*) Hinc et antiqui Philosophi crediderunt sanguinem esse animam, unde *Virgilius*.

Purpuream vomit ille animam.

Et alio in loco:

Una eademque via sanguisque animusque sequuntur.

(An vero eadem ratio fuerit, cur et in N. T. visum fuerit Spiritui S. fidelibus interdicare sanguine et suffocatis, *Actor.* c. 15. v. 20. 28. 29. et c. 1. v. 25. Theologis excutiendum relinquimus.)

Id quod mors *Senecae* probavit animam cum sanguine exhalantis, prout antea dictum; attestante *Tacito* atque *Christian. Matthiae* in *Theatr. Hist.* p. 505. (quamvis enim non sit ipsa anima, tamen ejus est vehiculum.)

IV. quia sanguis movetur ad motum animae. Effectus enim sunt animae effectus, ac produnt
se

se per sanguinem. Sanguis animae, et anima sanguini mutuo servit, hinc ejusmodi sanguinis motus eorumque variationes necessario ab insita anima ac impellente inferuntur.

Sic in ira anima cum sanguine effervescente incipit, partesque solent efflorescere à majori sanguinis copia ad genas appellente: in terrore sanguis in momento refugit ad cor, extrema relinquit ac stagnat quasi ad tempus in vena majori, hinc fit, ut partes algeant, corpusque palleat.

In moestitia longa itio sanguinis in orbem tardior, ac quasi pigrescit: in libidine fit sanguis spiritu turgidus: in gaudio floridus per corpus manat, ac quasi vividus redditur.

Si homo conscientia ictus est, non constat color faciei. Nunc enim palleat, nunc rubore suffunditur, quod iudex probe observat: in pudore tandem sanguis in faciem, ceu velamentum effunditur. vid. Psalm. 44. v. 16. ubi *Pagninus* ita vertit: omni die verecundia mea coram me est, et pudor faciei meae operit me.

Andreas Rivetus Exercit. 27. in Genes. eleganter scribit, quod erubescencia sequatur pudorem cujus est effectus, ita accidit, ut natura quasi egrediatur ad velandam faciem verecundantis, vel ad turpe repellendum, id obtinetur sanguine per faciem diffuso, velut tenui purpureoque velo.

Franciscus Vallesius in sacr. Philosoph. p. 80 haec omnia breviter quasi in fasciculum completur his verbis: Sanguis per iram fervet, per timorem
more

orem fugit, per moestitiam pigrescit, per gau-
um effunditur, per pudorem in faciem occurrit.
Proinde *Servius* concludit: sanguis aut anima
t, aut animae sedes; jam vero per se anima non
t, sed in eo praecipue vigent spiritus vitales,
oad sensum nostrum.

Quomodo vero anima in sanguine sit, ita ex-
icari potest: Nomen animae, quod in Scriptu-
s frequens est, pro vita accipitur, quae sanguis
citur, vel in sanguine esse, propter spiritus vi-
les et animales, qui animae organa, et virtutis
us vehicula sunt, et è sanguine evaporant, non
od sanguis proprie vita sit, vel anima, hinc aut
fuso spiritu cum sanguine, aut suffocato, ani-
al interire necesse est. Sanguis ergo dicitur vi-
ntium anima subjective, quatenus anima inest
ngvini.

D. Daniel Cramerus in der *Biblischen Ausles-*
ng p. 144. consentit h. v. Das Blut ist die
Seele / verstehe in den Blute / mit / unter / und
y demselben ist die Seele. Eodem ergo res re-
t, inquit *Gvil. Harveus* in *Exercitat. de generat.*
imal. p. 323. Si quis dicat animam et sangvi-
m, aut sanguinem cum anima, vel animam
m sanguine omnia in animali perficere. leg-
thofred. Voigtium in *delic. Phys.* p. 77. Omitti-
us autoritates summorum virorum v. g. *Harvei,*
eustingii, Bauschii, Backii, Reekii, Vogleri, alio-
mve. Sic *Empedocles* quoque sentiebat animam
in san-

in sanguine consistere, unde insidiari sanguini
idem est ac vitae. Proverb. i. v. ii.

CAPUT VII.

DE

VAGITU SEU PLORATU
FOETUS IN UTERO.

Quoniam fletus iste praesupponit respiratio-
nem, ante omnia ventilanda est quaestio
AN FOETUS IN UTERO RESPIRET?

Veteres pro parte negativa stant, horumque
causam suis rationibus munitam strenue agit *An-
dreas Laurentius* in *Anatom.* l. 8. quaest. 26. Sim-
iliter ex neotericis negat respirationem in foet
Alexander Maurocordatus libell. de motu et usu
pulmonum p. 100. Rationes earum potiores sunt
quod foetus non posset haurire aërem, deinde
quia liquor innatat, si respiraret, facile in suffoca-
tionem incidere posset.

At contrariam in partem eandem affirmat *Hip-
pocrates*, *Boyleus* in *Exp. Phys. Mech.* *Deusingius*,
Bartholinus, *Harveus*, *Schvvammerdammius* alii
sequentibus fundamentis: quia adsunt causae natu-
rales, et instrumenta voci edendae sufficientia, ac
videlicet, ac pulmones. Quod si enim aër longe sub-
tilis, per inconspicuos porulos, intra testas ovarum
solidiores, se potest insinuare, et has quasi transve-
litare, quod probatur ex pullis, qui ultimis tem-
poribus, quandoque biduo, vel triduo ante exitum
pipiunt, intra testas adhuc conclusi, hac de
le

g. *Levinus Lemnius* de occult. nat. mirac. p. 33.
ocvero absqve aëre, et respiratione fieri haud pot-
est.

Pipitus hic manifeste deprehenditur, si quis au-
tem ovis propius admoverit, teste *Boyleo* in expe-
rim. phys. mechan. de aer. vi elast. exp. 41. p. 144.
urbas has ac motus foetus grandioris in ovo dum
allina incubans in nido senserit, ova pedibus suis
evolvit, et accommodat sese instar matris fidelis,
vae plorantes et inquietos infantes aut in brachio
ut illuc sedulo ab uno latere in aliud movet, do-
cec placati fuerint, aut in cunis agitatur, donec
lande iterum quiescant, referente ita clarissimo
naturae Scrutatore *Gvilielmo Harveo* in Exercit.
e generat. animal. p. 50. et 87. item ut commo-
torem situm pullo intus incluso praebeat, secun-
dam *Systema Phys. Gothan.* p. 626.

Cortex enim ovi est porosus (hinc, ovum co-
mum sudorem quasi per poros guttatim emittere,
quotidie videmus) quare per poros hosce non so-
lum calor incubantis, sed et aër pro spiratione
foetus penetrare potest: multo magis per poros
corporis foetus magis patulos, non loquar de trans-
piratione, cum aër potens sit omnia penetrare,
iam secundinarum rariorem texturam, metalla-
e solidissima permeat, cur non tenerum em-
brionis ergastulum, poris infinitis patulum?

Deinde quia respiratio in foetu debilis, ideo
non copiosum aërem non postulat. Porro certum
est foetum demum alimenta per os haurire, quod

perfecto sine aliquali respiratione fieri nequit, ipsi vero chylo ac sanguini aer est immixtus (sicu aer aquae) facile ergo pulmonibus communicari potest, pro leviori respiratione. Dum enim utero clauditur, aere perexiguo indiget, juxta *Job. Veslingium* in observ. et Epist. Med. p. 51.

Unde *Hippocrates* scribit: sufficit embryoni modica spiratio, pro suo modulo. Itaque tantum aeris, quantum foetus in utero pro vita sua tuenda requirit, facile per matrem, ejusve arterias ipsi suppeditari potest, secundum *Gregorium Nymanmannum* dissert. de vit. foet. in uter. p. 38. humorumque nutritius foetus, à matre deciduus, aeris copia proportionata est imbutus.

Praeterea, stante sententia firma, dari circulationem sanguinis in foetu, autore *Jul. Caes. Arantio* de foetu humano p. 46. *Gualtero Needham*. c. format. foet. p. 122. *Georg. Frideric. Rallio* in disqui medico-phys. de generat. animal. p. 322. 326. 327. *Anton. Deusingio* de motu cord. et sang. p. 75. et 8. *Job. Veslingio* in Syntagm. Anatom. c. 8. *Barthol. lino* in Anat. Reform. *Timaeo* in cas. Medic. l. c. 24. *Hermanno Conringio* de sang. generat. et motu. *Slegelio* comm. de mot. sang. contr. *Riol.* c. aliisve, consulantur quoque *Act. Erudit. Lips.* an. 1693. p. 231. quippe quae cum vita incipit ac desinit haec autem absque sero, et aere immixto fieri nequit, quoniam sanguinem mobilem fluxilemque reddunt, prout ostendit *Jacobus de Back* in disse. de corde, ut et *Hieronymus Barbatius* in disse.

e sang. et ejus sero, exinde firmiter concluditur
 etum in utero respirationis habere materiam
 sufficientem.

Ultimo cum omnis suctio pulsionis quaedam
 species, illa vero ab aere ambiente compulso
 efficiatur, impossibile est ut lac uterinum à foe-
 ta absque aeris adminiculo fugatur.

Consentientem habemus *Gualterum Charle-*
mem in Exercitat. physico-anatom. p. 166.

Nimirum cum pulmonum motus in embryone
 sane remissior sit, et placidus, adeo ut affatim
 exequant sanguinem excipere, dimittereque ad
 arteriam venosam tanto amne, quanto ad motum
 cordis continuandum videatur requiri, quapro-
 pter visum est Naturae peculiare illos ac extraor-
 dinarios ductus fabricare, per quos sanguis debi-
 ta quantitate cordi convenientius suppeditetur, ne
 efficiente illius torrente hujus quoque deficiat
 motus ad perennandam vitae flammulam adeo
 necessarius. Prolixius de circulatione sanguinis
 in foetu leg. *D. Job. Bobnium* in circul. anat. phy-
 col. p. 33.

Nil obstat itaque haec difficultas, quin constan-
 ter credamus embryonem placidissime quidem,
 in modulo suo, et in proportione ad cordis mo-
 tum (qui etiam placidior multo, quam in lucis
 obscura gaudentibus debet censer) ante natalem
 diem respirare.

Vanus quoque hic est metus autorum quorum-
 dam, qui ex suctione alimenti foetus in utero,

quam *Hippocrates* *Cous* sect. III. lib. de carnibus p. 31. expressimis verbis affirmat, suffocationem fieri sibi imaginantur. Non enim tanta chyli copia adest in utero, quanta in mari, vel aqua, sed ex observatione *Nymmani* vix unciae VI. VIII. aut X.

Maurocordati igitur simile est nullum, tuto potius foetus os aperire potest. Liquor enim nutritius non asperam arteriam, sed gulam ingreditur: sic adultos videmus inter edendum respirare, non tamen suffocari, et posito, adesse nutrimenti copiam in utero, tamen foetus saltem tantum exsurgit, quantum appetit, ac necessarium est, ne propter necessitatem respirationis os semper apertum habere debet, quia ejus modica respiratio penares celebrari potest, ergo diu os clausum tenere potest.

Praemissis his praemittendis firmissime jam concludendum esse censeo, ejulatum ac vagitum foetus in uteri angustiis absque aeris ope edi non posse, quia nulla vox contingit sine aere. Sunt equidem autores, qui vagitum uterinum fabulosum agnoscunt, et sonitum potius esse, et à murmur flatuum in intestinis matris ortum, contendunt sed contra experientiam.

Quod vero hic sit rarus, ratio praeter propter est, quod non in omnibus foetibus aer copiosus in pulmonibus colligatur, et abundet, sed is per poros cutis excludatur: deinceps requiritur, ut aer is, abundanter in pulmonibus non nisi à foetu rebus bustiore ad asperam arteriam, et laryngem allisus

ejus

ejusmodi sonum formet: tertio à matribus is sonus non semper attenditur.

Quod si itaque experientia quotidiana certum est pullos in ovis quandoque pipire, uti paulo ante demonstravi, imo catellos in utero materno lassasse, prout meminit *D. Georg. Balthasar Metzgerus* disp. de vit. foet. in uter. thes. II. et *D. Mich. Bernbardus Valentinus* vagitum uterinum in mure minore observavit in muscipula, leg. *Ephemered. Curios. German.* ad ann. 1691. p. 216. Cur negandum esset vagitus uterinus in foetu humano, non ideo.

Nam exempla prostant innumera, quae refert *Veinrichius* tract. de monstr. cap. 26. *Job. Finceus* tract. de miraculis *Andr. Libavius* P. II. singular. p. 287. *Gvalter. Needham* in disquisitione anatom. de format. foet. p. 96. *Robert. Boyleus* in experiment. Phys. Mechan. p. 465. *Paul. Fridelborn.* in Chron. Stet. I. 2. p. 150. *Petr. Borellus* in Histor. et observ. Medico-Phys. p. 254. *Camerarius* in Memorab. Med. Cent. II. *Job. Udalricus Rumlerus* in observ. à *D. V. Velschio* edit. obs. 97. p. 58. *Caussinus* 3. Hier. §. 2. *Salmasius* in resp. ad *Beverovicium*, *Luitfeldius* in Hist. Christiani II. Regis, item *Ephemered. Cur. Germ.* ann. 1688. p. 86. ann. 89. p. 97. et ann. 91. p. 225.

Nuperrime quoque *D. Josephus Ignatius Michel de Moscbau*, in illustrissimi Comitis filio secundo nato, anno 1693. annotavit, quod, antequam nasceretur, clarissima voce fleverit, ita

ut omnes adstantes audiverint, qui adhuc optin
valet.

Vagitus hosce multi plane praeter naturales e
judicant, quia plerumque aliquid mali vel foeti
vel parentibus, vel urbi, vel Principi, vel Reip
blica, vel toti Regioni, v. g. bellum perniciosum
aliaque infortunia praefagiunt.

Verum par ratio est ac Cometarum, calamitat
varias quoque portendentium, et tamen causas n
turales habentium, quas B. D. Sennertus l. 4. pra
p. 375. tribuit rei alicui molestiam foetui afferen
eundemque stimulantem ad flebilem vocem ede
dam, qualis est v. g. longa in utero mora, def
ctus item nutrimenti, nec non vexatio morbi a
cujus, quibus infantes quoque in utero saepe
borant, unde sinistrum augurium nonnulli ca
potius quam consilio naturae adscribunt, Con
latur hanc in rem *Adrianus Spigelius* in Epist.
incert. tempor. part. p. 79. *Kerckringius* in spicil
Anat. p. 118. *Hildanus* Cent. IV. observ. 56.
Miscellan. Cur. Germ. ann. 70. p. 132. et 150.

Interim cum D. *Balthas. Timaeo à Guldenk*
in casu Medicinal. p. 222. concedimus causas
vagitûs naturales quandoque à causa superiori
citari.

CAPUT VIII.

DE

RATIONE, CUR QUIDAM FACIL
QUIDAM DIFFICULTER LACRYMENTUR

Ordinarie quidem in humano genere omni

x aeqvo commune est lacrymas emittere; extra-
rdinarium vero, ac rarum habetur reperiri aliquos,
vi nunquam in vita plorarunt, talis fertur fuisse
hocion, Dux Atheniensium, qui à *Plutarcho* in
pophtegm. § 187. describitur, quod à nemine la-
rymari visus fuerit, ut et Socrates, qui in tota vi-
a nec risit nec flevit, ac nec à nuptiali laetitia, nec
lius diei tristitia, qua venenum hausit, variari
otuit, prout refert *Job. Ferdinand. Hertods* in
rologia p. 195.

Plurimum hic valet naturae proprietas, item
nimi inductio et educatio: hujus sanguis animi
notionibus facile, illius minime movetur, quare
le ex fonte, hic autem nunquam lacrymas pro-
ndit. Qui natura minaces sunt, pertinaces ac
ruculenti, raro, etiam in summis miseriis, fle-
e solent, hinc malefici nonnulli siccoculi sunt, ac
umiceos habent oculos, ut *Comicus* loquitur:
ic sagae quaedam sunt illacrymabiles, etiam in
urissima tortura, summisve cruciatibus, quam
ateriam sagaciter ventilat *Keckermannus*, nec non
). *Job. Fischardus* in consil. p. 78.

Sprengerus quidem in malleo malefic. P. III. qv.
p. 557. pro certo lamiarum seu sagarum indicio
abet, si quae foeminae, magiae accusatae, inque
idicium productae, lacrymas non fundunt.

Cui adstipulatur *Henric. Institor* de inquisit.
um inquit: Compertum est, etiamsi ad lacry-
andum conjurationibus hortetur et compella-
ur, si malefica existit, lacrymas emittere non

potest, licet det flebiles gestus, et ex sputo genas oculosque humectet, item *Job. Bodinus* in daemolog. l. 4. c. 1. *Matth. Berlich* P. 4. concl. 4. num. 60. *Paul. Grillandus* in Tr. de Sortil. p. 9. v. 3. *Wolfgang. Hildebrand* in praestig. magic. descrip. p. 255.

Verum hoc dubium fallaxque est indicium, quo consulendi sunt ICTI ut *Henry Boguet*, *Theodorus Reinckingius* in responso juris de procel. contra Sagas nulliter instituto q. 3. n. 468. et *Aug. Lerchmeyer* apud *Dedekenium* Volum. 2. sect. sub tit. von Zauberey p. 420. item *Binsfeld* in comment. ad Tit. Cod. de malefic. indic. 12. p. 750.

Licet enim sint, qui impotentiam flendi pro signo magiae venditent, ut *Paul. Zachias* in quaest. Medico-legal. qv. 1. n. 4. si scilicet venefica coram iudice lacrymas cohibere solet, quarum formula refert *Oldekop* Tr. 4. obs. 14. v. 2. sed hoc ipsum satis refutat. Lacrymas enim effundere aliis facile est, aliis difficillimum, et in se plane indifferens, quod adesse et abesse potest nocentibus, et innocentibus.

Proinde quod sagae lacrymas effundere haurire queant, id pro inani ac frivolo admodum signo reputat *Mart. Derio* l. 5. sect. 4. *Job. Georg. Godelmannus* tract. de magis, veneficis, et lamiis, nec non *Thummius*, et *LindenSpiur* aliive, cum fieri possit ut sit talis quarundam constitutio corporis.

Denique *Ericus Mauritius* in dissertat. p. 110 sequen

sequens responsum Facultatis Juridicae Tubingen-
 is consignavit: Daß die Verhaffte ohne Zäh-
 ren geweinet habe / daran doch der Gemeine Un-
 verständige in dergleichen Fällen viel sieht / und
 es etwan für ein unfehlbar indicium der Hexerey
 halten thut / hat wenig oder gar nichts zu bedeu-
 en / denn viel ehrliche Mann und Weibes Per-
 sōnen gefunden werden / die nicht anders weinen
 können / und hat solches seine natürliche gewisse
 Ursachen / wovon die Medici gar hübsch schrei-
 ben. Aus welchen denn unschwer zu verstehen /
 daß dergleichen Weinen ohne Zähren pro nullo
 indicio zu halten.

Praedictus *Sprengerus* sequentem rationem dat :
 quod si, inqviens, causa impeditenti fletus in-
 maleficis quaeritur, potest dici, quod, quia gratia
 acrymarum in poenitentibus praecipuis donis ad-
 cribitur, cum coelum penetrare, et invincibi-
 lem vincere humilis lacryma à *Bernbardo* dicitur,
 nulli dubium, quin et daemone, salutis inimico,
 displiceant, unde et summis conatibus illas impe-
 lire nemo ambigat, ut finalis impoenitentia po-
 tius introducatur.

Nos vero dicimus: non solum sagas ob artes
 magicas ac praestigias, ob pactum et consortium
 Diabolicum interdum fieri insensibiles ad dolores,
 sed etiam contumaces, pervivaces, et pertinaces,
 unde ex obstinatione, ac obduratione animi lacry-
 mas cohibent. Sic deprehendimus saepenumero
 in pueris immorigeris tantam mentis duritiem,

ut, licet virgis et flagris male mulctentur, attamen nec ad unam lacrymam incitari queant, ita, ut hos citius flagris discidisses, quam vel unam lacrymam excussisses. Hinc *Gregorius*: flagella moderata lacrymas provocant, immoderata quodammodo obdurare solent.

Deinceps in magnis et insolitis, in subitis et ex improviso incidentibus animi pathematibus, consternationibus ac perturbationibus plerumque accidere solet, ut lacrymae non fluant, sed stupore quodam retentae non emittantur.

Etenim mala atrocia ejus sunt naturae, ut sic rigescat homo, et obstupefiat, ut flere prorsus nequeat: saepissime doloris magnitudo, et tristitia vehemens recens oborta lacrymas inhibet, et plane tollit, ut ne guttula quidem cadat. Stante enim ad tempus sanguine cum spiritibus, ex repentino recurso, stagnat simul et ejus serum, ac consequenter lacrymae hinc *Phaedra* apud *Senecam* inquit: curae leves loquuntur, ingentes stupent.

Hoc etiam apparet in maleficis, qui ducuntur ad mortem, hi minime lacrymantur, sed toti stupore quodam correpti sunt, ac quasi insensati. Item, sicut in vulneribus gravioribus, ac improvisis non statim sanguis fluit, sed ad tempus stat et inhibetur: non secus animus subito dolore percussus lacrymas sistit, nec erumpere easdem permittit, mox autem cum cor dolorem sensim sensimque quasi concoxerit, dolorque animum remiserit, incipiunt large lacrymae fluere. Quare an

gute ac nervose scribit *Casp. Sanctius* comm. in *Esaiae* c. 21. stupor subitus lacrymas prohibet.

Id apud *Herodotum* testatur *Amasis*; apud *Thuanum* *Anna Atestina*, quae, cum nuncius ei esset allatus de caede filiorum, ingenti luctu stupens lacrymas suppressit: apud *Tacitum* uxor *Arminii* captiva, quae neque voce supplex, neque victa in lacrymas, compressis intra sinum manibus, gravidum uterum intuebatur.

Comprobat etiam exemplum Tragicum *Emanuelis Sofae*, naufragi, hic, cum ab *Aethiopibus* spoliatus, una cum conjugē et liberis nudus, in arena sterili relictus, cogeret uxorem liberosque, fame ac moerore confectos, in sabulo sepelire, nullas, his in maximis calamitatibus stupore nimio correptus, lacrymas emisit, item historia *Marcii Coriolani*, in exilium missi, qui, à matre et conjugē aliquantulum semotus, immotis ac siccis oculis, instar lapidis, absque lacrymis ullis stetit, recensente *Halicarnassaeo* l. 3. antiqvit. Roman. et *Cammerario* in meditati histor. Cent. II. c. 26.

Talis stupor quoque erat *Mariae*, hinc *Joh. 19. v. 25.* stetit saltem juxta crucem dicitur, non vero planxisse, ac lamentasse instar aliarum mulierum *Luc. 23. v. 27.* Nimirum consternatio gravissima figebat lacrymas, hinc *Erualdus* ita: pectus maternum immanitate doloris arctatur, suspirat intrinsecus, et erumpentes revocat lacrymas; eo amplius autem anxietas intumescit, quo egredi prohibeatur.

Dein-

Deinde formido imperabat, dolori silentium ac judaeorum torvi oculi illos turbines suffocabant, ergo, clauso tanti doloris tormento, intrinsecus alium vultum exhibebat.

Infantes contra ac senes ad fletum proni exsunt, cujus rei rationes reddere conatur *Cartesius* de pass. anim. P. II. art. 133. et *Rodericus a Casti* l. 4. de nat. mul. c. 7. Nimirum propter abundantiam feri lacrymas faciliores edunt pueri et puellae. Nimia namque scatent humiditate, et meatus habent laxos, hinc et quoad animum sunt molles.

Par ratio est in senibus jam repuerascentibus, scilicet ob copiam lymphae seu feri, idcirco catarrhi sunt obnoxii v. g. coryzae, tussi, sputationi continuae, excretioni mucosae, ac lippitudini lacrymosae, ob sanguinis defectum, ac refrigerationem prout prolixius ostendi in *Tractatu meo de Sen* *Salomoneo* annotat. ad vers. 2. Ecclesiastis.

Idem iudicium ferendum est de nonnullis, qui ab apoplexia liberati, et in vita servati fuerunt, sed in omni vita fracto fluxoque sunt animo, adeo ut subinde aut levi de causa, aut sine causa illacrymentur.

Exemplum refert *Bernhardus Verzascha* Exer. de apoplex. de viro nobilissimo, hic, quando consanguineis et adstantibus alloquebatur, pro responsione lacrymas profusas, et miseranda suspiria dedit. Ratio enim ejus erat exigua, et ab apoplexiae malo infirmata, corpus praeterea phle-

ma

nate inebriatum, quare ex ejus ore balbutiente
emper ingens humorum seroforum copia efflue-
at, quae causa saepe est apoplexiae.

Similem in modum gulae dediti, qui variis po-
nibus corpus quotidie cumulant, faciles sunt ad
crymas egerendas, quas vulgus ideo *Bier-
Chränen* cognominat. Qui enim largiter bi-
unt, largiter flere queunt, hinc moesti homines,
et lacrymis nimis sitientes, sumto potu largas ite-
um mittunt lacrymas, quare harum finis haud
se potest.

Recte proinde scribit *Zacutus*, lacrymas nihil
aliud esse, nisi humoris potulenti portionem, quae
per dilatationem aut compressionem venarum o-
culorum foras erumpit, hinc *Atbanasius* in oper.
om. II. p. 362. ait: quidam ex vino lacrymantur,
Poeta:

Est qui perfusus vino lacrymatur, et est qui

Nullum ridendi novit habere modum.

(Scilicet pro ratione temperamenti ac morum
cujuscunqve)

Et *Homerus*.

ἢ δὲ δάκρυ πλώσει βεβαρηότα με φρένας οἴνω

Meque gravem vino lacrymas effundere dicat.

De his factum est jam tritum sermone et vetusta-

proverbium Teutonicum, quo tales dicuntur

plorare miseriam ebrietatis. Plura de lacrymis

priorum suppeditat *Casp. Caldera* in tribunal.

Medico-Magic. p. 395.

(Omit-

(Omittam verba facere de hydrophobis, quos lacrymas comitari tradit *Caspar Barthius* in adversar. p. 1743.)

Quid dicam de foemellis, occasione qualicunqve, vel etiam levissima illis oblata, ac data, ad ploratum pronissimis, et lacrymis quasi ludentibus? de quibus Poeta ita:

Neve puellarum lacrymis moveare caveto,
Ut flerent oculos erudiore suos.

Nimirum quia in his sanguis est frigidior, humidior, et aquatior. Audiatur Hippocrates, Medicorum parens, de natura pueri, et lib. de vitæ ratione h. v. τῶν δὲ πάντων τὰ μὲν ἄρσενά θερμότερα, καὶ ξηρότερα τὰ δὲ θήλεα ὑγρότερα, καὶ ψυχότερα. At vero inter omnes, mares quidem calidiores et sicciores sunt, foeminae vero humidiores ac frigidiores.

Cui suffragatur *Aristoteles* l. 4. de generat. animal. c. 1. et 6. *Plato* l. 5. de republica, nec non *Galenus* passim variis in locis. Hac de causa corpus earum est mollius, caro magis flaccida et delicata, ingenium infirmius, ac mobilius, animus timidior, et ad sudorem ac fletum proclivior eandem ob rem etiam citius terrore afficiuntur, et ad misericordiam facilius invitantur. Qualis enim habitus est sanguinis, talis quoque est animi et sanguis movetur ad motum animae, quoniam ejus vehiculum est ac instrumentum primum.

Cum itaque mulieres tenuiorem serosioremqve habeant sanguinem, adeoque magis mobilior

rem

em, exinde leviter ira incalescunt, sunt loquaces, animusque earum facillime commovetur, et ad gaudium atque alterationem concitatur, atque facile rursus sedatur, hinc itidem lacrymis abundant, et in affectibus animi temperare sibi nequeunt, sunt inconstantes, et uno fere momento nunc risum, nunc lacrymas edere possunt.

Quapropter natura, semper provida, earum sanguinem voluit purgari, juxta lunae phases, quippe quae dominatur humoribus, propter analogiam microcosmi cum macrocosmo, cujus expurgationis beneficio innumeras effugiunt aegritudines.

Accedit, quod in mulieribus per vitam sedentariam, et cochleariam humores sanguinis excrementitii cumulentur, et in sanguine ferventur, ubi in vivis, excitato per laborem calore, absumuntur, ac sudore ejiciuntur, unde rusticorum filiae, et quotidianos labores motusque, virgines urbanas, lumulis affixas, et otiosis voluptatibus, fenestramque valvulis addictas, integra sanitate antecelant, cum illarum facies rarius expallescat, corpus noctu raro fudet, os sputo non scateat, nec aures, ac naturalium orae humore albo impuro madent, quae omnia in oppidis, mollissimo cultu viventibus, propria quasi sunt.

Non solum autem in nostris regionibus, sed etiam apud exterarum nationes, lacrymae foeminis magis familiares esse solent, quam viris. Ita *Jordanus* lib. de eo, quod divinum est in morbis, meminit de quibusdam Bohemiae mulieribus, quae

quae sponte, et pro lubitu plorare solent: Similiter de Persicis foemellis *Simoneta* in compend. Medicin. l. 2. c. 51. Sunt enim lacrymae illarum arma sentiente *Ulpiano* ICTO.

Interim in sexu virili quandoque reperiuntur qui animos gerunt muliebres, ἀνανδροί appellati constitutione corporis tenera, molli, et effoeminata praediti, qui eousque molles sunt, ut mulieribus parum cedant ejulatione, ac fletibus. Ita *D. Petrus Lotichius* in Petronii Satyric. p. 413. exemplum habet rustici XL. annorum, qui ad minimam quamcunque offensus unculam amnes velut lacrymarum effundebat. Tanta enim erat mollitiei, ut ne cachinnos, nec jocos, aut dicteria suorum absque fletibus, iisque profundissimis ferre posset, cujus filii quoque, ab eodem procreati, ejusdem ferme fuere mollitiei.

CAPUT IX.

DE

LACRYMARUM UTILITATE
ET NOXA.

VOx Hebr. majan fons, et Ajin oculus, unanagnoscunt radicem ajan inusitatam, forsas quia aquarum scaturigo, seu fons est, velut quidam terrae oculus, et propter perennem ebullitionem ac promanationem, item propter utilitatem aquarum, instar lacrymarum vid. *Henricus Opitii* Lexic. nov. Hebraeo-Chaldaeo-Bibl. p. 823 et *Valent. Schindleri* Lex. Pentaglott. p. 1292.

Not

Non tangam h. l. usum lacrymarum, quatenus scilicet cordis sunt levamina, quod videmus in melancholicis, hypochondriacis, spleneticis aliisque tristibus. Ita B. Lutherus, cum in funere Medici clarissimi uxorem videret largius fundere acrymas, dixit: finite ita fluere lacrymas. Sciebat enim et expertus erat moestitiam lacrymis dederi ac mitigari, referente *D. Hieron. Wellero* Comm. in Samuelem.

D. Pfeifferus in antimelancholico l. 2. p. 507. ita scribit: Unsere Thränen / so bitter sie uns auch düncken / seyn mit Freude und süßen Trost gleichsam durchzuckert / gleichwie sonst der Regen den Staub leschet: also pflegen die Thränen des Herzens Staub und wiedrige Bewegungen zu stillen. Wann sonst nach schweren Gewitter sich in einen Regen resolviret / so pflegt der Sonnenschein nicht weit zu seyn: also fängt die Sonne in unsern Herzen gleichsam an zu scheinen / so bald wir nur unsere Noth durch die Augen ausschütten / und von Herzen abweinen können.

Ipse mihi, testis est Dominus, inquit *B. Hieronymus*, post multas lacrymas, et coelo intentos oculos videbar mihi interesse agminibus angelorum. Praecipue hic usus apparet in viduis, quoniam solamen est in lacrymis. Si non plorarē, non orarem, *Melanchton* dicere solebat, ac Seneca: letus aerumnas levat, juxta versiculum:

Expletur lacrymis, egeriturque dolor.

Chrysofomus ait: sicut post vehementes imbr
 purus aer efficitur: ita etiam lacrymarum pluvia
 animi sequitur serenitas: *Ac Petrus Blesensis*: mi
 tis consolationi sunt lacrymae, et magnitudine
 doloris minuunt. Dolor siquidem speciem igitur
 gerit, qui, dum plus tegitur, plus ignescit. Pl
 ra leg. apud *Piccartum* in observ. politic. dec.
 c. 2.

Nolim quoque recensere arcanum vanum *Jo
 Gebsenii*, Doctoris Medici, qui in tract. de la
 philosoph. tradit ex lacrymis pia de causa ful
 superstitiose collectis, certa mensura asservat
 et, beneficio ignis, novem mensium spatio for
 parari posse arte alchymistica pulverem aureum
 qui universalis sit Medicina, pro restituendis a
 grotis.

Ethnici, à vera Dei veri cognitione alieni, cu
 berrimum infantis ploratum habebant inauspic
 tum, et adversae fortunae futurae praesagium
 idcirco peculiarem colebant Deum, Vagitanum
 ipsis dictum, hujusque simulacrum collo infan
 tium appendebant, ne multum plorarent, aut
 ut Deus iste, quem in vagitu os aperire tradebat
 infantum vagitibus praesideat. Verbum vagi
 autem à sono, quem primum pueri edunt,
 quidem ejus prima syllaba, deducebant.

Avicenna contra, Princeps et Philosophus fi
 pientissimus Tom. 1. lib. 1. p. 156. scribit: flet
 parvus ante lactationem infanti confert: Ite
Aristoteles Pol. 7. 16. ploratum infantibus utile
 adstr

stuit: nec non *Ambrosius Paraeus* de hom. generat. p. 23. Rationem addit: quia fufis lacrymis uita expurgatur. Non autem diutius illos, aut intentiosius clamare licet, enteroceles aut epicoceles metu, rupto et laxato peritonaei processu.

Anton. de Guevara in Horolog. Princip. p. 370. illum in India infantem, contra communem naturae cursum plorare, refert, quamdiu lacte alitur. Hoc sine urticas prope lectum habent, ut ad fletum infantes provocent. Philosophi enim nostri, arguit, docent: si binas singulis diebus horas plorat infans, tum ad ipsius incrementum, tum ad aetatis prorogationem plurimum conducere.

Cui assensum praebet *Felix Platerus*, Archiater ac Professor Basil. qui opinatur lacrymas esse optimas infantibus, quia per illas cerebrum evacuantur. Idem Autor lacrymas in apoplexiae curatione proliciendas suadet, v. g. odore cepearum, deducto tenuiore cortice, item sinapis et raphani. *Schneiderus* Tract. de apoplexia p. 802,

Verum ratio haec redolet antiquitatem. Non enim lacrymae sunt purgamenta privata cerebri, sed ex tota massa sanguinea suggeruntur, quippe pars sunt serum, ut supra plenius exposui, illud quoque si emittitur, massa sanguinis purgatur, non privatum membrum, ut cerebrum.

Pari modo sicut in coryza, seu gravedine, in qua uersa haec massa per nares emundatur, dum in narium uasis serum illius promptissime ac salu-

berrime stillat, unde initio fluxus inhorrescit corpus, mox supervenit calor febriculae.

Lacrymae vero infantium lactentium, quae probe notandum, si nutrix aegro corpore non est, sunt mitiores, uti et universum sanguinis serum tum temporis minus acre existit, item feces alvinae, hinc catelli eas avidè gustant, item sordidarium minus amarum. Quamdiu enim infans solo lacte nutritur, sordes istae sunt mites, si vero cibus vesci incipit, omnia recrementa, ut urinisudor, et lacrymae sunt acriores, ratio est, quod tales humores ex massa sanguinea promanant, haec est benignior, si infantis corpusculum lacte valentis nutricis alitur, fit autem acrior, varia cibaria ingeruntur: nec lotium infantis janati tam acre est. vid. *Theod. Aldes* Epist. con. *Harveum* p. 13. item observationes *Anatom. selecti Collegii privati Amstelodam.* p. 11. et *Needham* format. foet. p. 93. Lacrymas autem in infantibus non tam salvas esse inde patet, quia oculos non laedunt, aut inflammant.

Quod vero attinet usum lacrymarum in infantibus, ex eo probant, quia natura ab exuperanti feri peccantis, quo premitur, fletu liberatur, unde in illis epilepsia saepe concitatur, autore *Benedicto Victore Faventino ac Plempio*, cuius verba in *ophthalm.* c. 3. apponere libet: Audiveram à gravissimis viris, quosdam, in gravibus doloribus animo praefracto lacrymas mascule prohibentes, pertinacissimos capitis morbos incidisse, quare

er etiam Medicorum prudentiores mandant, ne
 teris in terminatione inceptus fletus interdica-
 r, causa quippe ponitur excitandis in tenera ae-
 re convulsionibus epilepticis, aliisque capitalibus
 grimoniis.

Henricus ab Heer in observ. Medic. oppido raris
 280. sequentem casum recenset: annis ab hoc
 decem Namurco venit puella nobilis epilepticis
 roxysmis, et crebris, et diuturnis, valide vexata,
 utim tamen ab insultu ad mentem redibat, lacry-
 asque non sponte fluentes, sed prae electione,
 odore scilicet stimulante, motas fundebat uber-
 n. Non dissuadebam lacrymas, quae pudim
 pudibundamque decebant, in hoc casu ma-
 ne, in quo caput plerumque et gravatur, et
 olet. Confer *Schenckium* de sero sangv. c. VI. p.
 . et seq. ubi agit de affectibus praeternaturalibus
 sero intempestive retento ortis.

Si itaque serum sanguinis in recens natis copio-
 n est, et impurum, fletu massa sanguinea o-
 nino expurgatur: hinc prudenter monet *Theo-
 ilus Golius* l. 7. Polit. p. 463. pueris non omnino
 ohibendi sunt ploratus, clamores, et vehemen-
 res vocis contentiones *συμφέρουσι γὰρ πρὸς
 ἕτην γίνεται τρόπον τινα γυμνάσια τοῖς σώμα-
 τιν.* Nam ista sunt quasi exercitia corporis.

Similem in modum usum lacrymarum in adul-
 quidam commendant, quod his largitur fufis
 pitis dolor reddatur mitior, contra in cohibitis
 adat gravior, unde *Franciscus Vallesius* com-

ment. in aphorism. Hippocr. p. 644. ita loquitur lacrymae aliquando deonerant caput, et laxant cor, quo fit, ut humiditate serosa secundum caput redundantibus, et iis, quibus cor angitur utiles sint.

Sic quoque, dentium dolorem aliquando ploratu solutum esse, exemplum habet *Timaeus à Gudenklee* in cas. Medicinal. l. i. p. 75. ac hysterica passionem per criticam lacrymarum effusionem terminatam notavit *Bartholinus* centur. 2. Hist. anatom. 97. p. 345. referente *Job. Baptista du Hamel* in op. philosoph. T. II. p. 567. Eodem modo uti *Carolus Piso* tr. de morb. ex colluv. sero ort. autor est paroxysmum hystericum aquae spiritus mescentis diluvio ad aliquot libras fuisse solutum.

Nonnunquam quoque ex applicatione emplastrum de galbano cutis ventris eroditur, ut serum copiose emanet, unde affectus hic etiam cedit. Pari ratione sicut melancholiae morbo laborant spuitione multa, et conferta magnopere sublevant vidit praedictus *Vallesius* l. 2. cujus causa est, quod melancholicorum sanguis valde est serosus, profect. II. l. VI. ostendit.

Haec omnia indicant lacrymas a sero sanguine oriri, consulatur quoque *Nathanael Highmore* in Exercitat. de passion. hysteric. quia per has ejus abundantia, et inutilitas salutariter eliminatur, quod exemplum refert *Job. Theodor. Schenckius*.

Porro non omnes lacrymae perpetuo male sunt, sed aliquae interdum crisin per sanguinis prof

offluuium e naribus praefagiunt, ut in acutis
bribus, et praesertim ardentibus, quemadmo-
um scripsit *Hippocrates*, si modo largius ex oculis
manent. Plura leg. apud *Joh. Gorraeum* in de-
it. Medic. p. 99.

De virgine per lacrymas curata vid. *Bredenbach*.
4. collat. sacr. c. 7. sic à moestis, et animo pertur-
tis, ac sexu foeminino quotidie percipimus, la-
ymas esse tristitiae delinimentum, et mentis alle-
mentum, animoque et corpori eorum afflicto
creationem ac sublevationem certam afferre;
in contrariam in Partem observamus multos ex sup-
pressione, vel sufflamine lacrymarum, gravi,
riculoso ac lethali morbo correptos fuisse, teste
doro Pelusiotà l. 3. epist. 8. et *Cardano* l. 12. de nat.
um. p. 467. qui refert de matertera *Toxamina*,
suppressione lacrymarum prae timore, subitanea
orte extincta. *Basilius* item serm. de grat. Deo
end. Tom. 1. fol. 362. multos se novisse fatetur,
si ex retentione lacrymarum in magnos morbos
ciderunt, ac apoplexia cito correpti fuerunt.

Plura de lacrymarum, et fletus utilitate leg. *Gue-
ira* l. 3. Epist.

Quemadmodum vero omne nimium est no-
um; ita quoque largus fletus est maxime perni-
osus, ita *Bartholinus* lac, ubertate lacrymarum in
stantibus mulieribus, consumptum fuisse observa-
t. (Serum enim non solum vehiculum sangvi-
s est, sed etiam lactis) imo ex lacrymis diutur-
s, in longinquo moerore effusis, corpus absumi-

tur, unde *Plutarchus* μηδέ τι θυμὸν τῆκε πόσει
 γούωσα nec animum tuum macera deflendo ma-
 ritum: et ἐκτακείς τοῖς δάκρυσιν dicitur is, qui in-
 tabuit lacrymando. Ἐκτῆκω enim significat li-
 quefacio, sicut ignis ceram liquat ac consumit
 vid. *Budaeus*.

Job. Benedictus Sinibaldus lacrymas in vener-
 conceptionem impedire asserit, ita enim lib. V
 Tract. II. c. 2. loquitur: mulier praeter voluntatem
 viro juncta, si in veneris actu plorat, nequaquam
 concipit, sed sterilem praestat venerem. Ama-
 namque venus laeta, vult hilarem animum, ju-
 cundosve poscit amplexus, juxta Poetam:

Nec solet in moestos illa venire thoros

Ejusmodi enim animi perturbatione tristi a-
 planctu spiritus turbantur, avocantur, ac resolvun-
 tur.

Praeterea si effluxus lacrymarum est excessivus
 ac longinquus, v. g. in moerore diuturno, catar-
 rhos ad oculos concitare solet, ut vel continua e-
 canthis oriatur destillatio ferrosae humiditatis, u-
 in lippitudine ac epiphora, cujusmodi involun-
 tariae et annuae lacrymationis mentionem facit

Job. Theodorus Schenckius in Generosa Baronissa
 Schönburgk, ubi metus erat, ne oculi simul pro-
 cederent: vel ut molestus pruritus, ac palpebra-
 rum quaedam excoariatio, vel calor et rubedo o-
 culis superveniat, quam postmodum sequitur
 obsuscatio, visusque debilitatio, teste *Cel-
 s.* l. 6. de curand. ocul. imminut. ac *Valesco de Tarant.*

e, qui ita loquitur: Lacrymatio in tristitia, quovunque modo frequentata, visum debilitat. Etenim graviore ophthalmia nonnunquam plus humoris, plusque vaporis per arterias in intimas oculi partes simul confertur, ut homo tandem oculis nebetior reddatur, eoque fit ut nubeculae, ceu muscae exiguae, ob oculos versentur.

Complures quoque, qui lacrymis se, ut forores Phaetontis, macerarunt, oculorum lumen tandem, continuo illo ploratu, amiserunt, ac coeci facti fuerunt, prout refert *Forestus* de uxore cuiusdam Pietcellii dicti, quae ob obitum parentis antas effudit lacrymas, ut ex inflammatione, et ex ulceratione oculo uno fuerit orbata: nec non, de muliere Lusitana, Conimbricensis Episcopus, quae oculorum usum ob moestitiam, et largos lacrymarum rivulos deperdiderat. Ejusdem mulieris mentionem quoque facit *Barradius* Tom. V. concord. et Hist. Ev. addens mulierem istam mariti mortem, usque ad lacrymas sanguineas, in Lusitaniae regno deplorasse: item *Mercurialis*, *Paraeus*, *Fabricius Hildanus*, *Eusebius* l. 5. Hist. Eccl. c. 8. f. 74. aliive, unde *Homerus*: Moerorem lumina inqvunt, qui, teste *Chalcidio*, de eo loquitur, qui jugi fletu luce oculorum tandem orbatus fuit.

Imo iuterdum cum lacrymis egreditur spiritus vitalis, unde lethalem homo incurrit morbum, scribit *Rolsincius* in meth. med. special. Comm. l. 3. c. 106.

Tandem de lacrymis involuntariis lethalibus,

et quando mortem praefagiant leg. *Francisc. Valdesius* comm. in aphor. Hipp. p. 130. et 272.

CAPUT X.

DE

LACRYMIS JESU.

Ventilatur inter eruditos quaestio: an lacrymae homini ingenuo dignae sint ac decorae. Stoici negarunt, et indicium turpis animi molli-
tiei existimarunt, horum quippe erat illud: Sa-
piens neminis miseretur. Tollit enim ea secta
affectus de humana natura: item parum decori
habere videtur, si vir gravis, honestus, sapiens
ac fortis, quamvis acerbè affectus, illacrymetur,
tradit Stoica illa ἀπ' ἀδελεία.

Ideo Alexander, re et nemine Magnus, Poetam
enecavit, quod Tragoedia sua Regem lacryman-
fecerit, et *Plato* scribit: lacrymae à claris viris
auferendae sunt, mulieribusque tribuendae.

Qua de causa et *Petrus Chrysologus*, Episcopus
Ravennas, indecorum existimat Salvatore nostro
si quis asserat ex humana infirmitate illum flevisse
referente *Stephano Clotzio* Exercit. I. §. 5. de sudor
Chr. sangv.

Peripatetici paulò sapientius moderandos affe-
ctus censebant, et in vitio esse, quicquid nimium
est.

Nos itaque respondemus: distinguendo inte-
lacrymas moderatas, et immoderatas: illas o-
mnino concedimus, approbante Scriptura Sacra
Eccle

ecclesiasticis, 3. v. 1. et 4. Quod si enim omni rei
 est tempus determinatum, ita quoque lacrymatio-
 ni ac planctui: et gentium Doctor, ac communis
 plebs totius Ecclesiae Christianae Pastor Rom. 12. v.
 5. jubet flere cum flentibus.

Quemadmodum enim facies est index mentis,
 animi platea, et cum morum tum humorum do-
 minantium speculum et character, ut vocat Ader-
 ta lacrymae signum sunt humanitatis, atque mise-
 ricordiae.

Inprimis vero Heroum, ac virorum magnorum
 letus non sunt flocci pendendi, juxta prover-
 bium antiquum Graecorum: ἀγαθος ἀριδάκρυος
 ἄνθρωπος. Bonus vir, qui multum lacrymatur.

Xerxes, exercitum suum selectissimum, ac co-
 siosissimum intuens, tanquam in speculo, seculi
 patio periturum, ex compassione lacrymas ar-
 dentes fundebat.

Julius Caesar dum Alexandri M. res gestas per-
 egit, lacrymas cohibere haud potuit, autore *Plu-
 tarcho*. Pericles, licet per omnem vitam nun-
 quam flens visus fuisset, filii tamen mortem lacry-
 nis uberrimis profecutus est.

Octavius quoque Caesar Augustus non solum
 nomen Patris Patriae lacrymans suscepit, sed et
 propter mortem Antonii lacrymis se tradidit, te-
 ste *Philostrato*.

Mittam Aeneam, belli Trojani imaginem mi-
 serabilem oculis lacrymantibus aspicientem: nec

non Numerianum, patrem suum defunctum, ad oculorum dolorem deflentem.

Si itaque lacrymae Heroum horum oculis decore, honeste, et cum laude prolapsae fuerint, cur quis lacrymas Jesu vitio vertat, ac turpes esse dicat? Sicuti enim petra duritiem suam servat, licet aquam largissime fluentem scaturiat, et emittat: Sic Salvatori, incomparabili heroi, inter medias lacrymas robur virtutis manet.

Hafael, legatus Benhadadi, Regis Syriae, ad Elisam Prophetam mittebatur, ex quo, dum flentem inveniret, quaerebat: Cur Dominus meus plorat? 2. Reg. 8. v. 12.

Nos, verba haec mutuantes, Jesum nostrum ita alloquimur: quare Deus ac Dominus meus lacrymas emittit? Hic enim plus est quam Xerxes et Elisa.

Augustinus responsum dat, Tract. XLIX. in Joh. Tom. IX. p. 129. Flevit Christus, fleat homo. Quare enim flevit ille, nisi quia flere hominem docuit. Diabolus est ἐπιχαιρέκακος, qui laetatur rebus hominum adversis; sed Christus Φιλάνθρωπος, et amator hominum, qui, si videt nos flere, ipse quoque ingemiscit, doletque. Ille non est ἀσorgος, sed plane humanus, quippe qui tangitur aliorum miseria, etiam usque ad lacrymas.

Optimus certe vir, qui etiam sine compari flevit. Flevit enim ad expianda peccata hominum, quae alius nemo potuit expiare: unde Job. Dorscheus

in Sy-

n Synopf. Theol. Zachariam. P. I. p. 296. inquit :
 lebuimus nos pro nostris malis, malorumque
 poenis, nos prementibus, et in tempore lacry-
 nari, et in aeternum ejulare; mala vero nostra
 mputata Christo, sub his ingemiscit, clamat,
 acrymatur, ergo pro nobis lacrymatur.

Quum vero Jesus lacrymas emisit, ostendit non
 nodo esse verum hominem, et affectuum huma-
 norum participem, demto solo peccato; sed et-
 am misericordem Pontificem, qui miseriis no-
 tris condolere possit, Hebr. c. 5. v. 2.

Hic dum in terra versaretur, nunquam risit,
 sed saepius fleuit, plorans quidem in sacris descri-
 bitur, ridens vero nunquam, asserente *Augusti-
 no, Chrysostomo, et Salviano*, tum quod omnium
 esset prudentissimus, tum quod paucas hilaritatis
 ansas horasque habuerit hoc in mundo, aut fere
 nullas, tum quod hominum peccata ac misérias
 semper doluerit, instar Heracliti fere, qui res hu-
 manas, mundi que vanitates perpetuo deflevit,
 juxta illud *Alciati*:

Plus solito humanae nunc defle incommoda vitae
 Heraclite, scatet pluribus illa malis.

Pii enim homines facilius lacrymantur quam
 rident, inquit *Petr. Martyr*. in loc. comm. class.
 III. c. X.

Suspirari Christo obsonium erat, non delicia-
 ri, in hoc prorsus turturi similis, qui gemitum
 habet pro cantu, annotante *Herrenschmidio*.

Hic

Hic natus, statim more aliorum infantium lacrymatus est, tum ut inciperet peccata nostra deflere ac luere, tum ut aliis infantibus se conformaret inquit *Bernbardus*.

Notanter profecto et congruenter jesulo Magaurum, thus, et myrrham donabant Matth. 2. v. 11. thus et myrrha suaveolentes arborum lacrymas sunt, aurum pretiosus montium sudor: lacrymas itaque suas, suumque sudorem offert Arabia quibus et Christi lacrymas, et sudorem ejus sanguineum ominata videtur. Revera enim, si omnem Christi vitam attentius pensitemus, quid illa fuit nisi perpetuae quaedam lacrymae, et copiosus sudor, labore et dolore vario expressus. scribit *Drexelius* Tr. de Chr. nat. p. 231.

Circa numerum vero controvertitur inter autores: *Robertus Holcot* Anglus lect. XCIIIX. in libro Sapient. tradit Christum septies lacrymas emisisse I. dum natus in praeseptio, more aliorum infantium Sap. 7. v. 3. II. dum circumcisus, ubi enim dolor, ibi fletus Hebr. 2. v. 17. III. dum Hierosolimam ex compassione aspiceret, Luc. 19. v. 41. IV. dum Lazarum resuscitaret Joh. 11. v. 35. V. dum a Juda Ischariote proderetur, et animo turbaretur Joh. 13. v. 21. VI. dum agonizans precaretur in horto Luc. 22. v. 44. (si enim guttae sanguinis praeanxoris vehementia ex corpore Christi in horto defluerunt: quanto magis lacrymae ex oculis proruperunt, inquit *Fraaciscus Comarus* in analysi Ep. ad Hebr. p. 628.) VII. dum penderet in cruce

f. 22. v. 2. et Ebr. 5. v. 7. ubi reperitur vocabulum *ετηρίας*, quod precessionem notat supplicantium, id pedes se prostrantium, humilitatis gratia: eadem vox quoque denotat oleae ramum, quem supplicantes olim manibus gestabant.

Stephanus Clotzius in Tract. de cruciat. anim. C. p. 47. scribit: non obstat, quod lacrymarum Christi in horto non meminerint Evangelistae. Terrosimile enim non est lacrymas defuisse, quando prae moerore et angustia animi sudor sanguineus è toto corpore defluxit, ubi omnino non lacrymis solum, aut guttis aqueis, sed etiam sanguineis preces suas Deo patri obtulisse visus est, quem paroxysmus eundem in cruce pendentem corripuit, dum clamore valido et lacrymis Deum patrem compellaret: mi Deus, cur dereliquisti me!

Christum vero lacrymas fudisse in agonia in horto, autor est *Theophylactus*, *Oecumenius* *hom. Aquinas*, *Bernardus Claraevallensis* et *Francisc. Ribera*, quamvis Evangelistae has taceant. Christi amor non contentus aqueis oculorum lacrymis, voluit insuper in horto sanguineis totius corporis lacrymis, peccata nostra deflere et abluere, hae lacrymae apud Deum Patrem fuere efficacissimae. Vocalis enim est sanguis Christi, juxta *Senecaum* l. 5. c. 1. magisque clamat quam sanguis Abel Hebr. 12. v. 24. Sanguis enim Abel clamat maledictam, sanguis vero Jesu misericordiam.

Alfonsus Salmeron addit: dum versaretur in aetorio inter verbera et flagella, ubi absque dubio

bio per gemitus Christi graviores ejus lacrymas indigitat.

Alii quaternarium numerum defendunt v. g. in nativitate, in Lazari resuscitatione, in intuitu Hierosolymae, et in ligno crucis (ut quemadmodum à ligno culpa et poena, ita quoque a ligno in lacrymis Christi esset sanctificatio ac Medicina, adduntque lacrymas has indicatas fuisse per IV. flumina Paradisiaca, irrigantia Ecclesiae terram, abluentia culpam, et refrigerantia innatam concupiscentiam. His anima fidelis quoque irrigatur, ut crescat aliquando in coelestem paradysum transplantanda.

Drexelius vero lib. de Christo moriente c. 8. IV. haec Paradisi flumina comparat fluminibus IV. gratiae à Christo effusis, v. g. sudori in horto, lacrymis in cruce, aquae e latere, et sanguini ex vulneribus. Hae piaae Patrum sunt meditationes et allegoricae comparationes.

Bonaventura ita: legimus Christum flevisse in sua passione nostram culpam, sive ingratitude maculam, quam in hominibus esse cernebat: in Lazari suscitatione ploravit humanam miseriam ad quam eundem revocabat, ad pericula et discrimina tum corporis, tum animi, Consulatur hic *Maldonatus*; et *Hugo Cardinalis* Hierosolymae autem ploravit nostram ignorantiam, quam tantam esse videbat.

Christian. Nisanius comm. in Joh. p. 589. ait sicut Christus suscitando Lazarum se Deum probaturu

irus erat; ita lugendo sed hominem ante probat. Lacrymae enim veri corporis sunt humores. Plures rationes congeffit *Aloysius juglaris* in torto quadragesimal. p. 297.

Jesu vero lacrymae, super Hierosolymae excidium et vastationem profusae, testantur se non detari morte hominum, et interitu, scribit *D. Job. Vinckelmannus* Comm. in Luc. p. 928. Ipse enim cogitans mala, civitati nobilissimae ac florentissimae ob ipsius coecitatem obventura, adeo misericordia est commotus, ut etiam lacrymas profuderet, non super se occidendum ab Hierosolymitanis, sed super illam i. e. propter illius exitium. Notanda autem sunt verba Christi Luc. 19. v. 41. si cognovisses, et tu, et quidem in isto die tuo etc. ubi Sermo est defectionis, quia alterum verum deest, quod requirit conjunctio, quemadmodum flentes verba solent abrumpere praeeffus magnitudine.

Ast accurate loquendo Scriptura Sacra triplicis item lacrymationis Jesu expresse meminit, ut *Job. ii. Luc. 19. et Hebr. 5.* juxta *Gerhardum. Leg. Bissacci Moralia* p. 191. in specie vero de lacrymis Christi in cruce vid. *Christoph. Nicolai in letzten unterlassenen Andencken* J. C. p. 21. *Bernhardus* : Dominus arborem crucis ascendit, ut ab omnibus videretur, clamavit, ut ab omnibus audiretur, et ait, ut omnes converteret. Hic loco mundanae felicitatis primam syllabam fel gustavit in passione, ut ad coelestem regionem melle et lacte

L fluen-

fluentem, lacrymarumque expertem, aditum nobis patefaceret. Nonnulli locum hunc referunt Gen. 49. v. 12. ubi oculi rubicundiores prae vino allegantur, intellige in passione vid. *Gerhardus* in Comment. p. 846. necnon Cantic. 7. v. 4. ubi lacrymae Christi denotantur per piscinas in Hesebon, qua de re consulantur Theologi.

Quidam fuere nimis curiosi, qui guttas quoque lacrymales Salvatoris numerarunt, ut *Maximus Sandaeus* in crucifixo honorato decad. 9. p. 147 qui sexaginta duo millia lacrymarum ex oculis destillasse, supra nonaginta septem millia in horto Gethsemane guttulas sanguineas exsudasse, ac sexies mille sexcenta sexaginta sex vulnera pro salute nostra corpore suo excepisse prodit.

Job. Heroldus vero iuxta numerum lororum nodorumque in flagellis, ac pro numero spinarum in corona, (ex rhamno parata, prout D. d. ostendat in *Passionalibus meis Medico-Sacris*) vulnera in corpore Christi conspicua tradit 5475. *Bonaventura* summam plagarum, quibus JESU sanctissimum corpus tempore passionis lacerarunt, colligit 1226. et vulnerum ejus 5475. cui suffragatur *Landulphus* de vita Christi, leg. etiam *Job. Landspergius* Homil. L. de pass. Dom. *Gvilielm. Pipinus* de Christi patientis statu, aliique plures. Sic *Galatinus* lacrymas Christi in passione effusas numerat 66200. Ast res est incerta, pie potius ita excogitata.

Sufficit nos scire Jesu lacrymas non simulatas fuisse, sed veras et ex seruo ac sincero commiserationi

nis affectu effluxas, quia imber lacrymarum largissimus emanavit. Christi amoris lumina facta sunt lacrymarum flumina, quis inexhaustum ejus lacrymarum pelagus absque lacrymis transfretare, quis inexhaustum dilectionis divinae, erga genus humanum, Oceanum exundantem penetrare test?

De Josepho scribit Historicus Sacer Genes. 43. v. 30. incalescebant miserationes ejus super fratrem suum, juxta versionem *Pagnini*, et secundum Vulgatum: commota fuerant viscera ejus super fratre suo, et erumpebant lacrymae: multo magis commota sunt viscera Christo misericordiae, ut tam acerrima vice fleverit? Hae calentes amoris ejus sunt indices Joh. II. v. 35. et 36. et Deuteron. 33. v. 3. signa misericordiae, ostenduntque uberiores quam nos ac ferventem charitatis affectum.

Quomodo enim David Absolonis degegensis inobedientiam ac poenam futuram deploret, 2. Sam. 15. v. 30. ac Prophetae futuram poenitentiam v. g. Jeremias c. 9. a v. 1. ad 10. Esaias 2. a v. 4. ad 12. et Joel. c. 2. v. 17. Sic quoque David pater interitum Solymorum, filiorum pessimorum, oculo scilicet omnipotentiae malum urbis suae poenae quam culpae perpendens, imo non oculis solis, sed membris quasi omnibus flevit, juxta *Bartholomaeum*. *Augustinus* inquit: Christus flevit, ut hominem flere docuerit; et *Ambrosius*: Jesus suas lacrymas et patientiam ostendit Judaeis, ut ipsorum quaereret poenitentiam. Deus expectat

pectat gemitus nostros temporales, ut avertat aeternos: expectat lacrymas nostras, ut perfunda gratiam suam.

Gabriel Biel in Tract. de hist. pass. Dom. p. 598 inquit: qui mala poenae unius gentis, ac civitatis Hierusalem suis discipulis, non nisi cum lacryma compassionis, praedicere voluit, manifeste significavit, quantum se pro malis totius humani generis contristavit.

Ut et *Job. Schmidius* in C. miscell. p. 559. Christus flevit, ut discamus lacrymas fundere propter peccata. Sicuti autem guttae pluviae cavant lapidem saepe cadendo: sic lacrymae Christi corda nostra commovere debent ad poenitentiam. Consultatur hic *Brinslejus* Anglus de lacrym. Christi super Jerusalem.

In Lazaro vero mortuo deflevit Jesus potissimum peccata omnium hominum, tanquam mortis causam Rom. 5. v. 12. Praedictus *Biel* addit Christus non mortuum flebat, quem ipse suscitabat, sed mortem, quam sibi homo peccando comparavit. Si enim peccatum non praecessisset, sine dubio mors secuta non fuisset.

In ara denique crucis non ob tormenta corporis, aut ob acerbitatem passionum suarum, sed compunctionem humanae miseriae ad preces lacrymas commotus fuit, nec non ad imitationem ut quoque precibus nostris lacrymas admisceamus exemplo *Hannae* 1. Sam. 1. v. 10. *Sarae* Tob. 3. 12. *Hiskiae* 2. Sam. 20. v. 2. et 3. ac *Esdrae* c. 10. v. hi

inc Philippus Camerarium ita alloqyebatur: Si
non plorarem, non orarem.

Quod si enim corda hominum lacrymis vehe-
menter moveantur, cur non multo magis iis mo-
veatur Deus orationi junctis? Sunt enim illices Di-
nae misericordiae. Oraturi sunt quasi coelum
gressuri Ecclesiastic. 35. v. 21. unde *Job. Lassenius*
Perlenschatz P. 1. p. 5. inquit: Ein Christ hat die
stärckste Macht / sein Gebeth ist das stärckste
uff Erden / wer bethen kan / hat keine Noth!
Das saltzige Meer- Wasser hat große Krafft/
das thränende Auge eines Bethenden viel größe-
r. Dieses beweget den Himmel zur Barmherzig-
keit / machet aus den Fluch einen Seegen / aus
dem Weh lauter Wohl.

Eam ob causam consvetudo olim erat preces lac-
rymis mixtas tanquam ardentiores fundere, pro-
patet 1. Sam. 1. v. 10. Ps. 6. v. 7. Joh. 38. v. 2. et 3.
tor. 20. v. 19. quia lacrymae aromata sunt pre-
m. *Nilus Episcopus et Martyr* in *Gnomis* p. 415.
orationem lacrymosam vocat bonum animae bal-
um, et *Bernhardus* serm. 32. super cantic. ora-
nem fidelem nominat spongiam, quam Deus in
vinem filii Jesu immergit, eodemque nostra
icta delet.

Psal. 34. v. 6. emphaticum verbum extat Na-
s, quod *Lutherus B.* reddidit anlauffen / fluvii-
e rapidi violentiam notat, cui preces comparat,
e in Deum firma fiducia irruunt, fluvii instar
ximi, qui omnia mala et impedimenta perrum-

pit (Nahor enim fluvium significat) praecipue
preces lacrymis sunt conditae atque impraegnatae.

Pontificii magnis encomiis praedicant lacrymas
D. Ottiliae, quod faciant ad sanitatem oculorum
cum tamen haec revera sint fuitiles; maxime uti
contra sunt lacrymae Jesu Christi. Etenim ab
oculis ejus, tanquam scaturiginibus, rivi salutares
rivantur. Nostrum est, ait *Ambrosius*, quod flere
quod tristis fuerit usque ad mortem, agnosce ita
homo, quam nobilis sit anima tua, et quam gra-
viter fuerint vulnera, pro quibus necesse fuit Christi
fieri. Doluit autem Salvator et Servator nos-
trum meritissimus, ne nos aeternus atque infernalis
dolor primeret: tristis factus est, ut nobis laetitiam
veram acquireret, flevit idem, ut nos flere do-
ceret, ac eliceret e cordibus duris lacrymas poe-
nitentiales. Lacrymae enim lacrymas provocant.
Plures lacrymarum Christi causas leg. apud *Guilielmum
Richterum* in *Axiom. Oeconomic.* p. 331.

Sicuti vero infallibile mortis signum existit
aeger, desperato morbo laborans, dolores am-
plius non sentit: sic aeternae mortis est indicium
quod quis peccata non agnoscit, et lacrymis poeniten-
tialibus minime utitur, loco collyrii apocal. 3. v.
Contra beatus qui hic plorat, nam illic ridebit.
Luc 6. v. 21. Lacrymae enim poenitentiales bal-
neum sunt, in quo abluuntur animae, ut sponsae
in caelestis fiant, ut loquitur *Guilielmus Per aldu-*

Notabilia hic sunt verba *Aurelii Augustini* *Sermonum*
XLII. ad fratres in eremo p. 1368. et 1369. Tri-

Et aqua Salvatoris : aqua lacrymarum, quando fle-
 it super Lazarum, et super civitatem, aqua quam
 osuit ad pelvim, quando discipulorum pedes la-
 vit, et aqua quæ de latere eius emanavit : prima est
 aqua contritionis, secunda confessionis, tertia sa-
 tisfactionis. Prima mentem sanat, secunda refri-
 gerat, tertia foecundat. Ergo, fidelis, istas aquas
 accipe ac lava te, et mundaberis à lepra.

Poenitentia namque est medicamentum vulne-
 ris, spes salutis, per quam peccatores salvantur, per
 quam Deus ad misericordiam inclinatur. Dum
 autem poenitentiam, fratres, feceritis, fundite pro
 peccatis lacrymas cordis et corporis. Etenim nun-
 quid non lacrymando Petrus à Christo respici-
 tur? nunquid non Maria veniam meretur? nun-
 quid non Martha lacrymis sanat? nunquid non
 Chananæa exaudit? nunquid non Lazarus ad
 vitam revocatur? lava ergo faciem lacrymis, per-
 cute pectus, exalta vocem tuam confitendo sacer-
 doti peccata tua, et exclama. peccavi Domino, et
 responsum accipies: Transtulit Deus peccatum
 tuum à te.

Porro lacrymæ Iesu meritoriae sunt. Lapsus
 rimorum nostrorum parentum in eo quoque con-
 stebat, quod peccarent oculis. Eva enim abu-
 cebatur oculis, ut loquitur *Iob. Cocceus* in Genes.
 .41. et exardescbat in fructum arboris concu-
 piscencia illicita Ephes.4. v.22. Hac de re leg. *Vin-*
centius Schmuck in Hist. Adæ. p.88. etc.

Fagius ad locum Genes.3. v.6. ita scribit: triplici

cupiditate titillabatur mulier: iudicat enim idoneum esse ad cibum, ad oblectationem oculorum, et ad prudentiam comparandam.

Caietanus vero notat tria hic esse triplici vitae hominis correspondentia. Nam ad rationem spectat, quod ad sciendi rationem faceret, ad vegetativam, quod fructum illum bonum ad vescendum existimaverit, et denique ad sensitivam, quod videretur delectabilis, desiderabilis, ac visu concupiscibilis, iuxta *Pagninum* h. l. quae sanitas erat oculis secundum interpretationem Chaldaicam.

Est enim Sanare oculos Chaldaicum proverbium, pro pascere oculos. In Sacris etiam, iuxta Hebraismum, desiderium oculi dicitur res visu iucundissima, amabilis et gratiosa, prout ostendi in *Tractat. meo DE MODESTIA SCRIPTURAE IN REBUS VERECUNDIS* nuper edito.

D. Aug. Pfeifferus in catal. pass. p. 68. inquit: Unsere erste Eltern lachete die verbothene Frucht an und assen davon Gen. 3. v. 6. allein es hieß: vae tibi ridenti nam mox post gaudia flebis: Bald dar auff weineten die Augen Thränen dafür / un- sollte ewiges heulen darauff folgen: allein dafür weinet der leidende *Jesus* / diese Thränen sind Perlen und Crystallen / sie seyn ein köstlich unge- fälshches Narden- Wasser für deine Herzen Ohnmacht / sie seyn der Gnaden- Regen der de- nen Sünden- Staub / sie seyn das Wasser / wel- ches die Hölliche Glut löschen kan.

(Incidenter elegantem hic inferam comparatio-

ner

nem et aequalitatem tentationum Evae in paradiso, cum Christo in deserto factam, quam habet *Job. Lightfoot in Harm. IV. Evangelist. p.361.* Evam tentat serpens tripliciter, ut 1. Ioh. 2. v. 16. 1. cupiditate carnis. Videbatur enim mulieri bonum esse fructum arboris illius in cibum. 2. libidine oculorum. Videbatur enim gratissimum illum esse in oculis. 3. fastu vitae, quia faciebat ad intelligentiam divinam.

Similiter tentator Iesum sollicitavit 1. ad cupiditatem carnis, dum illum esurientem videns iussit dicere lapidibus ut panes fiant. 2. ad libidinem oculorum dum omnia mundi regna, cum pompa et splendore, illi obtulit, ac repraesentavit. 3. ad fastum vitae, dum per aërem fastuose volare, ac de templi fastigio descendere illum hortatur, ad occupandam inter mortales gloriam. *Prosper eodem fere modo de triplici tentatione primorum parentum exponit: concupiscentia carnis fructus gustus fuit, oculorum, promissio de aperiendis oculis, superbia denique vitae, quod forent sicut Dii.)*

Sicuti quoque Eva lacrymas, ita Maria laetitias in ventre portavit, unde Eva luxit, quia peccatorem, Maria vero exultavit, quia innocentem edidit, Luc. I. v. 47. 48. Eva erat maledicta, secundum verbum Iehovae; Ego multiplicando multiplicabo dolores tuos, iuxta stylum Scripturae, ob dolorum certitudinem, magnitudinem, multitudinem ac longitudinem, (prout prolixius explicavi

in proemio meo DE MORBIS IN SACRIS LIT-
TERIS.) Maria vero benedicta, iuxta salutatio-
nem angeli Luc. 1. v. 28. scilicet ave, mutatis sal-
tem vocabuli Evæ elementis.

Sicuti igitur ex oculis protoplastorum natura
est peccatum, quod quotidie à nobis usu oculorum
illicito continuatur, et augetur: ita vicissim ex ocu-
lis Salvatoris contra hoc malum effluxit remedi-
um, scilicet lacrymæ salutiferæ ac expiatoriæ
hæc aqua delet maculas omnium delictorum, hin-
ad λύτρον quoque referuntur hæc Iesu lacryma
Hebr. 5. v. 7.

Quodsi Chymici magnificiunt aquas herbarum
nonnullarum, ac florum destillatas v. g. alchymil-
læ, bursæ pastoris, hyperici, saniculæ etc. in ad-
stringendis et medendis vulneribus quibusdam
cur non magnificamus lacrymas Christi, quæ ab-
luunt animæ sordes, ejusve ulcera curant?

Audiat *B. Lutherus* T. VII. Ienens. p. 264. S
in una lance appenduntur peccata nostra, et ira
Dei, peccatis nostris debita, ac in altera ponan-
tur lacrymæ hominis, tanquam pro nobis ploran-
tis, tunc altera lanx usque ad infernum nos depri-
met: quodsi vero in adversa lance ponantur Dei la-
crymæ, tunc ponderosior fiet lanx ista, quam o-
mnia peccata nostra, et universa Dei ira: et *Augu-
stinus*: flevit Christus, ut lacrymis suis mundi pec-
cata deleteret. Interim nisi Christus simul nostra
fuisse

uisset naturae nec semel et iterum lacrymari potuisset, inquit *Chrysofomus*.

Maxime vero notabilis est concursus affectuum humanorum Salvatoris in resuscitatione Lazari Ioh. II. nempe 1. irae, in v. 33. et 38. ubi cum fremitu, i. e. vehementer indignatus dicitur, intellige in diabolum, qui causam mortis invexerat, iuxta *Siricium* in discursu de lacrym. Chr. p. 29. vel etiam in ipsam mortem, secundum *Aegidium Hunnium* comment. in h. l. qua de re supra c. IV. dictum fuit. 2. gaudii, iuxta versic. 15. 3. moeroris ac fletus consequentis, iuxta vers. 33. et 35. Gaudebat nimirum propter discipulos, quia per resurrectionem Lazari sentiebat fidem ipsorum augeri, ac confirmari in Messiam: flebat vero propter Iudaeos, ratione incredulitatis eorum, etiam resurgente jam Lazaro. Ast lacrymae Domini gaudia sunt mundi.

Plura de lacrymis Iesu Christi lege apud *Iob. Georg. Dorscheum*, *Ioach. Hildebrandum*, *Michael. Siricium*, *Casp. Bartholinum*, *D. Velthemium*, *Iob. Olearium* in Dissertat. et Tractat. singular. hac de materia conscript. item *Iul. Caes. Placentinum*, *Mart. Bohemum* in Spectac. pass. I. C. p. 122. et seq. *Jacob. Rauppium*, in Biblioth. portat. pract. p. 357. *Botfaccum* in moral. p. 520. *Iob. Mich. Dilberrum*, *Abasver. Fritschium*, *Hornbeccium*, *Rudolf. Petri* de Traanen Christi, aliosve.

Non solum autem Christus lacrymatur, sed idem quoque lacrymas nostras sistit, inquit *Nazianzenus*, blandeqve detergit in amaritudinibus,

bus, anxietatibus, et omnis generis calamitatibus.

Trebellius Pullio in vita Claudii autor est foeminam pauperrimam ac viduam venisse aliquando ad Claudium Imperatorem lacrymis madentem, ut illius opem imploraret: optimum vero Principem, misericordia commotum, non solum cum illa complorasse, verum manibus etiam suis lacrymas de facie illius abstersisse, malle me, dicens, angoris subditorum participem, quam, ut oculos lacrymis plenos habeant, autorem esse.

Haec optime in Deum nostrum, misericordiae abyssum quadrant, hic omnibus expetentibus aditum concedit, omnes moerore confectos benigne excipit, lacrymasque eorum exsiccat, ut hilari et serena facie discedant.

Exemplum leg. Luc. 7. v. 13. ubi *D. Job. Olearius* in der Bibl. Erklär. p. 435. sequentia annotavit: Obs gleich zu Nain heißt acetosa in paradiso, an den schönsten Ort wächst auch Sauerampffer/ so stehet doch der Trost dabey/ vita in fato, der Tode lebet/ und heißet: coelum in coeno: auf diesen Jammerthal erblicken wir den Himmlischen Freuden = Saal: et *Henr. Müllerus* in der Ev. G.R. p. 1027. *Jesus* kan nicht ansehen/ daß wir weinen / entweder er weinet mit / oder er wischet uns die Thränen ab / wie eine Mutter es nicht über ihr Herze bringen kan / daß sie ihr krankes Kind solte weinen hören / und ihm nicht ein tröstlich Wort zusprechen: so kan *Jesus* nicht schweigen

nen über unsere Thränen. So bald die Thränen aus den Augen fallen / fällt sein Trost ins Herze und stillt die Thränen. Thränen sind in Blut des verwundeten Herzens: wo Wunden sind / da heilet Jesus / und wo er heilet / da ist der Schmerz gelindert.

In loco vero allegato Lucae ἐσπλαγχνίσθη emphasin habet peculiarem. Significat eum affectum tum ingenti ac profunda misericordia (qva de re in Tract. meo DE CIBIS SACRIS c.d. agam) unde Zelichius concinnne loquitur: Das Noli flere ist ein schönes Wischtüchlein mit der rosin-farbenen Seide des Blutes Jesu Christi des Todens Verschlingers ausgehehet / wieder alle Sünde und Noth. Haec enim prima fuerunt verba Salvatoris post passionem et resurrectionem. O ergo felices lacrymas, quas benigna Conditoris manus abstergit.

Est autem misericordia miseriae alienae in corde nostro compassio, iuxta Augustinum, et dicitur à miseria et corde, non quod ea cor faciat miserum, ut Salmero putat, sed quod cor nostrum aliena miseria ita tangatur, ut quasi calefiat (quemadmodum Germ. barmherzig dicitur quasi warmherzig) et viscera commoveantur, ita ut non possimus non commiserationis affectum prodere, qualem scilicet mater infantis ex sententia Salomonis dividendi demonstravit 1. Reg. 3. v. 26.

Haec autem se exerit tam circa captivos, quam oppressos, ac pauperes (manus autem pauperis Christi

Christi est gazophylacium) in specie vero misericordiae opera hoc versiculo includuntur:

Visito, potio, cibo, redimo, teco, colligo, condo: nempe in aegrotorum visitatione, sitientium potatione, esurientium cibatione, et incarceratorum liberatione, item in investiendis nudis, recipiendis peregrinis, ac sepeliendis mortuis.

Deinde verbum *σπλαγχνίζομαι*, duodecies in Sacro Codice occurrens, notat summum ex visceribus intimis misericordiam profectam, et idem est ac miseria tangor, ita ut intima viscera vitalia moveantur. vid. *Adam Erdmann Mirus* in *Philol. Sacr.* p. 95. et *Bald.* in *Ep. Paul.* p. 1089.

Σπλάγχνα autem non solum notant intestina, sed *συνεκδοχικῶς* interanea, v. g. cor, epas, renes, uterum, et per metonymiam subjecti significat commiserationem, quae in visceribus et praecipue in corde se prodit: et juxta *Theodorum Beza* Hebraei per *rahamim*, ac Graeci per *σπλάγχνα* omnes teneros ac veluti maternos affectus intimo cordi insidentcs, seu amorem intimum declarant.

Optime hoc explicat Lucas c. 1. v. 78. *διὰ σπλάγχνα ἐλέγς* per viscera miserationum, et Paulus Coloss. 3. v. 12. utrumque conjunxit: *σπλάγχνα οἰκτιρμῶν* viscera miserationum i. e. cor ad commiserandum propensissimum, ubi per *ἀνθρωποπαθειαν* Deo tribuitur, et quidem notanter non in singulari Deus *πατήρ οἰκτιρμῶν* sed *οἰκτιρμῶν* in plurali appellatur, ut Rom. 12. v. 1. et 2. Corinth.

v. 3. i. e. summe misericors, quia multa et infinita sunt opera misericordiae ejus, observante *Ivenar.* in Lexic. Hebr. Ex more enim Hebraeorum pluralis numerus vim habet exaggerandi, ac magnitudinem excellentiamque alicujus rei designat. leg. *Bernhardi* sermo de VII. misericordiis. jus namque proprium est misereri et parcere.

Porro *σπλαγχνίζεσθαι* significat diligere intime, sicut mulier infantem in utero gestantem, verbo: notat *σπρυγὰς* naturales, atque illum natura insitum affectum animi, quo matres, inprimis visa liberorum, ex utero suo natorum, misera, non possunt non eorum misereri. Exemplum leg. Gen. 21. v. 16. et 1. Reg. 3. v. 26.

Vox enim Hebr. *Racham* dilexit ex intimis visceribus deductum quasi est, a nomine *Rechem* terus, qui tenerrimo complexu foetum amplectitur, quasi diceret: in visceravit, si ita loquili-
eret, i. e. inter viscera conclusit. vid. *Conrad.* *ircherus* in concord. Graec. V. T. p. 1666. et graec. *ἐργω* amo significat naturali quadam charitate complector, qualis est amor parentum erga liberos, et vicissim horum erga illos.

Sic etiam vocabulum *ἑυσπλαγχνος* misericors a Hebraeis consuetudine est sumtum, qui visceribus pro affectibus usurpant.

Ejusmodi locus quoque est Jerem. 31. v. 20. ubi conturbatio viscerum vehementem misericordiae motum notat, quem ita explicat *Weybenmaierus* Ev. Dom. p. 633. Das Wörtlein Hamah bre-

chen

chen heißt so viel als tumultuiren / mit großer
 Schalle knarren / krachen und brechen / wüten
 und toben / und wird gebraucht von den unge-
 stümmen Meer / welches / wenn es zur Zeit de
 Ungewitters seine greuliche Wellen zusamme
 stößet / offtmahl solch gethön von sich läset hören
 als wenn es donnerte und blizte / und viel Car
 thagen auff einmahl loßgebrennet würden / wi
 das Gleichnüs gebraucht wird Esa. 17. v. 12. Jerem
 5. v. 22. und c. 6. v. 23. es wird auch dieses Wort ge
 braucht von den Brausen des Mostes / welche
 dem Faß den Boden offt außstößet / dafern e
 nicht auffgemachet wird Zachar. 9. v. 15. et Pro
 vrb. 20. v. 1. so breche ihm auch das Herz über
 den Hunger des Volcks Marc. 8. v. 2. Er wüt
 und tobe in seinem Leibe von Liebe und Mitler
 den / als wenn es das Herz zerbrechen wolte leg
D. Aug. Pfeifferi spec. pass. p. 112.

Iob. Frid. König in disposit. in univ. Theol. p. 6
 ita exponit: Es wird ein Gleichnüs genommen
 von einen ledigen Magen und hungerigen Ge
 därme / wenn dieselbe ledig sind / fangen sie an z
 gurren und zu murren / und haben einen hefftige
 Hunger und appetit nach der Speise / wollen sie
 auch nicht eher zu frieden geben: Also habe auch
 Gott einen heißen Hunger nach unserer See
 ligkeit / daß das innerste seines Väterlichen Her
 zens gleichsam gurret und murret / und sich nich
 eher will zu frieden geben / es werde dann mit de
 gläubigen Ephraims Seeligkeit gesättiget

Quapropter juxta fontem Hebr. sic verba valent :
ta viscera mihi sonuerunt, vel tumultuata sunt, et
miserendo miserebor eius.

Porro Ps. 23. v. 6. extat vocab. Chesed, denotans
affectum charitatis maternae unde chasidah i. e.
ciconia, de quibus produnt naturae-consulti quod
ocetus suos supra omnia avium genera studiosius
oveant, cibos ore revomant, ac pullis praebeant,
eosdemque magnis in periculis adiuvent, leg. *Simo-*
is Maioli dies canicul. p. 90.

Haec ad affectum Divinum ergo nos optime
applicari et explicari queunt. Etenim apud eum
est miserationum multitudo Esa. 63. v. 7. et ampli-
tudo Psalm. 51. v. 3. immensus quidem est Deus in
iustitia, sed priora sibi vindicat misericordia, in-
quit *Bernhardus*.

Ut summatim loquar: in Deo nostro coniunctio
est affectus et effectus, qui est praesentissimus, cer-
tissimus, constantissimus, efficacissimus, ineffabilis,
et plane incomparabilis.

Denique notanter Salomo ad ingressum oraculi
in templo gemina fecit ostiola e lignis oleagineis,
in Iudaea vulgaribus, inquit *Drexelius* in Rhetor.
coelest. p. 172. vid. 1. Reg. 6. v. 31. Cur non e lignis
betim aut Cedro, quae Cariem ignorant? oleam
adhibuit recte, ut orationis locus simbolo miseri-
cordiae insigniretur. Ut enim oratio impetret, mi-
sericordia persuadet. *Basilius* addit: ille in sancta
sanctorum, in aeternae felicitatis domum per-
venire poterit, qui per ostiolum oleagineum
M quae-

quaerit ingressum, qui commodare discit et misereri.

Alfonfus Salmeron comm. in Hist. Ev. tom. V. p. 91. per duo ostiola olivarum in Salomonis templo intelligit duplicem misericordiam, cordis et operis, sive spiritualem et temporalem.

Praeterea emphatice Ps. 126. v. 5. piorum lacrymae comparantur cum semine ex quo messis surgit larga laetitiae. Simile desumptum est à rusticulis eorumve laboribus. Cogitur enim miser agricola jam esuriens, aut annonae caritate pressus spoliare se fructu ordinario, ac semen terrae mandare, quo in annum sequentem sibi prospicere posset, hoc, quanquam acerbum sit, et seminantem moerentem ac meticulosum efficiat, propter eventum dubium, et incertum messis proventum, imò in adversa multa praecipitet, non loquar de venti aerisque inclementia, quae eidem oculos madidos et lacrymosos saepe creat; spe tamen futurae messis incitatur, ut de fructibus ad victum necessarium vix sufficientibus decerpat, quod in terram projiciat. (Spes enim alit agricolas, et seminatio opus est sperantium) hinc tandem messe appropinquante dolor et lacrymae seminantis vertuntur in gaudium et risum, ob largam laborum ac sudorum compensationem.

(*R. Kimchi* quidem lacrymas has refert ad anxietatem, ob imbrium defectum, terraeque ariditatem, quae de messe ipsum desperare quodammodo jubet, imo vero inter lacrymas precari quoque faci

facit agricolam pro pluvia, quas preces Deus audit, huic tamen non accedit *D. Mart. Geierus* comment. in h. l.)

Sic quoque piorum non erit perpetua tristitia, licet sementis fuerit tristis, messis tamen erit laetissima. Plura hac de lacrymarum seminatione habet. *Geierus* in der Betr. der Sterbl. *Bidenbachius* in Exeq. P. II. p. 244. *Felgiebel* in der Schatz. Schl. Abd. T. I. p. 934. etc. *Nic. Hasius* in geistl. Redner P. III. append. p. 5. *Nasser* in Klaghauf. P. I. p. 297. *Roberus* in arc. Triumph. P. I. p. 945. *Schröderus* in funebr. p. 575. *Stybarus* in L. p. T. I. p. 191. *Gatakerus* in Cinn. l. I. c. II. *Lamb. Alard* in H. M. p. 55. *Friedemann. Bechmannus* de hominum novissimis p. 125, etc. ac *Valent. Vudrianus* in schola cruc. et tessera Christianorum p. 56. h. v. Der Christen Acker ist das Creutz / die Saamen sind die Thränen / die Frucht ist die ewige Freude : wer diese Thränen - Saat säet / der wird theilhaftig der Freuden - Ernde. Mancher säet Thränen der Arminth / dafür wird er die Ernde des ewigen Reichthums erlangen. Mancher säet in seiner langwierigen Kranckheit viel Thränen / dafür wird er ewige Gesundheit einsernden.

Cui ad stipulatur *Seriverus* in Seelen-Schatz P. IV. p. 167. Thränen sind eine schöne Saat. Hoc enim e lacrymarum semine perpetua jubilorum, et nunquam finienda exsurgit messis.

Idem in Saft und Krafft p. 990. addit: Die

Thränen der Betrübten / sind ein Saamen
 daraus lauter Trost und Freuden-Blumen
 wachsen Matth. 5. v. 4. Esa. 61. v. 3. et p. 1721. *Q*
 unsere Thränen fallen in Gottes Garten / u
 es werden lauter Freuden-Blumen daraus.

Multo magis vero ex lacrymis Jesu messis surg
 infinitorum bonorum, tam temporalium, qua
 aeternorum.

Ipse suis lacrymis, divino ex corde profectis,
 Aeternae peperit risus, et gaudia vitae.

unde *Arhanasius* exclamat: Christi fletus nos
 est laetitia: et *Augustinus*: ille lacrymas fudit,
 nos gaudia mereremur.

Tandem Salvator absterget quoque lacrymas n
 stras in mortis anxietate, ac die judicii Apocal.
 v. 17, et c. 21. v, 4. ubi in Graeca versione ἐξάλει
 extat, ἐξάλειφειν autem significat penitus dele
 et eluere, ut ne guttula supersit, nec character, n
 reliquiae lacrymarum deprehendi queant, exp
 cante ita *Gothofredo Kotzero* in Emblematis pass
 nal. p. 27.

Allegoria haec desumpta est à matribus εὐσθη
 τάταις, quae parvulis, famem vel sitim fletu p
 dentibus, non ubera tantum admovent, sed lac
 mas etiam ab oculis detergant.

Secundum *Hieron. Kromayerum* comm. in ap
 cal. p. 174. h. l. significat lacrymarum causas tol
 re: similiter Esa. 25. v. 8. in fonte reperitur Bi
 i. e. absorbuit, scilicet instar vini optimi, lac
 mas, i. e. quae illarum causa sunt, ut afflictio
 et

et calamitates hujus vitae, prout explicat *B. D. Calovius* in *Bibl. illustr. h. l.*

In *Critic. Sacr. Major. Anglic.* dicitur plus esse aliquanto in verbo abstergendi quam in illo auferendi, quod habet *Esaïas*. Abstergere enim est abstergendo et obliterando plane delere, ut nulla unquam de novo prodeat, vel scaturiat: et quidem absterget Deus *πᾶν δάκρυον* i. e. universam lacrymarum multitudinem, quasi una saltem esset lacryma, juxta *Sebast. Schmidium* in comm. abstersio lacrymarum est consolatio, et exhilaratio.

Joh. Cluverus in diluculo *Apocalyp. p. 288.* ita exponit: omnes lacrymae abstergentur i. e. omnis doloris causa materiaque extirpabitur, quicquid laborum et aerumnarum uspiam fuit; est, et erit, debet exulare, fugere, abire, ac contra succedere jubilus, laetitia, voluptas, et quicquid suavitatum capit animus: et *p. 354.* addit: Haec lacrymarum abstersio incipit in animabus beatorum, et consummabitur plenissime in restitutione corporum. Complementum enim plene in altera vita consequitur, ubi illa felicitas facile abolebit malorum omnium memoriam. Hoc modo numerationem jucundam lacrymarum *Pf. 56. v. 9.* sequitur abstersio solatiorum plena.

Clamor flebilis non competebat statui integritatis, uti nec statui gloriae ac perennis beatitudinis. Nam primi parentes et posteri eorum, si sub observantia legis divinae durassent, lacrymas nunquam emissuri fuissent, utpote carituri lacry-

marum proritamentis, et à beatorum oculis lac
mae omnes absterguntur.

Scriverus in Safft und Krafft p. 837. inqv
Unsere Augen werden hier oft von Thränen
geblendet / daß sie wenig Freude in der W
finden: dort aber / wenn Gott abwischen w
alle Thränen von unsern Augen / so werden
allenthalben ihre Lust an seiner Gnade sehen /
wird die Klarheit des HErrn sich mit auffgede
ten Angesicht in uns spiegeln.

D. Pfeifferus in cat. pass. p. 69. ita enucle
Dein Herz soll ein immer-klarer Himmel se
an welchen sich in Ewigkeit kein Trauer-Wöl
lein auffziehen wird / es soll kein Kummer in d
Herz / kein Klagen in deinen Mund / kein W
nen in deine Augen kommen ewiglich. Das
dir dein JEsus mit seinen weinen verdienet.

Procopius sequentia recenset: Gilimer, R
Vandalorum, à Bellisario victus petiit sibi ab ar
cis panem unum ob inopiam, cytharam ad p
liandos ac leniendos animi dolores, et spongia
ad abstergendas lacrymas: Spongia haec à Deo r
stro facile impetratur, ejus misericordia aerum
omnes absorbet, sicut mare sorbet guttas pluviae
Coronidis loco subnectam tetrastichum illud:

Nascimur in lacrymis, lacrymis quoque v
madescit,

Et vitam rursus linquimus in lacrymis.

O multas hominum lacrymas! absterget at
mnes

Omnibus electis ipse Deus lacrymas.

F I A T!

